

1

**TOMISLAV IVANÇIQ
VETEM PAK ËSHTE
E NEVOJSHME**

2

Orginal:

SAMO JE MALO POTREBNO

Objavila: TEOVIZIJA – ZAGREB

Përktheu:

M. Svjetlana REZO, BDH

Lektor:

Don Lush Gjergji

Korrektor:

Prof. Izot Avdili

3

PARATHËNIE

“Më vjen keq për popullin”, këtë e ka thënë i vetmi njeri në historinë e njerëzimit – Jezusi prej Nazaretit. Ia ka zbuluar njeriut ardhmërinë e parrëfyer, ia ka hequr barrën e fajeve dhe i ka dhënë fuqi që të jetojë me dinjitet. Tekstet e këtij libri na zbulojnë rrugën drejt kësaj pasurie. Janë shkruar me ndjenja dashurie dhe simpatie ndaj çdo njeriu, kalimtar në këtë tokë. Dëshirojnë të na bindin se nuk duhet të dëshpërohemi, as të shqetësohemi, sepse fuqia e Krishtit, po edhe vetë Jezusi, është me ne dhe pranë shpirtit tonë. Vetëm pak na nevojitet për t’i këputur prangat tona dhe gëzimi i jetës së pashkatërrueshme të shkëlqejë para syve tanë.

Faleminderit të gjithëve, të cilët kanë bërë mund për botimin e këtyre teksteve, të cilat kanë qenë incizuar për automatin e Postës së Kroacisë në muajt maj dhe qershor të vitit 1992.

Duke lexuar për çdo ditë së paku nga një tekst, krijohet mundësia që të mbushemi me fuqi, që para askujt dhe asgjëje të mos gjunjëzohemi, përpos para Zotit, i cili edhe sot e përshkon këtë botë, duke bërë mirë dhe duke shëruar çdo sëmundje dhe dobësi. Tekstet e këtij libri dëshirojnë të sjellin shërimin e plagëve të thella, të shkaktuara në shpirtat e njerëzve tanë në këtë luftë jonjerëzore.

Autori

Në ditën e të Shëlbuemit 1993 - Zagreb.

4

5

Parathënie për botimin shqip

I dashur lexues, ky libër gjendet në dorën tënde, i nxitur nga bunkeri i Enver Hoxhës. Gjatë viteve 1992-1996 isha me shërbim në Laç. Në korrik të vitit 1993 ishte nxehtësi e madhe dhe dhomat tona ishin të mbuluara me një pllakë betoni. Temperatura ishte aq e lartë, pothuajse nuk mund të punohej asgjë. Aso kohe unë e drejtoja ambulancën, dhe gjatë ditës nuk vinte pothuaj se askush,

përpos në mbrëmje, kështu që kisha mjaft kohë të lirë. Në oborr të kuvendit ishte një bunker i madh. Një ditë e luta atë gardianin që ta pastronim dhe ta instalonim rrymën elektrike për ruajtjen e barnave që i mbanim në një kontejner, mbasi rrezikoheshin të prisheshin nga nxehtësia e madhe. Pasi i përgatitëm të gjitha, hetova se kishte pak hapësirë të lirë në hyrje të bunkerit, dhe kërkoja ta vinin një dritë që të kisha mundësi për të punuar. Aty e vura një tavolinë pune dhe e mora makinën e shkrimit. Pastaj e ftova Drita Gjinin që të më ndihmonte në gjuhën shqipe, sepse ajo nuk e njihje gjuhën kroate, dhe për një muaj gjatë kohës së lirë, e kishim përkthyer tërë librin. Më vonë e luta edhe profesoreshë Izotën që ta shqyrtonte përkthimin tonë. Ajo këtë e bëri pa asnjë shpërblim financiar, bile e kam hetuar se e bënte me shpirt. Bija e saj Arisa, ishte pagëzuar, e kishte pranuar krishterimin dhe ishte anëtare aktive e famullisë së Laçit (tani ajo studion psikologjinë në Itali).

Mbasi asokohe e kam udhëhequr adhurimin në kishë, këto tekste dhe meditime ishin një ndihmesë e mirë

6

dhe e hetova se njerëzit i përcillnin me vëmendje të madhe. Tani, duke falënderuar Provaninë e Zotit dhe Dedë Krasniqin, sponsorin e këtij botimi, libri do të shpërndahet, ashtu si botimet tjera të kësaj serie. Me këtë rast falënderoj bashkëpunëtorët e lartpërmendur, sidomos Don Lush Gjergjin, i cili e ka lexuar dhe përmirësuar tërë përthimin e këtij botimi. Librin “Vetëm pak është e nevojshme” ua propozojmë ngrohtësisht të gjithëve. Në të fshihet diçka nga thesari i madh për të cilin na flet vetë Jezusi, dhe kur njeriu e gjen atë, shet gjithçka për ta blerë atë tokë.

Nga përvoja e jetës time mund të dëshmoj që Jezusi na ka udhëhequr në ungjillëzimin e ri nëpër pjesë të ndryshme të Evropës, ku kam takuar njerëz vërtet të përfshirë me Të, duke përjetuar përtëritjen në Shpirtin e Shenjtë. Frytet e Shpirtit të Shenjtë janë: dashuria, gëzimi, paqja, përvujtëria, butësia, duresa...

Ky është libri i katërt në bibliotekën e Provanisë hyjnore i prof. Tomislav Inançiqit, doktor i teologjisë dhe dijetar i njohur, i cili ka zhvilluar një lëvizje të madhe të përtëritjes shpirtërore nëpër Evropë, e tani edhe në Kore. Ai ka shkruar shumë artikuj të përshpirtshëm, ka udhëhequr shumë emisione radio-televizive dhe ka botuar shumë libra. Para disa kohësh isha pjesëmarrëse në një ligjëratë për veprimtarët e shkollave fillore dhe të mesme të pjesës Koprivnicë-Krizhevci, e cila është bartur edhe në CD.

Bekoji, o Hyj, të gjithë ata që do ta lexojnë dhe do të meditojnë për këtë libër!

M. Svjetlana REZO, BDH

7

NË RRUGËT E KTHIMIT

Mirë se ke ardhur, lexues i dashur! A ke dëshiruar ndonjëherë që të jesh më i mirë? A ke provuar ndonjëherë që të ndryshohesh, që të rikthehesh në jetën tënde?

Kthimi është një ndër pikat kryesore të Ungjillit.

Në fillimin e veprimtarisë botore Jezusi thotë: "Kthehuni dhe besoni Ungjillin."

Në qoftë se e shqyrton rrugën e jetës sate, do të zbulosh që shpesh mbështetesh në mendimin tënd ose në atë të njerëzve të tjerë, se shpesh e shkel ndërgjegjen tënde, se i tradhton parimet e jetës, se shpesh me gjuhën tënde njollos fytyrën e mikut tënd; do të zbulosh që brenda teje shpesh banojnë armiqtësia dhe urrejtja, bëhesh egoist, nynykat kundër njerëzve dhe ndaj vetë Zotit, dhe, sipas filozofisë personale, krijon botëkuptimin e jetës dhe ecjen në rrugën tënde. Që të ecësh nëpër rrugët tua ose të të tjerëve, nuk do të thotë që u dashka të ecësh në jetë, por të rrëshqitsh kah vdekja. Sepse njeriu nuk mund ta shpëtojë jetën e njeriut nga vdekja. Vetëm Zoti mund ta bëjë këtë. As njeriu, as shkenca nuk mund të të lirojnë nga e keqja, nga mëkati, gënjeshtria, urrejtja, vuajtja, vdekja. Jetën tënde nuk mund ta zgjatësh aspak, ditët tua nuk mund t'i shtosh. Jeta jote është në duart e Zotit.

Kur këtë ta njohësh, do të bëhesh njeri, i cili e di që kthim do të thotë hyrje në jetë. Kur të bëhesh i vetëdijshëm se askush nuk është pa mëkat, se të gjithë kemi nevojë për pastrim të vazhdueshëm, larje, lirim prej

8

mëkateve, se nuk mund t'ia japësh vetvetes kuptimin e jetës, sepse kjo e tejkalon njohurinë e mendjes sate dhe të jetës sate, do të kuptosh që vetëm në kthimin kah Zoti do ta gjesh jetën.

Kthim do të thotë mohim i të gjitha të këqijave, gjërave negative dhe të errëta, i atyre djallëzore dhe të dobëta. Njëkohësisht kthim domethënë vënia e Zotit në vendin kryesor të jetës tënde, duke nisur leximin e Fjalës së tij si më të çmueshmen dhe më të rëndësishmen, duke e mbajtur këtë si Fjalë të Zotit, e jo të njeriut, duke u munduar dita-ditës për t'i dhënë frytet e kthimit. Vetëm kështu do të vish tek Zoti. Sepse Ai është burimi i jetës tënde. Kah burimi mund të arrish vetëm duke notuar në drejtimin e kundërt të rrjedhës së ujit. Njerëzit shpesh shkojnë në drejtimin e rrjedhës së ujit, sepse ashtu është më lehtë. Trupi yt dhe gjithçka që qëndron brenda teje, të tërheqin të shkosh nëpër rrugën më të lehtë, në shtigje të hapura, por Zoti të thërret që të shkosh në rrugën e re, në shtigjet e ngushta, që të ndërtosh rrugë dhe të shkosh tek Ai, i cili është rruga dhe jeta.

Por kthimi është aq i madh që nuk varet vetëm prej njeriut dhe fuqisë së tij. E keqja është më e fortë se njeriu dhe ajo e robëron atë. Për këtë kemi nevojë për Zotin. Vetëm Jezu Krishti mund të na nxjerrë nga e keqja apo

rrena, nga përtacia apo egoizmi. Vetëm me atë krijohet mundësia që ta kundërshtosh të keqen, të largohesh prej mëkatit dhe ta marrësh dorën e fortë të Zotit. Por edhe prej teje kërkohet ta bësh hapin vendimtar. Ti vetveten nuk mund ta lirosh, por mund t'i thuash Zotit "Po". Ti mund të vendosësh kundër të keqes dhe ta zgjedhësh të mirën, dhe Zoti do të të ndihmojë që të dalësh nga e keqja dhe të hyjsh te e mira.

9

Momenti më i bukur i jetës tënde do të jetë kur të vendosësh që ta ndërrosh jetën tënde dhe të bëhesh më i mirë ndaj të afërmeve tu në shtëpi, me kolegët tu në punë, me njerëz në rrugë, ndaj Zotit në brendinë tënde dhe rreth vetes. Çdo ditë mundesh, që, së paku, të bësh një mëkat më pak, një të mirë më shumë.

Çdo e mirë e shkatërron të keqen brenda teje.

Kështu, prej ditës në ditë do të largohesh nga sëmundja dhe nga e keqja dhe do të lartësohesh kah fuqia më e madhe, kah shëndeti, paqja dhe kah drita. Liria do të jetë miku yt që të merr në përqaftim, dhe do të të sjellë, nëpërmjet drejtësisë, paqen në jetë.

Shkrimi i Shenjtë na thotë: "Nëse sot e dëgjoni zërin e tij, mos e bëni zemrën tuaj gur".

Zoti të bekoftë në udhët e kthimit.

FUQIA E NDËRMJETËSISË

I nderuar lexues, fuqia e botës është kalimtare. Në qoftë se shikon përreth vetes, do të shohësh se si po të kalojnë njëzetë, tridhjetë, pesëdhjetë ose shtatëdhjetë vjet të jetës tënde? A janë këto pasuri të ruajtura mirë që të presin ty, apo qenke si kutitë e zbrazura, të cilat të sjellin dëshpërim? A ke jetuar deri tani? A janë rrugët mbas teje të ndriçuara për ata të cilët dëshirojnë të kthehen në rrugë të reja, në shtigje të ndriçuara? A je i kënaqur me jetën tënde? Çka dëshiron të ndryshosh në të, dhe çfarë jete dëshiron të kalosh, që vërtet të jesh i kënaqur në momentin e vdekjes?

Njeriu është i luhatsëm. Sikur të kesh mundësi të kthehesh kah e mira, po ashtu ke mundësi ta bësh edhe të

10

keqen. Për njeriun është e mundur që të përmirësohet apo të përkeqësohet. Edhe pse e di që sharja të poshtëron, që fjalët e këqija hedhin poshtë diplomat tua dhe raportet tua me shoqëri të lartë, përkundrazi, ti shërbehesh me ato. E di që cigaret të helmojnë, por nuk mund të thuash jo. E di që shpifja të bën të papastër, ashtu edhe fjala e kotë të bën të papërshtatshëm për marrëdhënie njerëzore, por edhe më tutje ti e bën këtë gjë. E di që urata të lartëson dhe të bën të gatshëm dhe të fuqishëm, të vëmendshëm dhe të frytshëm, por nuk gjen kohë për atë. Je i vetëdijshëm që Fjala e Zotit është ajo që të jep jetën, por ti me vështirësi i kap disa fjalë, vetëm pak e pranon në zemër pasurinë e kësaj Fjale. Je i vetëdijshëm, që nga e mira krijon

mundësinë dhe duhet vetëm të notosh kundër rrjedhjes, sipër ujit deri te burimi, por ti shpesh shkon sipas rrjedhjes dhe kohës, të cilat të çojnë poshtë. Mu kjo është ajo dobësia që të bën të palumtur që e mbush pavetëdijen tënde me eksploziv, i cili herët ose vonë do të t'i shkatërrojë nervat. Kjo të bën të palumtur dhe të dëshpëruar. Por si do ta ndryshosh jetën tënde, ku do të pranosh fuqi për të mohuar pasurinë? Jezusi thotë: "Ejani tek unë të gjithë ju që jeni të lodhur dhe të ngarkuar." Ai na lajmëron që do të na çlodhë, do të na shkarkojë nga barrët dhe të na bëjë të aftë për jetë të re.

Në qoftë se të duket se nuk ke mundësi për të kërkuar Zotin, se nuk ke fuqi që të kthehesh kah drita e tij, nëse heton që vendimet tua janë të kota dhe janë në përputhje me thënien popullore e cila pohon kështu: "Dyshemeja e ferrit është shtruar me vendime të mira", megjithatë për ty ekziston një rrugë tjetër, e kjo është t'i japësh porosi dikujt që të lutet për ty.

11

Për shkak të mëkatit është dashur të shkatërrohemi, por është Jezu Krishti ai që për ne në Kopshtin e Getsemanit ka ra në gjunjë para Atit dhe është larë me gjak, dhe tek pastaj ka shkuar në Kryq, ka pranuar sharjet dhe shpifjet, talljet dhe të gjitha ligësitë e gjuhëve dhe mendjeve të njeriut, vetëm për të na shëlbuar. Dhe Zoti ka mëshiruar mbarë njerëzimin, mbarë historinë njerëzore për ndërmjetësimin e Jezu Krishtit. Ai është i vetmi ndërmjetësues i mbarë njerëzimit, i vetmi mbrojtës para Atit, Ai është i vetmi nëpër të cilin mund të marrësh fuqi që ta kundërshtosh të keqen dhe kohën e zbrazët në jetë. Por mund ta lutësh ndonjë koleg a nënën, ndonjë prift ose ndonjë murgeshë apo besimtar që të luten për ty. Për ty ka rëndësi që të shfaqësh dëshirën të jesh i shëlbuar, dhe të kesh dëshirë ta mbushësh jetën me një pasuri të pashkatërrueshme. Ata, të cilët janë më të aftë dhe më të fuqishëm për uratë, që i janë afruar më tepër Jezu Krishtit, mund të ndërmjetësojnë për ty, mund të të ndihmojnë dhe të të nxjerrin nga dobësitë tua. Edhe ti mund ta ndryshosh veten qysh sot, vetëm në qoftë se shfaq dëshirën. Nxjerre klithmën tënde para Krishtit, lute dikë që të ndërmjetësojë për ty!

Le të jetë i bekuar fillimi yt i ri!

PËR TË NDJEKUR RRUGËN TËNDE

Do pasur guxim për jetë të ndershme dhe humane. Nëse dëshironi t'u pëlqesh njerëzve dhe pret që ata të të lavdërojnë, do të humbësh vetveten, lirinë tënde dhe paqen, por edhe mirëqenien tënde, arsyen dhe ardhmërinë.

12

Njerëzit janë të nënshtruar ndaj mëkatit dhe i Keqi nëpërmjet mëkatit mbizotëron njerëzit kundër të gjithë atyre që dëshirojnë ta kenë jetën e pastër me Zotin. Fuqitë

e errësirës mundohen në këtë botë që ta fikin sa më shumë dritën. Fjalët negative dhe veprat e këqija, mendimet e shëmtuara, fantazitë e ndyta, gjestet dhe vendimet e gabuara, janë hapësira me të cilat shërbehen fuqitë e këqija rreth nesh për të shkatërruar të mirën, jetën, paqen dhe lirinë. Kur nuk arrijnë ta fikin dritën në ty, kur nuk të ngashëjnë e keqja e mëkati dhe të drejtojnë kah rrugët e gabuara, për të fyer dhe për t'u dhënë alkoolit, për të rrejtur dhe për të shpifur, për të vjedhur për të shpërdoruar, do të mundohen që të të ndalojnë me shpifje, thashetheme dhe kërcënime. Më e rrezikshme në jetë është përfillja njerëzore, dmth miratimi i çdo gjëje të keqe që bëjnë të tjerët. Më e rrezikshme është po qese dëshirojmë të bëjmë gjithmonë ashtu si duan të tjerët. Sepse njerëzit që i nënshtrohen mëkatit, janë xhelozë, kanë zili dhe gjithnjë mendojnë që janë më të mençur se ti e se rruga jote. Duhet të jesh mjaft diskret dhe i fortë në rrugën të cilën e ke filluar, gjithnjë të lidhesh me Zotin nëpërmjet uratës, ninesës, fljimit, sakramentit, për t'u ngritur pastaj kah drita. Përfillja njerëzore ka shkatërruar njerëz pa numër. Sa njerëz kanë rënë në depresion, janë larguar nga rruga e vërtetë, vetëm pse të tjerët i kanë kundërshtuar me fjalë të këqija ose edhe me kërcënime. Ata kanë harruar se ti je burimor, që ata ty nuk të kanë sjellë në këtë botë, që e ardhmja jote nuk varet prej tyre. Që të bësh diçka të madhe në jetë, që të jesh i lëvduar dhe i ndriçuar, të bëhesh shembull për të tjerët, mundesh vetëm atëherë nëse nuk vështron askënd, por ti vijon sipas zërit të ndërgjegjes dhe Fjalës së Zotit para teje. Kur fillon të mendosh që

13

është e rëndësishme të bësh ashtu si mendojnë njerëzit, ti çalon dhe do të rrëzohesh.

Njerëzit gjenialë janë ata, të cilët kanë pasur fuqi të ecin rrugës së tyre pavarësisht se çka flasin të tjerët.

Njerëzit gjenialë janë ata, të cilët kanë pasur forcë për të zbuluar talentet e tyre dhe me ndihmën e kësaj prirjeje të ndërtojnë dhe punojnë, duke mos pyetur se çka të tjerët mendojnë për ata. Sepse do të vijnë më të afërmit tu, të cilët do të thonë se ti është dashur ta zgjedhësh ndonjë thirrje tjetër, e jo atë që e ke, që është dashur të martohesh ndryshe, që të është dashur të punosh ndryshe, sepse atë çka ti punon nuk të sjell para dhe kënaqësi jetësore.

Mirëpo, ti e di se ke një ndërgjegje, dhe që është vetëm një Zot, dhe që është vetëm një jetë në tokë, ti e di që ai Zot të ka dhënë talentin dhe që është fatbardhësia jote vetëm në investimin për të nxjerrë për vete njëqindfish dobi. Ti ke vlerë, sepse askush në histori nuk ka qenë si ti. Dhe mu për këtë ti mund t'i dhurosh botës, atdheut dhe vetvetes atë çka Zoti të ka dhuruar ty.

Nëse i dëgjon kërcënimet e njerëzve, thashethemet dhe nëmet e tyre, bëju i guximshëm dhe dije se je në rrugë të drejtë. Por mos u kthe as majtas as djathtas, mos shiko

në njerëz, por shiko përpara kah Zoti dhe kah ndërgjegjia jote. Në qoftë se kthehesh çka thonë të tjerët, do të humbësh jetën tokësore dhe atë qiellore. Në qoftë se frikësohesh prej kërcënimeve të tyre, atëherë nuk ka kush të të mbrojë. Të shikosh përpara, të ecësh në rrugën tënde dhe të presësh ndihmën e Zotit, është i vetmi rast që të mbështetesh i sigurt dhe të shëlbohesh. Vetëm Zoti ka mundësi për të të mbrojtur nga kërcënimet e njerëzve, nga e keqja e tyre, nga thashethemet dhe nga pengesat. Për këtë arsye, nëse dëgjon kërcënime, thashetheme, përgojime

14

apo gjëra të ngjashme, zgjate uratën tënde. Agjëro edhe më shumë, mos ki frikë nga vetëmohimi, pendesa a nga flijimi. Vetëm kështu mund të dalësh në dritë dhe të përqeshësh paaftësinë e tyre që mundohen të të ndalojnë në rrugën e drejtësisë.

Zoti të ruajt në rrugët e tij!

LIGJI I PLOTËSISË

Më gëzon fakti, i dashuri lexues, që, së bashku, mund të thellohemi gjithnjë e më tepër në plotësinë e jetës. Sepse shpesh jetojmë në cektësinë e jetës. Për këtë arsye nuk përjetojmë gëzim të thellë jetësësor, nuk pranojmë pasuri të shumta. Sepse urtia e njeriut qëndron te dhurimi. Jezusi ka thënë:

”Masën me të cilën ju matni do t’ju matet edhe juve, dhe do t’iu kthehet me masë të përplotë”. Një anekdotë thotë që një lypsar ka qëndruar në rrugë në një paradite në kohë të nxehtë e të pluhurosor, duke shtrirë duart për lëmoshë. Prej së largu hetoi që po afrohej karroca. “Kush do të mund të jetë ky mbret?”, pyeti lypësi. Shpresat e tija rriteshin. Tani mund të mbaronin ditët e tij të dhembshme si lypës. Në qoftë se mbreti do t’i dhuronte një ose më shumë perla, do të bëhej i pasur dhe nuk do të duhej më të lypte. Në dorën e hapur priste lëmoshën e madhe. Deri sa ai mendonte ashtu, karroca u ndal para tij. Prej saj doli mbreti. E shikoi dhe e përqeshi. Pastaj me madhështi mbretërore e shtriu dorën dhe e luti lypësin e hutuar: “A ke diçka të më dhurosh?”.

Lypësi i habitur hapi çantën e vetë, nxori pesë kokrra grurë dhe ia dha mbretit. Mbreti e falënderoi, hipi

15

në karrocë dhe u largua, ndërsa lypësi mbeti në mjegullën e pluhurit. Nisi të qajë i dëshpëruar. Kishte humbur shansin më të mirë të jetës. Asgjë nuk kishte fituar prej mbretit, por kishte humbur edhe ato pesë kokrrat e grurit, të cilat i kishte fituar me mund në atë paradite.

I dëshpëruar nisat për shtëpi. Atje nxori nga çanta lypësi çka kishte pasë fituar atë ditë. Dhe ja, në mes të kokrrave të tjera të grurit, hetoi pesë perlat më të çmueshme. Aty për aty ai kuptoi, se ato pesë kokrra të grurit ishin shndërruar në pesë perlat më të çmueshme. Qau dhimbshëm “Sa i marrë kam qenë!”, përsëriste, “Pse

nuk kisha zemër për t'i dhuruar mbretit të gjitha kokrrat e grurit, çantën, po edhe teshat t'i kisha zhveshur prej vetes dhe t'ia dhuroja?"

Kjo është situata e çdo njeriu. Përpara duhet të jepet, që të mund të merret. Duhet të mbjellim një kokërr gruri, që të rritet kalliri me njëzet kokrra të reja. Duhet të jepen një apo dy lekë apo euro, ta japësh këtë apo atë dhuratë, që ajo të shndërrohet për ty në njerëzit që i ke dhuruar në jetën e amshuar. Duhet ta mohojmë komoditetin dhe egoizmin, që në jetën tënde bashkëshortore të lindë njeriu i çmuar. Jezusi thotë kështu: "Ai që ka, do t'i jepet. Ai që s'ka, do t'i merret edhe ajo që mendon se e ka."

Zoti nuk të jep, nëse përpara nuk lutesh. Lutja është kokrra e grurit të cilën duhet t'ia dhurosh Zotit, mbasi Ai ta kthen ty atë me njëqindfish. Por, në këtë uratë duhet të hyjë edhe feja, të cilën duhet t'ia dhurosh Zotit. Urata është sikur dora e shtirë, në të cilën Zoti ka mundësi për t'i dhënë dhuratat e veta.

Të dhurosh nuk domethënë të humbësh, por të pranosh njëqindfish. Duhet që të jepet, të mbjellësh. Duhet 16

të pranosh njëqindfish. Duhet që të jepet, të mbjellësh, duhet që të kesh zemër dhe atë t'ua dhurosh gjithnjë të tjerëve, që të pranosh dhe të jesh i pasur. Pa deponuar nuk mund të marrësh asgjë. Nëse ruan paratë tua, në vend që të depozitosh, do ta humbësh ose me inflacion, ose me vdekjen tënde. Nëse e ruan bukën tënde vetëm për vete, do të bëhet e hidhët për ty dhe sjell shqetësimin e ndërgjegjes. Në qoftë se çdo ditë nuk kthehesh kah Zoti, dhe nuk ia dhuron zemrën tënde, që ta bëjë atë të ndryshuar, të re, nuk do të arrish larg. Në qoftë së i jep Zotit mundimet në mendimet dhe kërkimet tua, të gjitha prej Zotit dhe prej njerëzve do të mund t'i pranosh. Ai që dhuron, pamasë pranon.

Provo menjëherë sot të punosh sipas këtij ligji. Ky është ligji i plotësisë dhe plotësimit dhe ligji i jetës. Në atë do të mund të qindfishohen punët tua, dhe fitimet tua, do të zhvillohet ndërmarrja, do të kesh miq të panumërt të punës si edhe miq të jetës. Sepse, kur dhuron dhe ndihmon, hyn në shtresën e ligjeve të reja, por edhe në partneritet me Krijuesin e të gjitha ligjeve. Sepse, duke dhuruar bëhesh i ngjashëm me Zotin, dhe me këtë, si bashkëpunëtor i tij, je gjenial.

Le të të dërgojë Krijuesi te kjo urti.

TË ËSHTË DHURUAR LIRIA

Gjithçka flitet për liri, lirinë të gjithë e kërkojnë, për liri njerëzit japin jetën e vet. Mirëpo shtrohet pyetja: çka është vërtet liria.

Liria është mundësia që të shkosh ku të duash, që të guxosh të bësh atë çka është në natyrën tënde. Pasi që 17

natyra është e lënduar me mëkate, sipas kësaj natyre njeriu mundet lirisht të bëjë keq, ashtu sikundër mund të bëjë edhe mirë. Pikërisht për këtë gjë njeriu është i lirë që të bëjë mirë ose keq, liria është për njeriun detyrë. Ti mund të bësh mirë ose keq. Kur të bësh mirë, ti je human, kur të bësh keq, ti nuk je njeri. Mu për këtë liria për njeriun është përgjegjësi. Bernard Shaw thotë: “Liria do të thotë përgjegjësi dhe ky është shkaku përse shumë njerëz kanë frikë prej saj.” Njeriu mund të lëvizë ku të dëshirojë, mund të bëjë çka dëshiron, por do të përgjigjet për atë çka bën. Do të shpërblehet, nëse është përcaktuar për të mirën, do të ndëshkohet, nëse është përcaktuar për të keqen. Për këtë edhe Salamoni i urtë thotë: ” Djalosh, shko sipas prirjeve të zemrës tënde, por dije se Zoti do të gjykojë.”

Liria është dinjiteti i njeriut, nderi i tij. Për liri njeriu vdes. Atdheu i lirë është hapësira në të cilën mund të jesh ai që je. Shi për këtë atdheu i njeriut është më së shumti atje ku ka njerëz që mendojnë si ai, ku mund të zhvillojë më së shumti krijimtarinë, mund t’i dhurojë bashkësisë botërore frytet e krijimtarisë së vet. Atdheu është rrethi ku njeriu është i mbrojtur, ku ka mundësi të zgjedh lirisht pushtetin, në të cilin, duke paguar taksat e veta, e di se kjo do t’i kthehet për të mirën e tij. Atdheu është, pra, rrethi ku njeriu pa shtypje ka mundësi të vendosë lirisht për jetën e vet, aty ku ai është në vendin e vet, ku me të tjerët përkon për nga mentaliteti, kultura dhe për nga interesat e përbashkëta. Atdheu është hapësira e lirë, në cilën njeriu sheh në themele të ndërlidhura paraardhësit e tij, gjyshet dhe baballarët, dhe në të mund të ndërtohet edhe më tutje. Atdheu i lirë janë njerëzit, të cilët kanë identitetin e tyre dhe të cilët në profilin personal dhe shoqëror mund të garojnë me të tjerë për përparimin

18

shoqëror, material dhe shpirtëror.

Njeri i lirë është ai, i cili mund të vendosë lirisht për vetveten. Kjo domethënë që nuk është njeri i lirë ai, i cili varet nga epshet, prirjet dhe dëshirat trupore. Njeriu i cili varet nga plagët e veta shpirtërore, nga fyerjet ndaj të tjerëve, prej urrejtjes dhe thashethemeve, njeriu i cili varet nga të fyerit, nga luhatjet psikike, nga lëkundjet shpirtërore, nuk mund të jetë i lirë. Shëndeti shpirtëror dhe psikik është kusht që njeriu të jetë i lirë. Nuk je i lirë nëse mendërisht dhe emocionalisht, nëse me vullnet je i sëmurë, apo nëse varesh nga urrejtja, nga e keqja, nga kënaqësitë materiale, nëse nuk je i aftë të jesh i mirë, njeri i ndershëm dhe i virtytshëm. Virtyti është liri. Njeriu i virtytshëm është ai i cili i mbizotëron anët negative, robërinë, varësinë. Për këtë gjë thotë Hugo Grotius:” Liria është fuqia, të cilën e kemi përmbi vetveten.” Fuqia e njeriut është e mira. Petar Buccholz thotë: ”Të mirën të cilën e bëjmë, vlen njëmijë herë më shumë se e keqja dhe gabimet tona, për të cilat ankohe mi”. Fuqia e lirisë

qëndron tek mirësi.

Liria është fuqi, forcë dhe mundësi. Një njeri i lirë do të kapërcejë nëpër një udhë të ngushtë, nëpër një vig, tjetri jo. Njëri shëtit lirisht nëpër qytet, tjetri është plot me frikë dhe s'guxon as të dalë prej shtëpisë së tij. Njëri është i lirë për të udhëtuar me aeroplan ose me anije, për të notuar në det, tjetri jo. Njëri është i lirë për të folur para njerëzve, për të lexuar tekstin, tjetri jo. Njëri është i lirë të rrëshqasë me skia nëpër rrëpina, tjetri ka frikë. Liria, pra, është aftësi.

Njeriu është i lirë nëse mund të pranojë jetën e vet ashtu si është. Liria është fuqia, që, për çdo ditë, të punosh punën tënde dhe të mundohesh për ta mposhtur të keqen.

19

Liria qëndron edhe në faktin, që t'i pranosh vuajtjen, sëmundjen dhe mundimet e jetës. Liria më e madhe është kur njeriu mund të zgjedhë vdekjen, që të mos lëndoje ndërgjegjen dhe kështu të jetë jonjeri. Njeriu bëhet i gjithëpushtetshëm kur në emër të së mirës, të lirisë, të paqes dhe të dashurisë, vendos edhe për vdekje. Për këtë thotë Ivan Mazhuraniqi: "Të kesh frikë prej atij që bërtiste, pa mundime të mëdha lypset vdekur."

Qysh sot mund të bëhesh i lirë. Një mendim i mirë, fjala e mirë, vepra e mirë, shikimi i mirë, dëshira e mirë, plani i mirë, dhe ti je tashmë i lirë.

Zoti të begatoftë me këtë liri.

NERIU I PËRKRYER

Shpesh i shtron pyetje vetes, i dashuri lexues, si do të dalësh prej kësaj të keqeje që të ka kapluar, prej mundimit dhe errësirës. Përgjigjja është e thjeshtë. Nëse dëshiron të dalësh prej errësirës, ndeze dritën.

Veprat e këqija, të cilat i bën, frika prej mëkateve, fajet që të rëndojnë, mossukseset që i përjeton, nëmët dhe thashethemet, të cilat bien mbi ty, paqartësitë tua për të kundërshtuar të keqen, të gjitha këto janë hapësira të errësirës. Disa njerëz janë aq të zhytur në të keqe dhe në depresion dhe nuk besojnë më në rrugëdalje. Ata shpesh kërkojnë dalje në vetëvrasje. Mirëpo kjo është vetëm shumëzimi i errësirës me terr të ri, e jo rrugëdalje.

Kur është errësira më e dendur, mjafton të ndizet qiriu dhe errësira largohet. Kur janë mundimet dhe mëkatet, mossukseset dhe dëshpërimet më të forta, duhet ndezur vetëm një dritë të vogël. Cilën? Jezusi ka thënë për

20

vete se është drita e botës. Pra, duhet në këto momente të merret fjala e tij, disa herë lypset shqiptuar, të vetëdijesohesh se ka Zot dhe mu atëherë errësira do të largohet prej teje.

Kundër veprave të këqija, blerjes së ndërgjegjes dhe frikës para përgjegjësisë, arma më e fortë është të fillosh të veprosh mirë. Një shikim me guxim, me buzëqeshje, një çokollatë e dhuruar, ose një pjesë nga

veshja, një ndihmë sado e vogël, fjala e ngrohtë, përshëndetja e bukur, dëgjimi i durueshëm, huazimi, dhe tashmë ndihesh se je në dritë. Mjafton vetëm një vepër e mirë që të dalësh prej veprave të këqija të panumërta. Në qoftë se vendos për të mos e bërë të keqen, do të përjetosh që ke dalë prej krizës së rëndë, brejtjes së ndërjegjes, vetankimit dhe errësirës. Pendimi është hapi i parë kundër çdo varësie së mëkatit. Kjo domethënë t' i thuhet Zotit: "Më vjen keq, i bije mohit kësaj të keqeje që kam bërë deri tani dhe varësisë në të cilën kam qëndruar." Ky vendim të jep dritë dhe e hap veprimtarinë shëlbimprurëse të Zotit. Pendimi yt dhe vendosja janë dyer, të cilat ia ke hapur Zotit dhe ardhjes se tij në jetën tënde. Atëherë je i shëlbuar. Ato dyer nuk mund t' i çelë ai, sepse çelen prej së brendshmi. Ti je qenie e lirë, Zoti nuk mundet dhe nuk përdor dhunën për të hyrë në jetën tënde. Ti duhet të zgjohesh për ta bërë hapin e parë, dhe atëherë Zoti do të bëjë mijëra hapa kah ti. Sado të kishe qenë i keq, do të shëlbohesh posa të fillosh të veprosh mirë. Mirëpo është edhe ana tjetër e medaljes. Nëse gjatë tërë jetës ke vepruar mirë, dhe atëherë ndryshon dhe fillon për të bërë keq, ti je i vdekur. Nëse në gjithçka je i mirë, por njëherë ke bërë mëkat të rëndë, je i vdekur. Nëse lundra jote është e lidhur me

21 njëqind litarë, dhe nëse i shkëput nëntëdhjetenëntë, dhe me një mbetet e lidhur me tokën, nuk mund të lundrosh. Nuk mund të jesh i mirë pjesërisht, por vetëm plotësisht. Zotit nuk mund t' ia dhurosh vetëm një pjesë, por krejtësisht vetveten. Për këtë Jezusi thotë: "Kush nuk mohon gjithçka, edhe jetën, nuk mund të jetë nxënësi im". Në anën tjetër, nëse me një vepër të mirë krejtësisht vendosesh në anën e të mirës, kjo do të thotë që i pret të gjithë litarët, atëherë mund të nisësh në takim me Zotin dhe me jetën e lirë.

Për Zotin më së vështiri është me besimtarë të vakët (të vokët), me njerëz të vokët. Më mirë është që të jesh krejtësisht i ftohtë ose krejtësisht i nxehtë. Nëse je i ftohtë, atëherë në tërësi do të vendosesh për Zotin, nëse je i nxehtë, tashmë je i përcaktuar për Zotin. Mirëpo, nëse je i vokët, dhe i kryen vetëm disa detyra fetare, ose jeton sipas ndërjegjes në disa çështje, e në të tjerat jo, ti nuk je i shëlbuar, sepse je i mashtruar.

Ky meditim le të ndihmojë që të hysh në vetvete, të jesh njeri i përkryer.

RINIA E AMSHUAR

Të gjithë njerëzit dëshirojnë të mbesin të ri. Të gjithë dëshirojnë të jetojnë sa më gjatë. Të jesh i ri domethënë të kesh mundësi për të zgjedhur të ardhmen, të ndiesh në vete fuqi për gjëra të reja, të ndihesh që duhet për t' u nisur gjithnjë. Thuhet se shën Françeskun në rastin e vdekjes kishte thënë: "Vëllezër, të nise mi nga fillimi."

Do të bëhesh i vjetër atëherë kur nuk shpreson më,
por shikon mbrapa. Je i vjetër atëherë kur mendon se ke
22

bërë gjithçka në jetë dhe për ty nuk ka më mundësi të reja.
Atëherë bëhesh përtac për të menduar, nuk mund të
pranosh çdo fat që të vjen në jetë. Mu në pranimin e kësaj
risie është lumturia e jetës. Fjala e urtë popullore thotë:
"Edhe në fatkeqësi mund të jesh i lumtur, nëse pranohet
fatkeqësia." Për të pranuar të keqen, e cila na afrohet,
domethënë të luftosh me të. Për të pasur guxim për të
luftuar, domethënë që je i ri, i fuqishëm, të kesh besim në
Zotin dhe të presësh fitoren. Nuk ka asgjë çka njeriu nuk
mund ta bëjë, nëse përcaktohet për të mirën. Zoti prej teje
kërkon vendimin. Në të vëri fuqinë që mund ta zbatosh atë
në jetë. Për këtë gjë thotë shën Ambrozi, Zoti nuk gjykon
sipas arritjes së veprimeve tua, por sipas njeteve të tua.
Prej pleqërisë kanë frikë ata që nisin për t'u mërzhitur. Otto
Gillen thotë: "Njeriu me brendi të fortë, kurrë nuk
mërzhitet." Pleqëria nisat atje kur vendos për atë, kur thua:
"Nuk mund më, nuk kam fuqi, nuk është kjo për mua." Ka
pleq të ri dhe rini të plakur. Bukuria e rinisë është në këtë,
çdo gjë është e mundur dhe është e gatshme për gjithçka.
Gjithmonë është e guximshme. Zoti është me ata të cilët
besojnë që munden. "Ti mundesh, nëse mendon se do të
mundesh," thotë Vicent Peale.

Përpos kësaj, njeriu i ri është i ndërtuar në
brendësi. Edhe në moshën nëntëdhjetëvjeçare mund të
bësh diçka, ose për të vendosur për ndonjë gjë, të kthehesh
dhe të bëhesh i shenjtë. Edhe në moshën
nëntëdhjetëvjeçare mund të shkruash kujtimet, prej
pasurisë të së kaluarës mund të planifikosh të ardhmen, të
vlerësosh të tashmen dhe t'i këshillosh njerëzit rreth vetes.
Nuk ka asnjë fazë të vitit, vend, situatë, mundësi dhe
pamundësi, kur njeriu nuk do të mund të jetë i ri dhe nuk
do të kishte sukses. Sa më i madh është mundimi, aq më e
23

fuqishme është rinia. Zoti është gjithmonë i ri. Ai
gjithmonë vepron në mënyrë të re, Ai është gjithmonë i
ndryshëm. Njeriu cili shkon në hap me kohën, çdo ditë
pranon ashtu siç është dhe planifikon më tutje, është i ri
dhe bashkëkohor.

Djali është gjithmonë i vjetër. Ai është pa fuqi,
s'ka ardhmëri, ai e rrënon të tashmen. Për këtë njeriu është
i ngarkuar me tonelata të tëra e të së keqes, të cilat e
shtrydhin si bakri dhe nuk e lënë për të ecur përpara. Rinia
është shpirti yt, liria jote, ndërgjegjja jote. Kurdo të
vendosësh për dritën, je i lirë, kurdo të vendosësh kundër
të keqes, je i madh, kurdo nuk iu beson kërcënimeve,
frikës dhe të keqes, je fitues dhe njeri i përtërirë. Sa më të
mëdha të jenë kundërshtimet, do të fitosh më tepër fuqi.
Njeriu i ri shoqërohet me Zotin, i cili është
gjithmonë i ri. Bëhesh i moshuar nëse shoqërohesh me

fuqitë e errëta dhe djallëzore. Takimi me Zotin ndodh në pranimin e fjalës së Zotit dhe në uratë. Për këtë arsye urata është hapësira, në të cilën njeriu mund të fitojë fuqinë e Zotit që të mbesë i ri deri në mbarim të jetës. Shenjtërit kanë qenë gjithmonë të ri dhe nuk kanë dalë kurrë në pension. Kështu edhe të gjithë papët punojnë aktivisht deri në vdekje, sikur edhe Nëna Terezë.

Ti je i ri deri sa ke fuqi për të ndryshuar vetveten.

Kjo domethënë deri sa të shoqërohesh me Zotin, nuk mundesh ndryshe, por çdo ditë bën ndryshime. Kjo është rinia dhe burimi i fuqive të reja dhe perspektiva e jetës.

Njeriu i cili shoqërohet me Zotin, nuk mund të nynykasë, ta ankojë vetveten, as të mërzhitet.

Vendimet e tua le të të udhëheqin gjithnjë në veprime të reja.

24

VETËM PAK ËSHTË E NEVOJSHME

Pranvera ka hyrë rreth nesh qetë dhe pa zhurmë, por e dukshme dhe simpatike. Asnjëri prej nesh nuk e ka ndonjë detyrë për të bërë diçka që të vijë pranvera. Ajo na është falur neve nga lashtësia. Degët e thata prej dimrit në ato momente u duken me sytë dhe me pak lule, gjethe dhe së fundi me fryte. Gjithçka rreth nesh ka lulëzuar, natyra, trëndafili me erë, lulet njëra pas tjetrës lulëzojnë duke na ftuar si dhuratë e pashprehshme prej Zotit. Pas pamjes së dimrit të vdekur jeta përsëri vazhdon. Duhet të mësojmë prej natyrës. Kur në jetë, i nderuar lexues, të kaplon depresioni, kur të kundërshtohet dhe mohohet drejtësia, kur të vijnë frika prej sëmundjes dhe vdekjes, kupto se nuk është momenti i vdekjes, por mbjellja e farës për të ardhmen e mirë. Këto t'i ofron Zoti që brenda teje të rritet forca për të parë se fuqia e Zotit nuk ka kufi në ty. Nuk është e denjë për një njeri që të mos rezistojë.

Dostojevski ka shkruar se është mëkat që të biesh në apati. "Forcoje punën tënde në dashuri", thotë "dhe do kesh lumturinë e vërtetë." Dhembshuria dhe mëshira për vete është vetëm shenja e dorëzimit tënd ndaj të keqes. Ti i beson negativisht më shumë errësirës se sa pozitivisht dritës. Ke filluar të besosh më tepër në krijesën dhe në të keqen, se në Zotin. Është e mjaftueshme vetëm të nisësh të thuash: "Unë jam fëmija i Zotit, Zoti është babai im, të gjitha mundem tek Zoti, të cilit i besoj, Zoti është fuqia dhe kënga ime," dhe të shikosh si brenda teje rritet fuqia. Sepse, po sa t'i thuash këto fjalë, do të përjetosh të njëjtën gjë si natyra, kur e ndriçon dielli i pranverës. Sa më shumë ta shprehësh të vërtetën e Ungjillit, sikur të forcohej dielli dhe të nxirrte prej teje fuqi të fjetura dhe të pasivizuara. Sa

25

fuqi të madhe ka urata, të cilën çdo ditë e parashtron para Zotit! Provo që të lutesh me një njet gjatë një muaji, dhe falënderoje Zotin për dhurata të përditshme, preke me ndjenja "falënderimi" çdo imtësi rreth vetes dhe do të

përjetosh se në ty gjallëron jeta. Aq pak është e nevojshme që të jemi të lumtur: duhet vetëm të kthehemi kah dielli dhe tashmë jemi të shëndritur, vetëm t'i kthehemi Zotit, dhe tashmë jemi të shëlbuar, vetëm të themi "Po", të duam dhe të vendosemi. Zoti i palodhëshëm pret fjalët tua. Sepse posa të besosh, ti e krijon enën në të cilën Zoti mund t'i vendosë fuqitë e tij për një botë më të mirë rreth teje. Duhet të mësosh të lexosh Fjalën e Zotit, për ta mbushur zemrën dhe mendjen tënde me të dhe të fillosh vërtet të lutesh. Sepse lutja është e vërtetë vetëm nëse vërtet lutemi.

Sa njerëz janë tragjikë rreth nesh! Këta janë ata që gjithmonë shqiptojnë fjalë negative, të cilët gjithnjë thonë "unë nuk mundem", shpesh flasin për frikën, vazhdimisht flasin keq për të tjerët. Ata janë si të marrët, të cilët në djathin zviceran shohin vetëm vrimat e jo djathin. Ata i kanë mbyllur sytë dhe bërtasin: "Kur më do të dalë dielli?". Ata sjellin errësirën në fshatrat dhe qytetet tona, mbi fatin e njerëzve, grupeve dhe shoqërive. Fjalët negative dhe mendimet negative sjellin sëmundje, të keqen dhe fatkeqësinë në rrethin e njerëzve. Mendimet negative krijojnë në ty fyerje dhe kulla të mëdha, të cilat të robërojnë. Dhe janë të kota shumë gëzime dhe paqja rreth teje, fjalët tua të bëjmë të paaftë për të parë dhe përjetuar gjithë këtë. Fjala e urtë popullore thotë: "Për syrin i cili nuk dëshiron për të parë, është e kotë drita dhe syzat." Në anën tjetër, çdo fjalë pozitive është sikur drita, e cila lufton kundër errësirës. Derisa zë të mendosh

26

pozitivisht, ke shprehur një fjalë të mirë, ke nisur në parafytyrim të shohësh në mënyrë optimiste, ti je i ndriçuar, i shëndoshë dhe i pastër. Fatkeqësia, e keqja dhe lufta ndalohet me mendime dhe fjalë pozitive sikur këto: "Zoti është më i madh dhe më i fuqishëm se lufta, Zoti është më i fuqishëm se njerëzit e këqij..."

Le të të ndriçojë drita prej së larti, që të jesh dritë jetëdhënëse për të tjerët, që të ndezësh dritën dhe jo ta fikësh.

27

**LUTJA ËSHTË SI NJË DORË E SHTRIRË
NË TË CILËN ZOTI KA MUNDËSI
PËR T'I DHËNË DHURATAT E TIJ.**

28

29

YLBERI NË VEND TË DIELLIT

Ka njerëz të cilët i besojnë Zotin vetëm që ai t'i mbron në jetë prej të keqes. Por kur Zoti ata i viziton me vështirësi, probleme, sëmundje, me humbjen e personave më të dashur ose më të afërt, ata bëhen kundërshtarë të Zotit. Sepse ata e kanë marrë Zotin si polic privat dhe agjent, kanë dëshirë që ta përdorin atë për jetën e tyre të vogël, për përfitime të veta të vogla, kanë dashur që të

jenë zota përmbi Zotin. Nuk është çudi nëse largohen prej bashkësisë fetare, sepse as nuk kanë qenë vërtet në të. Ata kurrë nuk kanë besuar dhe nuk janë shoqëruar me Zotin, kurrë nuk kanë pasur shpresën në Të, vetëm kanë dashur për ta “blerë” atë me mbajtjen e urdhërimeve dhe zbatimin e jashtëm të fesë së tyre.

Njeriu nuk bëhet besimtar për t’u mbrojtur prej vuajtjes. Sepse mund të ndodhë që vuajtja godet më shumë besimtarët se ateistët. Besimtar është ai i cili vuajtjen mund ta mbart, sepse fuqinë e pranon prej Zotit. Besimtar është njeriu, i cili në vuajtje edhe më shumë e kërkon Zotin, pranon fuqi më shumë dhe i afrohet atij, fiton edhe më shumë fuqi dhe rritet në fe. Njeriu i cili kurrë nuk ka besuar në Zotin dhe i cili me interes ka nisur për të besuar, do të rrëzohet në provimin e parë të sprovës. Në vend që të marrë, ai do të humbë edhe atë çka mendon se ka.

30

Besimtari dhe jobesimtari bartin vuajtjet, duhet të zgjedhin problemet e bartjes së tyre. Të jesh besimtar nuk do të thotë që do të kesh rrugën e jetës të mbushur me lule dhe diell, por nëpër lot do ta shohësh diellin ose ylberin. Të jesh besimtar do të thotë do të vuash, por do të pranosh edhe fuqinë për ta bartur vuajtjen. Për të vuajtur dhe për t’u ngushëlluar, për të qenë i plagosur, por edhe për të qenë i mjekuar, për të qenë në errësirë, por edhe për të pranuar dritën për të dalë nga errësira, për të vdekur dhe për t’u ringjallur.

Një nxënës e ka pyetur një mësues: ”Mësues, përse të mirët vuajnë më shumë se të këqijtë?” Mësues iu përgjigj: ”Më dëgjo: Një fshatar ka pasur dy lopë, njëra e majme e tjetra e dobët. Çka mendon ti, cilën do ta marrë për ta tërhequr karrocën?”. “Sigurisht lopën e majme”, iu përgjigj nxënësi. Mësuesi përfundoi: ”Ashtu bën edhe i madhi Zot. Për të lëkundur botën, i ngarkon të mirët me barrë.”

Në mendjet dhe zemrat e njerëzve shpesh lindin pyetjet: ”Përse tek ne aq shumë vuajtjet e ferrit. Përse i përndjekin të pafajshmit, përse i vrasin të dobëtit dhe të pafuqishmit, përse nga mbarë bota vetëm ne jemi në kryq?”. Disa përgjigjen se kjo është dënim, sepse bëjmë mëkate të shumta, të tjerët thonë se kjo është ashtu dhe këtu nuk ka përgjigje, disa mendojnë se Zoti nuk ka asgjë me të. Por nëse shikojmë në kryq, do të kuptojmë se vuajtja nuk është shenja e dënimit, por e mëkatit ndër ne. Vuajtja mund të jetë edhe shenja e privilegjimit dhe thirrje në shenjtëri më të madhe, në liri dhe mbarësi. Vuajtja mund të jetë shenjë që Zoti na do sikur Birin e vet dhe na thërret që t’i afrohem sa më shumë, për të na vendosë në zemrën e vet.

31

Por megjithatë vuajtja është thirrje që të luftojmë kundër saj. Vuajtja është shenja që Zoti na thërret që të

jemi besnikë, duke pritur ndihmën e tij, si dhe ndaj njëritjetrit t'ia tregojmë dashurinë, duke ngushëlluar, duke dhënë guxim, ndihmë, nëse është e nevojshme për të dhënë edhe jetën njëri për tjetrin. Në këtë shohim urtinë dhe madhërinë e Zotit. Duke pranuar vuajtjet prej dorës së Zotit, duke pranuar këtë luftë dhe përndjekje, pranojmë qetë edhe dënimin për mëkatet tona, në të njëjtën kohë krijojmë hapësira të pranisë së Zotit, dashurisë së tij dhe kështu jemi hapur që Zoti të na dhurojë jetën e re, mundësinë e cilësisë së re të jetës.

Vuajtja është këtu vetëm për të parë ngushëllimin e Zotit, vdekja është këtu vetëm që të mund ta përjetojmë ngjalljen.

Prandaj në vuajtje është gjithmonë e rëndësishme shikimi përpara. Të shikojmë në fytyrën e Zotit, duke pranuar praninë dhe vullnetin e tij, e me këtë përshpejtojmë që vuajtja të mbarojë sa më parë.

E paç fuqinë që jetën dhe vuajtjen t'i bartësh trimërisht deri te ringjallja dhe amshimi.

E LUMJA TI QË BESOVE

Lexues i nderuar, përshpirtëria ndaj Zojës së Bekuar është thellë e thadruar dhe e rëndësishme në historinë e popujve të ndryshëm, ashtu sikundër është edhe në historinë e popullit shqiptar. Atë e takojmë në emërtime të ndryshme: në romane, tregime, piktura, skulptura, në veprat e artistëve, në shprehje të ndryshme të kulturës, në muzikë dhe në përgjithësi në qenien krijuese të gjeniut të 32

popullit. Njerëzit thonë se Zoja është afër tyre, jo vetëm pse është Nënë, por edhe për rolin e saj në historinë e shëlbimit.

Zoti Zojën e ka zgjedhur që të bashkëpunonte në shëlbimin e njerëzimit, që të lindte Jezusin, që të ishte përcjellësja e tij dhe përgjithmonë me të në jetën e pasosur. Kjo do të thotë, duke nderuar dhe dashur Marinë, duam vullnetin e Zotit në historinë e shëlbimit. Asaj Zoti i ka dhënë hire të pakufi, i ka lejuar dhuratat të fuqishme të Shpirtit Shenjt, e ka kurorëzuar me nderim, fuqi dhe bukuri, i ka dhënë dhuratat e shëlbimit të Birit të saj, që lirisht t'ua shpërndante vëllezërve dhe motrave të veta në historinë e njerëzimit. Zoti sikur mos ta dinte masën me të cilën do t'i pajiste krijesat e veta dhe njerëzit, të cilët e nderojnë dhe shkojnë mbas vullnetit të tij. Sepse ai është i përkryer, dhe për këtë u dhuron të mirëve dhe të këqijve që të kenë diell dhe shi, dhe dëshiron që edhe ne të jemi po ashtu të përsosur. Në anën tjetër, ai dëshiron të shërbehemi me dhuratat e Marisë, që të vijmë te Zoti. Sikur ia ka dhënë njerëzimin Birit të vet, ashtu na jep edhe vetë Marinë, që të na shërbejë për të ardhur te Zoti dhe te shëlbimi. Nëpër Birin e vet nga Kryqi na ka dhënë atë për Nënë dhe neve për bijtë e saj. Për këtë mosnderimi i Marisë, ose frika për ta nderuar, mosdashja dhe moslutja

Marisë për ndërmjetësim dhe për dhuratat, të cilat ajo i ka pranuar nga Zoti, domethënë mos të jemi në vullntin e Zotit. Për ne është e rëndësishme ajo çka ka dëgjuar Shën Jozefi kur deshi ta lëshonte Marinë kur ajo ishte shtatzënë. Në ëndërr e ka parë engjëllin i cili i ka thënë: "Jozef, bir i Davidit, mos ki frikë ta marrësh Marinë, të fejuarën tënde, sepse foshnja që është zënë në të, u zu për virtyt të Shpirtit Shenjt". Ty të thotë Zoti : "Mik i dashur, mos ki frikë për

33

të marrë Marinë për Nënë tënde, sepse atë çka i është dhuruar asaj, në të, për ty, është prej Shpirtit Shenjt, prej dashurisë së paskajshme të Zotit."

Zoti nuk kursehet në dhurim. Ai nuk na e dha vetëm botën e jashtme dhe neve, duke na krijuar ndryshe nga vetja, por na ka ftuar nëpër Birin e vet Jezu Krishtin dhe njerëzimit të tij, në natyrën e tij hyjnore, dhe ne jemi bërë pjesëmarrës të kësaj natyre. Shën Gregur Nazijani thotë: "Jemi bërë Zot."

Në Marinë të gjithë jemi ngjizur dhe prej saj jemi lindur. Për këtë ajo është Nëna e Kishës, por edhe Nëna e çdo njeriu. Koncili thotë që Jezusi me mishërimin e vet është lidhur me secilin njeri, dhe ka bashkuar çdo njeri dhe të gjitha krijesat me të. Kjo domethënë se ne të gjithë kemi hyrë në kraharorin e Marisë duke u bashkuar me Jezu Krishtin. Zemra e Marisë u bë hapësira ku hyri mbarë njerëzimi, që nëpërmjet saj të hyjë në Jezu Krishtin. Ajo është ashtu ura e cila tokën e bashkon me qiellin, ose ndryshe, në të Jezu Krisht është ura e cila tejkalon humnerën mes mëkatit dhe kufizimeve njerëzore, dhe Zotit absolut, të amshuar dhe të pakufizueshëm. Për këtë mund ta thërrasim Nënë.

Sikurse Zoti secilit prej nesh i jep dhuratat e Shpirtit dhe hirit për të tjerët, dhe për këtë për të tjerët mund të lutemi, sikurse dikush mund t'i shërojë të tjerët me hirin e Zotit, ashtu edhe Maria ka marrë dhurata të shumta, për ne është bërë Mbretëresha e qiellit, me këtë është aftësuar që të na lirojë nga fuqitë e këqija dhe t'ia shkelin kokën Djallit dhe të keqes, me fuqinë e jetës, vdekjes dhe ngjalljes së Jezu Krishtit.

Nga të gjitha këto, shohim që është e drejtë ta duam Marinë, janë të arsyeshme këngët tona, figurat,

34

shtegtimet, meshët e shenjta, lutjet, dashuria dhe besnikëria ndaj Marisë dhe pritja e ndihmës së saj. Kjo është bashkësia e madhe, shoqëria e shenjtërve.

Zoja e Bekume le të të ndihmojë që nëpërmjet saj të shkosh te Jezusi.

FJALËN E FUNDIT E KA JETA

"Vështirë është të jesh njeri" më tha para disa kohe një mik imi. "Kur e keqja vjen, ndihesh i pafuqishëm përpara vështirësive të mëdha. Një e keqe tërheq shumë të këqija të tjera. Pikërisht kur kam dashur t'u lë fëmijëve

pasurinë dhe shtëpinë, erdhi lufta dhe të gjitha m'i ka shkatërruar deri në themele. Fëmijët kanë ikur në qytet, ku nuk ka luftë. Por atje janë pa familje, sepse unë jam në front, fëmijët kanë nisur të ecin në rrugë të këqija. Pyes, si do t'u ndihmoj atyre. A nuk është e mjaftueshme se kam humbur shtëpinë, mikun, që ta sulmojnë vazhdimisht atdheun, që pati aq viktime, a duhet tani të humb edhe shpirtrat e fëmijëve të mi? Ndonjëherë pyes, ku është Zoti, a është ende me ne? Po, vështirë është të jesh njeri", përfundoi miku im.

Kështu është në jetë. Kur vjen nata, i sëmuri ndihet sikurse ajo nuk do të mbarojë kurrë. Kur je i mërzhitur, në nevojë, në fatkeqësi dhe në të këqija, atëherë të duket sikur kjo e keqe është e amshuar dhe sikur kurrë nuk do të vijë dita me marrëdhënie më të mira ndërnjerëzore. E keqja sikur të verbon dhe nuk të le të shikosh pas murit daljen prej së keqes. Sikur të mbyllte çdo derë, të errësonte dritaret dhe të lente në terr.

Gjenitë më të mëdhenj në botë kanë pyetur: ku

35

është burimi i së keqes. Njerëzit sot dinë të diskutojnë me ditë për të keqen dhe për zgjidhjen e saj. Shtetet, personat, ashtu edhe organizatat, mundohen për ta larguar të keqen, por ajo është e njëjtë, sikur tallet me ne, mbetet ndër ne. Por, edhe Kisha sikur nuk ka zgjidhje për problemet e së keqes.

Në të vërtetë, njerëzit nuk e dinë ku është burimi i së keqes dhe nuk kanë fuqi si të sundojnë mbi atë. Zoti na informon nëpërmes Fjalës së Shkrimit të Shenjtë, se burimi i së keqes është në largimin e njeriut nga Zoti dhe në padëgjuesi ndaj Fjalës së Tij. Kjo i ngjet ndërprerjes së lidhjes telefonike dhe atëherë më nuk mund të bisedosh në telefon. Kjo i ngjet këputjes së lidhjes kryesore me centralin. Gjithçka ke bërë në shtëpi, është pa vlerë – aparatet elektrike, televizori, radio dhe të tjera, nuk mund të funksionojnë. Nevojitet lidhja me kabllon kryesore dhe atëherë të gjitha aparatet do të funksionojnë.

Jezu Krishti është Zoti, i cili u bë njeri, ka ardhur ndër ne për të lidhur atë kabllon kryesore, për të ndërtuar urën e shkatërruar mes nesh dhe Zotit. Ai është sikur elektrikisti, i cili e ka marrë përgjegjësinë për të na lidhur, së këndejmi na vjen përsëri rryma elektrike prej centralit në shtëpi. Jezu Krishti ka marrë mbi vete të gjitha mëkatet tona, të këqijat, vuajtjen, fajet, vdekjen dhe me ringjallje e vet, të gjitha i ka lidhur rishtas me Zotin. E keqja, si edhe shkatërrimi i së keqes, nuk është në kompetencën e njerëzimit, dhe mu për këtë njerëzit nuk mund ta njohin, nuk mund ta kuptojnë burimin e së keqes dhe as për t'i zgjidhur problemet e së keqes. Jezusi e ka pranuar të keqen dhe na ka treguar se edhe ne në miqësi me Zotin mund ta pranojmë të keqen dhe Ai do të shkatërrojë atë në ne.

Pra, e keqja nuk ka më mundësi kërcënuese apokaliptike, si frikohemi ne. E keqja nuk ka mundësi që deri në fund ta rrezikojë jetën tonë e as marrëdhëniet tona. Sepse Jezu Krishti është ndër ne, edhe tragjedia më e errtë ka një dozë humori. Nuk ka më probleme të pazgjidhshme. Jezu Krishti është çelësi i të gjitha problemeve njerëzore. Në atë dhe nëpër atë të gjitha mbarojnë mirë. Kjo do të thotë, që, edhe fytyra e zezë e botës, nata e errësirës, vuajtjeve tona, masakrimet të tmerrshme, përndjekjet e kohës së luftës, shkatërrimi i luftës, nuk e kanë fjalën e fundit, sepse fjalën e fundit e ka shtëpia, atdheu, paqja, bashkëjetesa, gëzimi dhe jeta e pashkatërrueshme.

Le të të përfshijë shpresa e amshuar e të gjithëpushtetshmit.

E MIRA ËSHTË E AMSHUAR

E keqja dhe e mira janë të përziera në botë dhe për këtë arsye është e rëndësishme ku shikojmë, në çka besojmë dhe çka punojmë. Nuk varet prej nesh për ta hedhur errësirën përjashta, por që ta zgjerojmë hapësirën e të mirës, të dritës dhe të dashurisë.

E keqja nuk është e amshuar, por vetëm e mira.

Zbrazëtia dhe mungesa e të mirës nuk janë të amshuara, por vetëm ekzistenca, dashuria dhe Zoti janë të amshuar. Errësira nuk është e amshuar, por drita. Kjo domethënë që çdo e keqe është vetëm ana tjetër e së mirës: E keqja na paraqitet ashtu, por në anën tjetër ajo është e mirë.

Përgjithësisht, e keqja është e mira e shtrembëruar. Kjo është sikur ta shikosh fytyrën tënde në pasqyrë të

37

shtrembëruar dhe ashtu shihet fytyra jote e keqtrajtuar. Por atëherë kur të shikosh veten në pasqyrë të drejtë, gjithçka është ndryshe. Kjo do të thotë që në çdo të keqe ka diçka të mirë. Ose në mënyrë filozofike: e keqja mund të jetë vetëm në të mirën, sepse e keqja është mungesa e së mirës, por jo në mënyrë absolute, por sikur secilës të mirë i mungon plotësia e përkryer e të mirës.

Pra, nuk ekziston e keqja absolute. Ekziston vetëm e mira absolute. Kështu edhe njeriu më i shenjtë bart në vete pjesën e keqe dhe të mëkatit. Është e rëndësishme, që, për shkak të kësaj të keqeje ose pjesës së keqe, nuk duhet të themi së njeriu është i keq, që mos ta largojmë atë, sikur për atë të mirën në njeriun, nuk guxojmë të themi që është e mira e përsosur. Për të qenë realë, domethënë të shohim në njeriun të mirën dhe të keqen. Të mërzitësh pse gota nuk është e plotë, nuk vlen asgjë. Përkundrazi, të gëzohesh për pjesën tjetër që është në gotë dhe ta pish me gëzim, domethënë që je real. Nuk duhet të qajmë pse diku është ende terr, por të ecim atje ku është dritë dhe të ndezim drita të reja atje ku ende mungon ajo. Drita dhe errësira janë këtu, e mira dhe e keqja janë rreth nesh, por e mira

dhe drita janë të amshuara dhe të gjitha derdhen në të.
Dy miq deri vonë një natë kanë folur përmbi të
keqen në botë. Kanë gjetur pak zgjidhje, dhe ato i kanë
hedhur, sepse nuk kanë qenë të mjaftueshme. Një herë
kishte rrëshqitur tepihu nga dritarja në tokë. Njëri prej dy
miqve e ka marrë dhe e ka vendosur në vendin e vet, por
tjetri i thoshte: Tepihun e ke vendosur keq, anën e bukur
duhet ta kthesh sipër, ndërsa anën e keqe poshtë. Atëherë
të dy kanë shikuar tepihun. Faqja e sipërme e tepihut ka
qenë punë e dorës, ka pasur ornamente të bukura dhe ka
qenë qëndisur me ngjyra të ndryshme, ka qenë e

38

çmueshme. Atëherë e kanë shikuar faqen e poshtme të
tepihut, në anën e poshtme kanë qenë vetëm penjtë e qepur
pa ndonjë bukuri.

Atëherë të dy kishin mbetur në qetësi. Dhe, së
fundi, kanë pasur mundësi që ta mbarojnë bisedimin mbi
të keqen në botë. Janë kujtuar: ndoshta është edhe me
jetën tonë sikur me këtë tepih. Deri sa ne shohim vetëm në
anën e poshtme të jetës, të keqes dhe të mundimit në të
cilin jemi, në anën tjetër ndoshta urtia e Zotit ka bërë në ne
bukurinë e qëndisjes së jetës, ornamentin më të bukur të
historisë. Kështu është me të mirën dhe të keqen rreth
nesh. Është e rëndësishme në çdo situatë të shikojmë anën
e bukur të jetës me faqen e vërtetë e të drejtë. Të gjitha
mund të drejtohen, të kthehen nga e mira, për të dalë prej
çdo të keqeje. Çdo padrejtësi duhet ta kthejmë në drejtësi.
Nuk ka situata tragjike dhe pa rrugëdalje. Nuk ka humbje
të përjetshme. Vetëm prej teje varet që t'i kthehesh të
amshuarës, ekzistencës absolute, Zotit.

Lejo të të tërheqë Ai në dritën e vet.

BESNIK NË DASHURI

Maj është muaji i të dashuruarve dhe i dashurisë.
Lulëzon mbarë natyra dhe thërret në lulëzim edhe qeniet
tona. Jemi të ftuar në dashuri, që të duam dhe të sjellim
dashuri në botë. Sepse dashuria është Zoti, dashuria është
plleshmëria e natyrës, njeriut dhe e jetës sonë shpirtërore.
Dashuria është e vetmja e ardhme e njerëzimit, fuqia e
vetme, e cila mposht çdo gjë. Shkrimi i Shenjtë na thotë se
Zoti ka krijuar njeriun si mashkull dhe femër. Dhe kështu i
ka krijuar në përngjasimin e vet. Shën Pali thekson se

39

martesa është bashkimi i mashkullit dhe femrës, që të jenë
një trup i vetëm.

Me këtë ai vetëm vazhdon atë çka ka thënë Jezusi:

”Ata më nuk janë dy por një trup. Për këtë çka Zoti ka
bashkuar, njeriu mos ta ndajë.” Gjasa që jeta
bashkëshortore të jetë sipas vullnetit të Zotit, dhe që Zoti
të jetë në ndihmë të bashkëshortëve, është përmbi të gjitha
dashuria. Jeta bashkëshortore është ndoshta provimi më i
vështirë i luftës mes të mirës dhe të keqes. Sepse në jetën
bashkëshortore shkëlqen qartë përngjasimi i Zotit ndër ne.

Nëse burri dhe gruaja duan njëri-tjetrin, dhe nëse ata janë një trup, atëherë edhe fëmijët e tyre bëhen një qenie e sigurt në vete, të pandarë në shpirt, mendje dhe trup. Por nëse ata nisen të grinden ndër vete, për t'u ndarë njëri prej tjetrit, atëherë përngjasimi i Zotit në ta mungon, shkatërrohet. Kjo ndikon edhe te fëmijët e tyre. Fëmijët nuk mund ta pranojnë grindjen, sidomos ndarjen e prindërve. Sepse ata janë babë dhe nënë të bashkuar. Ndarja e nënës dhe babës, dhe lënia e fëmijës vetëm njërit prej tyre, do të thotë që të bësh fëmijën skizofren. Për këtë arsye Jezusi kërkon që të mos ndahet martesë e krishterë. Ai ka premtuar fuqi për të jetuar në bashkëshortësi.

Mu për këtë gjë Jezusi martesën e ka bërë sakrament. Sakrament domethënë që kurora është shenjë e pranisë dhe fuqisë së tij. Me fjalë tjera, kurora e martesës është burri, gruaja dhe Jezusi në mesin e tyre. Jeta bashkëshortore është si kapelë në të cilën burri dhe gruaja adhurojnë Jesusin dhe prej tij pranojnë fuqinë për të dashur njëri-tjetrin. Është e rëndësishme të dinë të hyjnë në të, ta mbyllin derën, dhe në paqe e siguri të qëndrojnë në atë, që para Jezusit ta pastrojnë prej vetes gjithçka e 40

pengon palën tjetër martesore, të pastrojnë po ashtu edhe fytyrën e tjetrit që është bërë e vështirë dhe e padurueshme.

Sot jeta bashkëshortore është sigurisht në krizë.

Por janë në krizë ata, të cilët nuk kanë mjaft fuqi që ta duan njëri-tjetrin, si dhe ata të cilët nuk kanë mësuar që të forcohen në sakramentin e martesës. Ata që kanë mësuar në jetën bashkëshortore të luten së bashku para Krishtit, të pranojnë mëkatet e veta, mbeten të fortë, të pathyeshëm dhe të frytshëm me fëmijë. Pasi që bashkëshortësia është në krizë, shumë janë ata të cilët nuk dëshirojnë fare të martohen. Disa martohen në provë, të tjerët mbeten pa martesë. Frika prej martesës – kjo është frika e mashkullit para femrës ose e femrës para mashkullit.

E kanë pyetur Ministrin e Punëve të Jashtme të Francës Robert Schumanin, përse nuk ishte i martuar. Ai është përgjigjur kështu: "Përpara shumë vjetësh në tren kam shkelur pa dashje këmbën e një zonje. Ende nuk kam pasur kohë për të kërkuar falje, ajo ka bërë titur: "Ti i marrë nuk shikon ku shkel?" Atëherë më ka shikuar e skuqur dhe më ka thënë: "Oh Zotëri, ju lutem më falni, kam menduar që më ka shkelur burri im."

Sikur jeta bashkëshortore u bë i vetmi vend ku mund të shkaktohen grindjet dhe armiqësitë më të rënda. Kjo është vetëm shenja që e keqja dëshiron shi këtë, të shkatërrojë qendrën e qenies së njeriut, për të shkatërruar dashurinë, përngjasimin e Zotit ndër njerëz. Ateizmi fillon në martesë, përhapet nëpër familje dhe depërton në shoqëri.

Le t'i bekojë Zoti të gjitha martesat në popullin tonë.

41

FËMIJA – DHURATA E ZOTIT

Jeta e njeriu është proces. Ajo nisat prej ngjizjes në kraharorin e nënës, shkon nëpër fëmijëri kah moshë rinore, hyn në moshën e mesme, dhe, së fundi, shtrihet kah pleqëria e thellë. Në qoftë se pyesim vetveten kur është njeriu njeri, përgjigjja mund të jetë vetëm kjo: në çdo moment të këtij procesi. Njeriu është njeri i plotë në çastin e shtatëzansisë si edhe në momentin e vdekjes. Deri sa të gjithë rreth njeriut dhe në njeriun ndryshohen, ai mbetet pa ndryshuar, gjithmonë i njëjti. Njeriun koha nuk e ndryshon, as njeriu, as i njëjti proces kimik dhe fizik, asnjë zbulim i shkencës, makinës, pedagogjia dhe të tjerët. Nëpër të gjitha ndryshimet ai mbetet pa ndryshuar. Ai është i njëjti në momentin e ngjizjes, kur nuk shohim pjesët e trupit, i njëjti kur dimë që është në barkun e nënës, i njëjti kur lind dhe qan, sikur edhe atëherë kur nisë të ec, të flas, nisat në shkollë, mbaron fakultetin, hyn në jetë, në martesë, në punë të ndryshme, dhe atëherë shkon në pension, në pleqëri dhe kur ndërron jetë. I njëjti njeri të cilin askush muk mund për ta ndryshuar, që bart jetën e vetë në këtë botë.

Të gjitha ndryshimet e njeriut mund t'i mjekojmë sipas moshës së tyre, varet kur vjen sëmundja. Por njeriun, atë që është e pandryshueshme në të, mund ta mjekojmë vetëm: me besim dhe me dashuri. Ajo e pandryshuara në njeriun, e amshuara, është shpirti i Zotit në të, në trup dhe në shpirt, atë mund ta mbajë dhe t'ia mjekojë vetëm Zoti. Për këtë nuk ekziston moshë e njeriut kur mund të jetë besimtar dhe jobesimtar. Prej momentit të ngjizjes ai i nënshtrohet Zotit. Dhe në çdo moment atij i duhet prania e Zotin, siguria dhe mbrojtja e tij. Dhe në fund shkon prej

42

kësaj bote në amshim, dhe prapë këtë mund ta bëjë me shpresë në Zotin.

Pasi që mëkati është shkëputja e marrëdhënies me Zotin, kjo do të thotë që njeriu nuk mund të jetë më i mirë me asnjë fuqi njerëzore. Nuk ka moshë në jetë ku është njeriu më i mirë ose më i keq. Në çdo moment të jetës së tij njeriu ka nevojë për Zotin, për fuqinë e Zotit që të jetë njeri më i mirë, për pranimin e tij në jetën e amshuar, për premtimet e tija, që të mbështetet në ato.

Edukimi i fëmijës do të ketë sukses nëse mbështetet në atë çka është e pandryshueshme në njeriu. E keqja e madhe do të ndodhë atje ku është e rrezikuar kjo pjesë, ku e pandryshueshmja ndahet prej Zotit dhe iu lihet në dorë njerëzve.

Për këtë arsye edukimi i personalitetit të fëmijës nuk ndodh në trajta të ndryshme, por në qendrën personale të anës së pandryshueshme. Edukimi nuk bëhet me

qortime, as me metoda të ndryshme personale të nënës dhe të babait. Edukimi i vërtetë nisët me nënën dhe babën, në ndryshimet e tyre, në qëndrimet e tyre ndaj Zotit, jetës dhe njëri-tjetrit. Nuk ekziston në shpirt edukimi i mirë, ekzistojnë vetëm prindërit e mirë dhe të këqij, ose edukatorë të tillë.

Fëmija, sikur kaseta, incizon të gjitha reagimet e nënës dhe babait. Nëse nëna në shtatzënësi lëshohet në dorën e Zotit, nëse është e gatshme për t'u pastruar nga mëkatet dhe në lutje për t'i lejuar Zotin që të hyjë në jetën bashkëshortore të saj dhe në familje, deri te fëmija i saj, atëherë fëmija do të rritet në shëndet, në siguri, i mbrojtur nga Zoti. Në kohën e fundit zbulohet gjithnjë e më shumë se plagët e rënda shpirtërore dhe traumat trupore ndodhin në muajt e parë të jetës së njeriut. Nëse atëherë fëmija

43

është në rrezik, drejtimi i jetës se tij do të shkojë në anën tjetër dhe është i kotë çdo qortim i pedagogjisë dhe qortimet e prindërve. Por nëse fëmija atëherë ka përjetuar butësinë dhe njomësinë, dashurinë, mbrojtjen dhe uratën, do të shkojë në rrugë të sigurt dhe nuk duhet shumë pedagogji që të drejtohet në rrugën e mirë.

Për këtë arsye, duhet të dimë që fëmija nuk janë fryti i prindërve, por i Zotit. Zoti ka dhënë frymën e vet, shpirtin e fëmijës, dhe kjo është pjesa e pandryshueshme në të. Prindërit nuk mund ta përmirësojnë atë çka ka bërë Zoti, por mund të ndihmojnë që kjo pjesë mos të shkatërrohet. Për atë arsye ata janë të detyruar që të bashkëpunojnë me Zotin. Jeta bashkëshortore, në të cilën prindërit bisedojnë dhe e duan njëri-tjetrin, bashkëqëndrojnë para Zotit, pastrohen, luten dhe njëritjetrit ia pranojnë dobësitë e veta, por edhe e përkrahin njëri-tjetrin, është rrethi më i mirë ku pjesa e amshuar në fëmijë mund të rritet.

Njeriu nuk është makinë, por dhurata e Zotit.

Prindërit nuk janë pronarët e fëmijës. Ata janë miqtë e Zotit, të cilëve ai u ka dhënë për një kohë të caktuar thesaret e tij në duart e tyre: fëmijët. Fëmija është hyrja e Zotit në mënyrë speciale në jetën tënde bashkëshortore.

Le të të udhëheqë Zoti në rrugët e tij.

44

RINIA – KOHA E KËRKIMIT

Mund të themi, i nderuar lexues, që njeriu nuk e ka lindur veten, por lindet gjithnjë. Ai në çastin e ngjizjes është lindur në barkun e nënës. Pastaj njeriu nga kraharori i nënës lind në këtë botë. Pastaj prej fëmijërisë lind për rini, mbas kësaj prej rinisë lind për kohën e pjekur të jetës se vet për të cilën është përgjegjës. Mbas kohës së pjekurisë, ai lind për kohën e pleqërisë, pastaj prej pleqërisë lind për vdekje, ose edhe më mirë për jetën e pasosur.

Rinia është koha kur njeriu del prej fëmijërisë, por

ende nuk ka hyrë në jetën e përgjegjësive. Në këtë periudhë sikur njeriut i hapen sytë për të tjerët, por edhe për botën përreth vetes. Njeriu i ri fillon daljen nga familja e tij, pushton botën për të cilën do të ketë përgjegjësi, largohet nga kontrollimi i familjes, por ende është i lidhur me shtëpinë. Edhe pse duket i lirë, shpeshherë me agresivitet largohet nga babai dhe nëna, edhe pse dëshiron të jetë i madh dhe mendon që shi me të niset epoka e re e botës, por edhe në këtë periudhë ka nevojë për dashuri, butësi, kuptim dhe mirësi të prindërve.

Në çdo periudhë, sidomos në kohën e rinisë, e kjo theksohet edhe më tepër, njeriu është i lidhur fort me atë që brenda tij është e amshuar, me atë gjë që nuk mund të ndryshohet, në brendinë e vet, me vetveten. Kush mbështetet në atë që është e amshuar, e pandryshueshme, në personalitetin e vet, gjithnjë do të jetë i ri. Në të njëjtën kohë nga kjo brendi mund të ushtrojë kontrollimin mbi problemet e rinisë, agresivitetit, epsheve dhe pasigurisë së ndryshimeve.

Në kohën e rinisë, në pubertet dhe pas kësaj

45

periudhe, zënë të hapen plagët çka ka përjetuar në kohën e shtatzënisë nën zemrën e nënës, apo në kohën e fëmijërisë së hershme. Me rritjen e njeriut rriten edhe plagët e tij, mbasi njeriu mbetet i njëjtë në gjitha periudhat e ndryshimeve të tij, sepse ai nuk mund të ndryshojë, dhe nuk ndryshohet, por ndryshohen të gjitha në qenien e tij dhe rreth tij; është e kuptueshme, plagët shpirtërore mbeten dhe rriten në qenien e tij, nëse me kohë nuk niset mjekimi.

Alkoolizmi i trashëguar, varësia nga cigaret, seksi, sharjet dhe epshet, ndryshimet dhe mëkatet, atëherë e fillojnë rritjen dhe bëhen më të forta dhe njeriun gjithnjë e më shumë e lidhin për vete. Problemet e rinisë nuk ndodhin vetëm për shkak të shpërthimit të energjisë dhe kohës së pubertetit, për shkak të papjekurisë në fushën seksuale, erotike, emotive dhe në çdo pikëpamje tjetër, por më shumë për shkak të plagëve të cilat tani bëhen të hapura.

Pasi që është fjala për atë që është e amshuar, për pjesën shpirtërore të njeriut, e cila bëhet kur Zoti e ka frymosur shpirtin e pavdekshëm në njeriun e ngjizur nën zemrën e nënës; është e kuptueshme që vetëm hiri i Zotit, veprimi i Zotit, mund ta mjekojë këtë pjesë të qenies së njeriut. Për këtë Fjala e Zotit dhe lutja, jeta sakramentale, çdo pjesëmarrje në jetën fetare, nëpërmes të cilave Zoti mund të hyjë në qenien e njeriut, janë të nevojshme dhe frytdhënëse.

Ndarja e djalit dhe vajzës nga prindërit nuk ndodhë vetëm për shkak të kërkimit të lirisë së tyre, por edhe për shkak të plagëve. Mospjesëmarrja në meshë, ndarja nga urata, sjellja e egër dhe e papërshtatshme ndaj prindërve,

por edhe ndaj Kishës dhe Zotit, janë vetëm simptome të
46

plagëve që kanë. Sepse prindërit janë më të afërt dhe autoriteti më i ngushtë i njeriut. Prindërit janë atë nga të cilët trupi bëhet njeri, ndërsa Zoti është Ai, nga i cili Shpirti i njeriut është gjallëruar dhe është bërë person. Nëse nuk mjekohen këto plagë, do të mbesin gjatë gjithë jetës. Shi për këtë vërehet që ikja nga Kisha dhe nga prindërit nuk ka të bëjë aq me kërkimin e lirisë dhe pavarësisë, por më parë ka të bëjë me plagët. Po të mos ishin plagët e ndryshme, i riu pas pubertetit do t'i kthehej Kishës dhe prindërve.

Njeriut të ri pastaj i duhen shumë mirëkuptimi, bisedimi, dashuria, ngrohtësia, afërsia, e, sidomos urata. Çdo qortim veç sa e bind më shumë që me të vërtetë nuk është i dashur. Ai kundërshton çdo bindje, sepse ka nevojë për dashuri e jo për filozofi. Rinia është koha kur prindërit duhet që, nga sundimtarë të bëhen miq të fëmijëve, të ndërrohen nga pronarë në miq të vërtetë të fëmijëve të tyre. Prindërit atëherë duhet të kuptojnë që ndër ta ka jetuar një njeri, por jo si pronë e tyre, po si dhuratë dhe mysafir, i dërguar prej Zotit. Për këtë arsye, me nderim dhe me dashuri do t'i dëgjojnë fëmijët, me falje dhe me mirësi do t'u ndihmojnë në shërimin e plagëve dhe kështu të mjekuar të hyjnë në luftërat e ardhmërisë.

Zoti e bekoftë rininë përreth nesh.

MJEKIMI I ZEMRAVE TË THYERA

Fëmija na ka lindur – thonë prindërit. Kanë pranuar birin apo kanë fituar bijën – flasin fqinjët dhe farefisi. Kjo mënyrë e shprehjes na tregon se njerëzit me
47

vetëdije apo pa vetëdije dëshmojnë se fëmija u është dhuruar prindërve, se ata nuk e kanë bërë. Ata nuk e kanë përpiluar, pra, ata nuk kanë mundur as ta presin, sepse nuk kanë ditur kush dhe si do të lindte. Ndonjëherë as nuk kanë dashur, por kur është dukur ndër ata, atëherë e kanë pranuar. Zoti krijon njeriun dhe fëmijën, dhe këtë të fundit ua dhuron prindërve. Vetëm për këtë gjë fëmija ka të drejta sikur çdo njeri. Duke lindur në tokë, fëmija ka çdo të drejtë dhe mbrojtje, vetëm për këtë se është njeri.

Njeriu, pra, jo vetëm që nuk i përket vetvetes, por nuk i përket as të tjerëve. Çdo njeri ka dalë nga dora e Zotit. Ky origjinalitet i çdo njeriu domethënë që kurrë në histori askush nuk ka qenë sikur ti. Kjo domethënë që Zoti ka menduar mu për ty, ty të ka formuar, ty të ka dashur dhe të ka sjellë në botë. Ti je, pra, fryti i dashurisë së Zotit. Ti je fëmija i dashur dhe i dëshiruar, i mbrojtur, ti je fëmija i vetë Zotit. Për këtë arsye vetëm Zoti është Babai ynë i vërtetë. Jezusi për këtë do të thotë: "Askënd në tokë mos e thirrni babë. Vetëm një është Ati juaj në Qiell."

Njeriu, pra, vjen në jetë duke u rrethuar me kujdesin e Zotit, me butësinë dhe praninë e tij. Deri sa

njeriu nuk e di këtë, është i pasigurt, duket që është në duart e fatit, ka frikë prej çdo njeriu, prej çdo fatkeqësie dhe çdo vështirësie. Por kur fillon për të kuptuar që Zoti është mbrojtësi dhe Babai i tij, ai fillon të ketë besim në Zotin dhe niset me të vërtetë në jetën e pjekur me besim në njerëz dhe në krijesat përreth vetes. Deri sa besim në Zotin, njeriu është i fortë, zhvillohet i shëndoshë, në siguri dhe bëhet i aftë për t'i shfrytëzuar të gjitha aftësitë e veta. Por nëse niset fëmija që nga herët për të përjetuar pasiguri, nëse përjeton në fëmijëri që nuk është i dashur, që kanë dashur ta braktisin, abortojnë, që nuk është fëmija

48

i dëshiruar, dhe nëse ia japin dikujt tjetër dhe nuk mbetet në duart e prindërve, atëherë fëmija, duke dëgjuar zemrën e panjohur, përjeton pasiguri, është i pambrojtur dhe i dëbuar. Në qenien e tij atëherë lindin mekanizmat e kundërshtimit, të vetëmbrojtjes, por edhe të agresiviteti kundër të gjitha pasigurive përreth vetes dhe sundimit, kjo domethënë kundër njerëzve dhe kundër të gjitha gjërave që e rrethojnë.

Këta fëmijë harxhojnë shumë energji në vetëmbrojtje dhe me këtë gjë bëhen të paaftë ta mbrojnë shëndetin, por edhe për të pasur sukses në fushën e luftërave të jetës e për t'i shfrytëzuar prirjet që kanë. Ata janë të paaftë për të jetuar në bashkësi, në mirëbesim, për t'u dhënë në kujdesin dhe në dashurinë e të tjerëve. Pra, ky mosbesim zbatohet edhe ndaj Zotit. Fëmija i dëbuar prej prindërve, ndjehet po ashtu i dëbuar edhe prej Zotit, dhe mu për këtë e kundërshton, proteston ndaj tij duke hyrë në mëkat dhe duke i shkelur urdhërimet e Zotit, duke bërë atë gjë që është kundër vullnetit të Zotit dhe duke gjetur me vetëdije strehim në ateizëm. Fëmija do të rritet ashtu në atmosferë të agresivitetit të padurueshëm dhe e ka të vështirë për të kuptuar, më vonë, edhe në rini dhe në pjekuri. Sepse, thotë Pestalozzi: "Liria e vërtetë e bën njeriu bujar dhe të thjeshtë, por jo të pandershëm". Fëmijës për këtë arsye duhet për t'ia dhuruar mundësinë më të lartë të dashurisë së vërtetë, por kjo domethënë se fëmija nuk ka nevojë për aq shumë lodra dhe gjëra rreth vetes, por për persona, për prindër. Aty ku ata mungojnë, aty ku mungon mbrojtja e tyre ndaj fëmijëve, dashuria dhe prania, aty lindin sëmundjet shpirtërore. Është i kotë kërkimi i mjekimit të plagëve të fëmijëve me ëmbëlsira dhe me çokollata. Sepse, si thotë Schaumani, "Buka e zezë

49

e bën fëmijën të mirë dhe të dëgjueshëm. Ëmbëlsirat e bëjnë inatçor dhe të pandershëm".

Fëmija me inat rritet në inat . Fjala e urtë thotë:

"Kush në rini rrënon çerdhet e zogjve, në pleqëri do të kallë fshatra". Kundër këtyre rreziqeve dhe sëmundjeve mund të veprojnë vetëm Shpirti i Zotit nëpër shpirtin e njeriut. Lutja është këtu ilaçi më i mirë. "Lutja gjithmonë

ndihmon, vetëm nëse është uratë e vërtetë” thotë i urti. Sepse, si thotë Napoleoni, “Dy pushtete janë në botë të forta, e këto janë shpirt dhe shpata.” Por shpirti është më i forti. “ Shpirti është ai që gjallëron”, thotë Jezusi dhe shton se “trupit nuk vlen asgjë.” Pasi që këto plagë janë në shpirtin e njeriut, kjo domethënë në jetën e tij, vetëm Shpirti i Zotit mund t’i mjekojë. Veprimtaria e Shpirtit është urata. Sepse lutja është pranimi i Fjalës së Zotit dhe përgjigjja në të. Lutja është hapësira në të cilën Zoti mund të hyjë për të na ndihmuar që mos të mëkatojmë.

Le t’i bekojë Zoti brezat e rinj që lindin ndër ne.

PRITJET E BEKUARA

Kush fillon soditjen e jetës njerëzore, do të fillojë të mrekullohet. Njeriu ka dalë nga asgjëja. Dora e padukshme e Hyjit e ka krijuar në kraharorin e nënës. Atëherë ka jetuar nëntë muaj, prapë i padukshëm. Njeri i përkryer, por i padukshëm. Jeton në barkun e nënës, ne në shenja të jashtme shohim se është këtu, ndër ne, por nuk e shohim, nuk mund të komunikojmë me të, kemi mundësi vetëm të presim ditën e lindjes së tij. Ashtu është, i nderuari lexues, fillimi i jetës së njeriut.

50

Por edhe mbarimi i jetës së tij është i mbështjellur me fshehtësi. Vdekja është kalim në një jetë tjetër. Trupi i njeriut mbetet këtu, shohim shenjën e njeriut ndër ne, por njeriu nuk është më ndër ne. Dhe askush nuk e di në cilin vend ka shkuar, ku është nisur, ku është i zhdukur. Nga ai, ka mbetur ajo e pjesa e ndryshueshme, por ka ikur ajo e amshueshmja. Ka ndodhur, duket, ajo që ndodh me kokrrën e grurit. E hedhur në tokë, kalbet, tretet, shkrihet, humbet. Por nga kjo kalbje rritet bima, rritet ajo që është e pandryshueshme, e amshuar në kokrrën e grurit, rritet jeta dhe dhuron jetën e re. Derisa trupin e njeriut e varrosim, na imponohet parafytyrimi si nga pjesa e ndryshueshme, e cila kalbet në varr, rritet njeriu në jetën e shkëlqyeshme, njëqindfish më i fortë. Fara e rritur nga kokrra e grurit nuk është e huaja, i përket kokrrës së grurit, nuk është ndonjë grurë tjetër, është e njëjta bimë, nga e cila tani shumëzohen njëzet kokrra të reja. Dhe mbin e njëjta farë e shumëzuar në shumë kokrra gruri dhe ndahet prapë në katërqind farishta tjera. Dhe kështu në pambarim. Kjo mund të na e shfaqë parafytyrimin për jetën e pasosur. Prej padukshmërisë në barkun e nënës, njeriu lind në dukshmërinë e kësaj bote. Ne e presim me gëzim dhe lindja e tij është lajm i gëzueshëm për familjen dhe farefisin. Por duke shikuar lindjen nga pikëpamja e fëmijës në barkun e nënës, lindja e tij në këtë botë domethënë vdekje, sepse përfundimisht e lëshon kraharorin e nënës. Fëmija sigurisht e kundërshton këtë që ta lërë vendin e sigurt, sepse nuk e di ku shkon, dhe për këtë arsye ndarja prej barkut të nënës është vdekje. Mirëpo

këtu e pret jeta më e mirë dhe më cilësore, më e shumanshme. Diçka e ngjashme ndodh me vdekjen e

51

njeriut. Prej kësaj bote që e shohim, ai shkon në jetën e padukshme, në jetën e amshuar. Sikur fëmija në barkun e nënës nuk ka mundur të parashihte se çka e pret pas lindjes, ashtu edhe njeriu në rastin e vdekjes nuk e di çka e pret pas vdekjes. Dhe sikurse askush nuk mund të kthehet në barkun e nënës, që t'i tregonte fëmijës çka do të thotë lindja për të, ashtu askush nuk mund të kthehet nga ajo botë në tokën tonë, që të na tregojë çka është me vdekjen dhe me ne pas vdekjes. Por të gjitha shenjat na tregojnë që vdekja është lindje e re, fillim e jo mbarim. Kjo është dalja nga barku i tokës dhe hyrja në jetën e shpirtit.

Kur e kanë pyetur të verbëtën Hellen Keler, a beson në jetën pasvdekjes, ajo ka thënë: "Krejtësisht është e qartë! Për mua vdekja është vetëm kalimi nga një hapësirë në një tjetër". Pasi ka pritur pak, është përgjigjur me maturi dhe krejt e sigurt: "Për mua ekziston vetëm një dallim, sepse në rrethin tjetër përfundimisht edhe unë do të mund të shoh." Kështu edhe ringjalljen e trupit mund ta parafytyrojmë. Vërtet gati të gjitha religjionet flasin për ringjallje. Tekembramja, thelbi i fesë së krishterë është ringjallja. Shumë njerëz pyesin si është kjo e mundshme. Edhe shën Palit ia kishin bërë këtë pyetje. Ai është përgjigjur që këtu mbjellim në trup, por korrim në shpirt; duke e krahasuar ngjalljen me korrën e grurit, e cila kalbet, por në thelb rritet prapë.

Një i dyshuar e ka pyetur fizikanin anglez

Newtonin kështu: "Si do të ketë mundësi Zoti të mblidhte trupin që është shkatërruar në pluhur?"

Newtoni e kishte pranuar këtë pyetje duke qeshur dhe kishte pasë marrë një grusht pluhur, e kishte përzier me pluhurin e hekurit, dhe kishte pyetur: "A mund tash ta ndash pluhurin e hekurit nga pluhuri tjetër?". I dyshimti

52

nuk kishte pasur përgjigje. Newtoni kishte marrë magnetin dhe kështu tërë pluhurin e hekurit e kishte ndarë prej pluhurit tjetër. Pastaj kishte thënë: "Zoti e ka krijuar edhe njeriun edhe magnetin. Ju nuk dyshoni në fuqinë e magnetit, por dëshironi të dyshoni në fuqinë e Zotit".

Është më se e sigurt, jemi të krijuar për të jetuar.

Të gjithë jemi kureshtarë si do të ndodhë kjo. T'ia lejojmë Zotit që të na befasojë.

Qofshin bekuar pritjet tona.

PLEQTË – BEKIMI I SHOQËRISË

Ekziston mënyra e shëndoshë si të plakemi.

Pleqëria i përngjan më së shumti fëmijërisë. Nuk është mrekulli që fëmija dhe pleqëria më shumë kuptohen ndër vete. Sikur fëmijët që dalin nga sfera e pafuqisë dhe hyjnë në sferën e fuqisë së vet, ashtu edhe pleqtë dalin nga pavarësia dhe hyjnë në pafuqi. Pleqëria dhe fëmijëria janë

dy pafuqi që takohen. Për këtë arsye, të dytë janë më qartësisht të drejtuar kah Zoti i gjithëpushtetshëm. “Shumë njerëz dëshirojnë të jetojnë sa më gjatë”, thotë Nestroy, “por askush nuk dëshiron që të plakët”. Të gjithë njerëzit frikohen nga rrudhat në ballë, nga flokët e thime dhe vitet e tyre nuk tregojnë më gëzim. Të gjithë gëzohen kur u thotë dikush që duket i ri, që është vital, i fortë dhe simpatik. Por edhe shoqëria i trajton pleqtë si barrë. Kuptohet, pleqtë nuk punojnë, vetëm marrin paratë e pensionit dhe për ata duhet të kujdeset dikush dhe mu për këtë arsye ata janë gati të padobishëm. Janë shumë të

53

rralla familjet apo çiftët martesorë që kanë dëshirë të kenë pleq në shtëpi. Çka, pra, ndodh me shoqërinë që përjashton pjesën më të çmueshme të anëtarëve të familjes?

Plaku është njeriu, i cili gjatë gjithë jetës së vet e ka mbledhur pasurinë dhe visarin e urtisë. Ai i ka kaluar dekadat dhe, nga përvoja e jetës, di të kuptojë situatën konkrete. Ai ka përvojën e thellë të të kaluarës, di si mund të kalohen vështirësitë dhe shqetësimet. Ai di ilaçin për plagë të shumta.

Në Afrikë ka ardhur në pushtet një njeri i keq për kryetar të fshatit. Kishte urdhëruar që të gjitha plakat dhe pleqtë të mbyteshin. Një njeri e kishte pasë fshehur babanë e vet. Të gjithë të tjerët kishin qenë vrarë. Një mëngjes ishte zgjuar kryetari i fshatit me një gjarpër të madh në shtratin e vet. Ishte lidhur rreth qafës dhe ishte në rrezik ta mbyste. Mbarë fshati kishte menduar çka do të duhet të bënin që gjarpri të dilte nga shtrati dhe ta lëshonte qafën e kryetarit. I riu kishte shkuar fshehtazi te babai i vet dhe e kishte pyetur për këshillim. Pastaj kishte ardhur te kryetari dhe e kishte lënë nën shtratin e tij një mi të vogël. Gjarpri posa e kishte pasë parë miun, fill kishte dalë nga shtrati dhe kishte nisur për ta gjuajtur miun. Atëherë e kishin vrarë pa vështirësi gjarpurin. Mandej kryetari e ka pyetur të riun prej kujt e ka pasur këtë dije për të shpëtuar nga gjarpri. I riu më parë nuk kishte dashur ta tregonte të vërtetën se e kishte fshehur babanë dhe kështu ia kishte shpëtuar jetën kryetarit të fisit. Atëherë kryetari e ka parë se çka kishte bërë duke i mbytur njerëzit e vjetër. E kishte kursyer atë njeri dhe ia kishte pasë falur jetën.

Pleqëria ka visare për ardhmëri. Nëse nuk janë të aftë për punë, janë të aftë për vuajtje dhe për uratë. Ata

54

janë për këtë ajo pjesë e shoqërisë që lidhet me Zotin dhe kështu nëpërmjet tyre vjen fuqia dhe mbrojtja e Zotit në shoqëri. Ata janë bekimi i shoqërisë. Ata janë, pra, mundësia që shoqëria të përparojë, që të jetë e mbrojtur dhe që të pranojnë frymëzime të reja nga qielli. Duke lutur dhe duke vuajtur ata janë thelbi i shoqërisë në të cilën jetojnë.

Pleqëria është edhe thirrja e njerëzve të kuptojnë që njeriu nuk jeton vetëm prej punës së dorës së vet, as vetëm prej bukës dhe parave, por jeton edhe nga dashuria e Zotit dhe nga dashuria ndaj Njeriut. Ata qortojnë ashtu dhe thërrasin shoqërinë moderne, që është gabim të mendojnë, që, për shoqëri janë të nevojshëm vetëm ata që punojnë, sepse vlera e njeriut nuk është tek ato gjëra që të punojnë diçka, por në faktin që të jetë njeri. Sepse nuk është vetëm puna që ka krijuar qytetërimin, kulturën, por, për më tepër, janë frymëzimet që Zoti ua ka dhënë për t'i zbuluar energjitë e shkëlqyeshme të fshehura në natyrë. Pleqtë, përpos kësaj, më tepër u përshtaten fëmijëve, janë më të shkathtë për t'u treguar përralla në të cilat gjendet urtia e thellë e jetës. Pleqtë kanë dashuri dhe duresë me fëmijë. Gjithë kjo e ushqen shpirtin e fëmijëve dhe i bën ata të aftë që të rriten dhe të piquen në vetëbesim. Shoqëria bashkëkohore duhet sa më mirë dhe më parë të gjejë zgjidhje për njerëzit e moshuar. Pleqtë janë njerëz para të cilëve duhet të kemi nderim dhe duhet t'i dëgjojmë me admirim, duke e ditur se na flasin mbi urtinë të cilën ne nuk e kemi. Ata nuk duhet të mënjanohen, të lihen anash, disi të hidhen në një lloj "mbeturinash", nëpër shtëpi të pleqve, ku ndihen të dëbuar, të padobishëm dhe presin vetëm vdekjen. Në ta ka jetë, ka urti dhe prani të Zotit.

55

Le të na bashkojë prapë Zoti: fëmijët, të pjekurit dhe pleqtë.

PËR TË FITUAR PËRDITËSHMËRINË

Jeta njerëzore zhvillohet nëpër festa dhe përditshmëri. Përditshmëri janë ditët që kalojnë mërzitshëm afër nesh, pa ndonjë shqetësim të posaçëm apo diçka të re. Kur themi përditshmëria, mendojmë në ditët tona, të cilat duhet disi t'i kalojmë.

Përditshmëria i asgjëson te njeriu frymëzimet, iniciativat dhe perspektivat e reja. Përditshmëria bën që njeriu të harrojë çka ka vendosur, tretet nën barrën e gjërave të imta dhe ngjarjeve të vogla, harron vetveten dhe nuk ka më impulsin e jetës. Në përditshmëri njeriu harron që ka Zot, fillon të mbështetet në punën e tij, i plotëson vetëm dëshirat e trupit dhe humbet. Në këtë mënyrë, nuk kemi më kohë as për vete, as për të tjerët, as për Zotin, sepse jemi të ngarkuar me punë, me shqetësime dhe detyrime, jemi si ndonjë makinë në shërbim, e cila nuk ka të ndalur. Përditshmëria më së lehti sjell moskuptim, ia rrëmben njeriut gëzimin dhe ia harxhon fuqitë.

Por - përditëshmëria – je ti, kur lejon që puna të të robërojë, kur nuk ke kohë për uratë, për pushim, për miq, për ushqim, për ndonjë frymëzim të ri, atëherë bëhesh përditshmëri. Atëherë ti harron vetveten dhe bëhesh armiku i vetes. Përditshmëria është shenja që ti je i robëruar, lejon që të tjerët të të udhëheqin, që gjësendet të

ta udhëheqin jetën tënde dhe nuk je zotëruesi i vetvetes.
Përditshmërinë e përjetojmë si mundim dhe
56

vështirësi të pamasë. Ajo është sinonim për lodhje, për shterje dhe për përtaci. Përditshmëria është koha në të cilën sikur nuk kemi jetë, sikur nuk ndodh asgjë, sikur nuk kemi ku të shkojmë. Ajo na bën që të ndihemi të zbrazët, të jemi të sëmurë, të paaftë për iniciativa të reja. Për këtë arsye, përditshmërinë duhet ta mundim.

Duhet në te të kemi pandërprerë frymëzime të reja, çdo ditë të zgjohemi me nisma të reja, me vendime të reja, me uratë të reja, me shikime të reja kah Zoti, me zbulime të miqve të ri. Do të duhej çdo ditë të bënim hapa të ri, për të thënë ndonjë fjalë të re, për të lexuar ndonjë artikull të ri, përralla të reja, për të njohur njerëz të panjohur. Në këtë mënyrë, përditshmëria do të bëhet festë. Kështu për çdo ditë do të jesh më i pasur, jo vetëm në trup, por edhe në shpirt. Do të dish të jesh bashkëkohor, do të rritesh dhe gjithmonë do të jesh i aftë për të qenë afër të gjithë njerëzve përreth vetes. Për këtë arsye, përditshmëria të thërret të jesh i ri dhe me plot entuziazëm, të jesh i guximshëm, të kesh etje për ndodhi të reja, gjithmonë të kesh trimëri për të hyrë në situata të reja. Përditshmëria është si vala që të vërsulet dhe ti mund të ulesh në të dhe, së bashku të përparosh për të pasur fuqi të reja për jetë. Për këtë përditshmëri na nevojiten guximi dhe trimëria. Dostojevski thotë bukur: “Është më lehtë të jesh hero një minutë apo një orë, se të bartësh në heshtje heroikisht përditshmërinë”; apo si thotë Georg Lichtenberg: ”Duhet çdo ditë për të bërë diçka të re”. Unë nuk e di a do të jetë më mirë nëse bëhet, por me sa di unë, duhet të jetë ndryshe, nëse dëshiron të jesh më i mirë. Mos lejo kurrë që gjërat e njëjta t’i bësh në të njëjtën mënyrë. Hulumto, shiko, vështro, studio, bëhu i guximshëm për të hyrë në mënyrat e reja të veprimit e të punës me teknologji të re,

57
me aparate të reja dhe me gjëra të ngjashme.
Mirëpo, para së gjithash, është e rëndësishme që çdo ditë të kesh kohë për heshtje dhe paqe për ta dëgjuar vullnetin e Zotit dhe të rrahurit e zemrës sate, për të qenë afër shpirtit tënd. Kjo nevojë për kohën e heshtjes, ndoshta gjysmë ore për çdo ditë, kur do të lutesh, të komunikosh me Zotin, t’i lejosh atij që të hyjë nëpërmjet teje në hapësirat në të cilat mund të na ndihmojë neve, atdheut dhe ty. Kurse Paskali thotë: “Fatkeqësia e njeriut fillon atëherë kur nuk është në gjendje të mbesë në vetmi në dhomë”.

Zoti të dhuroftë me oaza urate.

MBËSHTETJA E PADUKSHME NË FRIKË

Shkrimtari anglez Tomas Carlyle një herë ka thënë: “Gjithmonë do të jetë detyra e parë e njeriut mundja e frikës”. Frika është pranga, e cila e pret njeriun në çdo

hap. Ajo është, thonë disa, një ndër fuqitë më të mëdha në botë, e cila i ngatërron dhe i robëron shumë njerëz. Ka frikë “zyrtare”, që i ka zbuluar shkenca, si agrofobia-frikë nga rrethi i hapur, klausatrofobia, frikë nga rrethi i mbyllur, akrofobia, frikë nga lartësia dhe frikë tjera të ngjashme. Por ka frikë të thjeshta rreth nesh, sikur frikë nga sëmundjet, frikë prej vdekjes, frikë nga nata, frikë nga të panjohurit, frikë prej fajit, frikë nga mospajtimi, frikë para ardhmërisë, frikë para vonësës në punë, frikë e përjashtimit nga puna, frikë që nuk do të mund ta mbarosh shtëpinë, frikë që fëmijët mund të dështojnë, dhe kështu pambarim. Thuhet se shkenca ka zbuluar deri në 98 lloje të frikës.

58

Frika shkakton shqetësim dhe krijon mundime.

Dhe kështu ndikon në qarkullim, në enët e gjakut si dhe në mbarë sistemin nervor, sidomos në zemër. Frika, pra, dalëngadalë shkatërron trupin dhe shpirtin tënd, mund të sjellë infarkt, të të bëjë të paaftë për punë. Ajo e mbyl shumë më tepër njerëz se puna. Robert Frost ka thënë: “Shkaku për të cilën frika mbyl më shumë njerëz se puna, është në faktin që njerëzit shumë më tepër brengosen se punojnë”.

Kundër frikës vetëm feja është e suksesshme. Feja është mbështetja në gjithëpushtetësinë e Pranisë, të cilën nuk e shohim, por e përjetojmë si mbështetje themelore. Feja është mbështetja e padukshme, terreni i sigurt në të cilin mund të llogaritësh, drita të cilën mund ta nderësh në shpirtin tënd të errtë, hapja e derës së besueshmërisë, hapja e dritares së dashurisë, hyrja në sukses, pranimi i çështjes, gëzimit, dritës dhe shëndetit.

Feja është sikur hedhja e parashutistit nga aeroplani. Nëse nga aeroplani ti sheh vetëm tokën dhe veten, si në shpejtësi je në rrezik ta thyesh kokën poshtë në tokë, kthehesh kah toka në të cilën do të mbytesh. Kjo është hedhja në zbrazëti, në shkatërrim, në vdekje. Mirëpo pas këtij përjetimi të tmerrshëm, vjen përjetimi i mrekullueshëm, i pabesueshëm, i fortë. Pra, nëse e prek dorëzën e parashutës mbi ty, menjëherë hapet litari i cili mban pëlhurën që të mbron ty. Ti ke dalë nga siguria e aeroplanit dhe je hedhur kah mbytja në tokën e fortë, por të shpëton forca e pjesës së pëlhurës - parashutës. Para teje është vdekja, por mbi ty është siguria prej të cilës ke dalë. Kjo parashutë të ka ruajtur prej vdekjes së sigurt, ta ka dhënë fuqinë që të dalësh nga siguria e aeroplanit.

Kjo është feja. Kur dikujt nisesh për t’iu hapur,

59

ndjehesh sikur ta hedhësh vetveten në zbrazëti. Frika të kaplon dhe duket sikur të sjellin vetëm shkatërime. Por mjafton të shikosh majtas dhe djathtas dhe ta tërheqësh dorëzën e sigurisë sate dhe çdo gjë do të jetë mirë, frika do të ndërpritet. Do të jetë mirë për deri sa frika të shkatërron

që shpesh të lutesh qetë: “Ti je, o Zot, parachuta ime, në Ty shpresoj”. Apo nëse nuk je besimtar, është e mjaftueshme të thuash: “Të gjitha do të jenë mirë, jeta është më e fortë së vdekja”. Kur të frikohesh prej mossuksesit, mjafton të thuash: “Po, do të jetë mirë, unë do të kem sukses, unë jam i aftë për këtë, unë dua dhe mundem”. Kur ke frikë nga një sëmundje, është e mjaftueshme që të thuash: “Unë jam shëndoshë, unë do të mbetem shëndosh, sepse shëndeti brenda meje është më i fortë së sëmundja “. Është e nevojshme që, në vend të shikimit tek frika dhe te shkatërrimi, ta kthejmë shikimin kah shëlbimi dhe sukcesi, kah shëndeti dhe paqja. Frika mund të mposhtet vetëm pse nuk shpreson në diçka kaq të dobët, sikurse është pëlhura, litari i parachutës, të cilën e quajmë fe. Këtij faktori që duket i parëndësishëm për jetën tonë, feja është e vetmja ajo që na mban në jetë. Kur njëherë arrin deri te zbulimi mahnitës, do të jesh më i lumtur se sa ke menduar. Do të përjetosh se si feja është fuqia, të cilën nuk e ke hetuar ende, dhe si ajo i çliron të gjitha fuqitë tua, si të drejton kah angazhimi i projektit të suksesit tënd. Kurrë nuk duhet të lejosh që të të mbizotërojë frika. Ka rëndësi ta kuptosh se nuk je në dorën e fatit, as të ligjeve të jetës, por në ty është feja e papashme, e cila ta krijon mundësinë për çdo ngadhënjim, dhe kur mendon se kjo është e mundshme me fuqitë tua, atëherë vërtet feja jote do ta arrijë këtë.

Kupto se dy fuqi të mëdha në botë luftojnë për
60

mbizotërim: njëra është frika, tjetra feja. Mirëpo feja është shumë më e fortë. Gjithnjë ushtroju në mirëbesim, në fe, për ta mundur frikën tënde. Disa mjekë, për ta mundur zhvillimin e fobisë tek fëmijët, gjatë lindjes, si gjinekologë, thonë: “Mirë se vjen, miku i vogël, në botën tonë. Mos u frikëso, ke ardhur në botën e mrekullueshme, e cila të do, ne të gjithë të duam. Mos u frikëso, vogëlushi im. Zoti gjithnjë do të kujdeset për ty. Dhe mu për këtë kurrë mos ke frikë!”.

Besojmë që këto fjalë depërtojnë prej shpirtit të mjekut në shpirtin e fëmijës. Kështu, nga fillimi mund përkrahet dëbimi i frikës dhe zhvillimi kah liria.

Liria prej frikës dita-ditës të përfitoftë ty!

MBRETËRIA E HYJIT ËSHTË PARA DERËS

Të jesh besimtar, domethënë të jesh adhurues i Jezu Krishtit, t’i dëgjosh fjalët e tij dhe të jetosh sipas porosisë së tij. Fjalët e tij janë rruga në jetë, janë fuqia për jetë, kanë në vete shpirt dhe jetë, thotë Jezusi. Ato, po ashtu, kanë informata për botën e matanshme. Nëpërmjet tyre dimë kush është Zoti, si shkohet në qiell, si mund të dilet nga ligështia dhe nga krizat e vështira, si mund të bëhemi humanë dhe ta humanizojmë botën. Nëpërmjet fjalës së Hyjit mund të mësojmë si të bëhemi bijtë e tij. “Pa mua s’mund të bëni asgjë” thotë Jezusi. Mu për këtë

na qorton: “Lutuni dhe do të fitoni, trokitni dhe do t’iu çelet, kërkoni dhe do të gjeni”. Por njëkohësisht edhe na qorton: “Kërkoni së pari mbretërinë e Hyjit dhe çdo gjë

61

tjetër do t’iu jepet si shtesë”. Pra, Zoti e di se pa të nuk kemi jetë. Prej tij rrjedhim, ai është burimi i lumit tonë jetësor. Nëse thahet ky burim, nëse ne do të ndahemi prej tij, atëherë shndërrohemi në pus, jeta jonë thahet.

Pa Zotin nuk mund të jetojmë. Të jesh besimtar i krishterë, nuk domethënë që me fuqitë tona ta zbatojmë mbretërinë e Hyjit. Fjala është për mbretërinë e tij, në të cilën veprojnë fuqitë e tij. Shi për këtë, Jezusi, duke u ngritur në qiell, u thotë apostujve: “Mos u largoni prej Jerusalemit derisa mos të visheni prej së larti”. Me fjalë tjera, Jezusi na informon se ka fuqi me të cilën ai mund t’i veshë apostujt, por ta veshë edhe çdo të krishterë, dhe atëherë ata mund t’i bindin njerëzit për fjalët e Jezusit e t’ua sjellin shëlbimin, të cilin ai e solli në botë.

Fuqia prej së larti është Shpirti i Shenjtë. Për Jezusin thuhet se ishte plotë me Shpirtin Shenjt dhe me këtë fuqi kishte predikuar Fjalën si ai që kishte pushtet, prej të cilit dilte fuqia që shëronte gjithçka. Njëkohësisht na jep vërejtje neve se ajo fuqi e Jezusit hetohet prej çastit të pagëzimit në Jordan. Atëherë mbi të ishte parë fuqia e Shpirtit Shenjt në trajtën e pëllumbit dhe ishte dëgjuar zëri i Atit: “Ky është Biri im i dashur, atë dëgjojeni”. Para kësaj, Jezusi për tridhjetë vjet kishte jetuar në Nazaret, por askush te ai nuk kishte parë kurrfarë fuqie, e cila do t’i shëronte njerëzit, sepse gjithçka në të ishte ende e fshehur. Pas pagëzimit në Jordan, sikurse në të ishin hapur dyert nëpër të cilat qarkullonte fuqia hyjnore në të gjithë njerëzit, dhe mrekullisht i shëronte, i ngjallte, i çlironte dhe i udhëhiqte kah Hyji. Ajo fuqi, e cila depërtonte prej Jezusit, dhe e cila ishte aq e fuqishme në të, vërtet ishte Mbretëria e Hyjit. Jezusi, pra, na qorton: “Nëse unë me fuqinë e Hyjit i dëboj djajtë, atëherë ta dini se në mesin

62

tuaj erdhi Mbretëria e Hyjit”. Mbretëria e Hyjit është fuqia e Shpirtit të Shenjtë, me të cilën njeriu mund ta mposhtë çdo të keqe, t’i mposhtë katastrofat, vdekjen, mëkatet, madje edhe vetë Djallin. Për të qenë njeriu i lirë, i ngjashëm me Hyjin, për të pasur mundësinë e komunikimit me Zotin, duhet të vishet me fuqinë që vjen prej së larti, apo të hyjë në Mbretërinë e Hyjit.

E para dhe më e rëndësishmja në jetë, është lutja për këtë Mbretëri, sepse pas kësaj njeriu mund të fitojë dhe t’i ketë të gjitha. Përkundrazi, nëse nuk e ka këtë Mbretëri, atëherë nuk ka dobi, edhe nëse do të fitonte kush e di çka prej Hyjit, sepse çdo gjë do të humbte, do t’ia rrëmbenin vdekja, vuajtja dhe Djalli. Përkundrazi, nëse e ka në vete Mbretërinë e Hyjit, atëherë mund t’i ketë të gjitha, sepse shi Mbretëria e Hyjit e ruan njeriun dhe gjithë

atë që ka. Prandaj Mbretëria e Hyjit është ajo fuqi që shoqërinë njerëzore mund ta bëjë të bashkuar, të harmonizuar, të aftë për të përparuar në humanizëm, në moral, në marrëdhënie ndërnjerëzore dhe të zhvillohet në çdo drejtim. Mu për këtë arsye, Mbretëria e Hyjit është nevoja dhe thelbi i çdo njeriut, por edhe i çdo shoqërie njerëzore. Mbretëria e Hyjit është fuqia e Shpirtit të Shenjtë në njeriun dhe në Jezu Krishtin. Ajo është e pranishme në çdo të krishterë me pagëzim, përforsim dhe me sakramente tjera. Mirëpo, në çdo të krishterë duhet të ngjajë ajo që ndodhi te pagëzimi i Jezu Krishtit në Jordan. Njeriu duhet t'i pranojë mëkatet e veta, të pendohet, t'i kthehet Zotit të gjallë dhe të kërkojë, që, në të dhe nëpërmjet tij, të rrezatojë fuqia e Hyjit, e cila pastaj shëron atë dhe shoqërinë në të cilën jeton.

Për fuqinë e Shpirtit të Shenjtë klith çdo shoqëri dhe çdo njeri, kur lufton për drejtësi, paqe, mirëqenie,
63

atëherë vërtet e kërkon Mbretërinë e Hyjit dhe fuqinë e Shpirtit të Shenjtë. Kur e hulumtojmë natyrën, kur dëshirojmë t'i zotërojmë katastrofat, sëmundjet dhe vuajtjet, atëherë e kërkojmë Mbretërinë. Kur lutemi, kur mundohemi të jemi të mirë, kur luftojmë ashpër për mirëqenie, liri dhe paqe, atëherë e kërkojmë Mbretërinë. Mbretëria është dëshira e zjarrtë dhe e thellë e zemrës së njerëzve

Sikurse njeriu lind prej kraharorit të nënës, kështu edhe kjo Mbretëri ka dëshirë të lindet në çdo besimtar nga kraharori i Kishës.

Le të tregohet në ty fuqia e Mbretërisë së Hyjit.

64

65

**ZOTI TË THËRRET QË TË SHKOSH NË
RRUGË TË REJA, TË NDËRTOSH RRUGËT
DHE TË SHKOSH TEK AI, I CILI ËSHTË
RRUGA, E VËRTETA DHE JETA.**

66

67

FUQIA E FJALËVE POZITIVE

Duhet zhvilluar filozofinë e shëndoshë të jetës. Kjo është urtia në të cilën mund të ndërtohet jetën tënde. Kjo është feja, besimi në jetë e cila është para teje. Kudo që të gjendesh, me ty është e pranishme fuqia e gjithëpushtetshme, e pabesueshme dhe personale e Hyjit, i cili të mbron, të ruan dhe mendon në ty. Një pilot kështu e ka treguar këtë: "Gjithnjë mendoj se jam në duar të mira. Sepse Zoti gjithmonë kujdeset për ne. Kur hyj në aeroplan, kurrë nuk frikohem. E di se pajisjet janë të mira. E di se aeroplanin e kanë kontrolluar dhe mirëmbajtur mekanikët, pilotët e dinë punën e tyre. Nuk dua të ulem në vendin tim dhe ta ha vetveten me frikë. Këtë gjendje e përballoj gjithmonë me fe, me besimin e mendjes së

shëndoshë. Këtë e bëj jo vetëm në aeroplan, por edhe në jetë. Sepse gjithmonë jam në gjithësinë e madhe dhe të fuqishme të Zotit. Edhe këtu, si edhe në botën tjetër, do të më dëshmohet çdo përkujdesje e mirë. Kur më bie në mend se për mua kujdeset Zoti, përse të humb kohë me frikë”.

Për të jetuar qetë, shëndosh, të lumtur, fatbardhë, kemi nevojë për besim në Hyjin, në vetvete dhe në të tjerët. Duhet krijuar rreth vetes ambient, hapësirë besimi, sukcesi, paqeje, gëzimi. Duhet të kemi gjithmonë në vete dëshira ndërtimi, ndërmarrjeje dhe të mendimeve pozitive.

68

Theodor Roosvelti ka thënë për suksesin e tij kështu: “Shpesh kam pasur frikë, por kurrë nuk kam lëshuar pe. E kam detyruar veten të sillesha si mos të kisha frikë, dhe kështu frika ime ngadalë zhdukej”.

Me fjalë tjera, për ta larguar frikën, duhet mos të lejosh që ajo të të robërojë ty. Duhet ta bësh të kundërtën, me fe ta luftosh frikën. Veproni në të kundërtën prej asaj që frikohesh. Nëse të frikëson terri, ec nëpër terr; nëse ke frikë ta hapësh dritaren, çele, nëse ke frikë ta çelësh derën e dhomës për të shikuar brenda, bërë mu këtë. Nëse të frikëson ndonjë ushqim, porosite dhe haje me besim. Me pranimin e kryqit në dorë, me pranimin e asaj që të frikëson, e tejkalon frikën dhe fiton fuqi për të pasur sukses. Nëse Zoti të ka krijuar, atëherë të ka krijuar të përsosur. Ai t’i ka dhënë të gjitha aftësitë për t’i plotësuar dëshirat dhe perspektivat tua. Mëkati në ty i ka ndrydhur dhe i ka paralizuar këto aftësi që t’i ka dhënë Zoti. Për këtë arsye, duke u shoqëruar me Zotin, ti i nxjerr aftësitë tua të ndrydhura, inteligjencën, dashurinë, krijimtarinë dhe me këtë gjë bëhesh njeri i mrekullueshëm. Nëse i shikon kufizimet dhe paaftësitë tua, të kap frika, fillon të flasësh negativisht, luhatesh dhe nuk beson më në sukses. Mirëpo, nëse i shikon aftësitë e Zotit në ty, të cilat ai t’i ka dhuruar qysh me ngjizje, nëse je besimtar, edhe me pagëzim dhe përforsim, atëherë do të zbulosh aftësi të pakufizueshme dhe ngadalë do të fillosh edhe t’i zbatosh në jetë. “O i krishterë, njihe dinjitetin tënd” thoshin etërit e Kishës. “O njeri, njihe vetveten” thoshin grekët e vjetër. “O njeri, mos shko i vogël nën yje” thotë poeti.

Këto fjali na qortojnë se mundemi gjithçka. Shën Pali thotë: “Mundem gjithçka me ndihmën e atij që më forcon”. Jezusi thotë se ai që beson mund gjithçka. Dhe

69

mu për këtë Jezusi thotë: “Feja jote të ka shpëtuar”.

E rëndësishme është kjo: a beson në gjërat negative, në mëkat, në shkatërrim, në mossukses, apo feja jote është e drejtuar kah e mira, e ndershëmja, e suksesshmja në jetë. Duhet ta ndërrosh gjuhën tënde, por edhe mendimet dhe zemrën tënde. Duhet fantazinë ta plotësosh me ndriçime, me suksese, me mendime dhe me

parafytyrime të mira.

Nëse beson, për ty gjithçka do të jetë e mundshme.

KISHA NËNTOKËSORE

Shpirti i Shenjtë është bashkësia e Atit dhe Birit.

Ai është, lexues i nderuar, dashuria e Atit dhe Birit, përqaftimi dhe bashkimi i tyre.

Shpirti i Shenjtë është shpirti i Kishës. Ai është i dërguari i Jezusit në zemrat tona, në zemrat e besimtarëve dhe, nëpërmjet tij, dashuria e Zotit është derdhur në zemrat tona. Ai u është dërguar besimtarëve për të qenë udhëheqës në rrugë. Rruga në jetë është Jezu Krishti, ndërsa Shpirti i Shenjtë është udhëheqësi, Mbrojtësi, Ngushëlluesi në udhën tënde. Shpirti i Shenjtë po ashtu është kujtimi i Kishës, ai i cili na i përkujton të gjitha fjalët e Jezusit. Ai na mëson për të kuptuar gjithçka na ka mësuar Jezusi. Shpirti i Shenjtë dëshmon për Jezus Krishtin dhe i mbron besimtarët nga sulmet e botës. Ai lutet në zemrat e besimtarëve edhe atëherë kur ata nuk dinë si dhe çka duhet të kërkojnë dhe angazhohet për ata në këtë lutje. Ai banon në zemrat e besimtarëve si në tempull. Ai i aftëson ata për të folur para gjyqeve, duke mbrojtur vetveten dhe duke dëshmuar për Jezu Krishtin, 70

por edhe të tregojnë dëshirën e Zotit. Ai në zemrat e besimtarëve e ndez dashurinë ndaj Hyjit, por edhe ndaj njerëzve. Pasi që rrjedh prej Atit dhe Birit, dhe pasi që është i njësuar me Atin dhe Birin, atëherë ai na udhëheq kah Ati, kah Biri, na ndihmon ta njohim Atin dhe Birin. Për këtë dhe nëpër të, Ati dhe Biri banojnë në ne dhe janë të arritshëm për ne.

Për Kishën thuhet se është bashkësia shpirtërore.

Kjo domethënë se Shpirti i Shenjtë është ai, i cili i ndërton lidhjet mes besimtarëve, si dhe lidhjet e të gjithë fetarëve ndaj Hyjit. Shpirti i Shenjtë është shpirti që gjallëron çdo besimtar dhe çdo fetari ai i jep mundësinë për të vepruar si Jezu Krishti, për ta dëshmuar atë si Hyj dhe Shëlbues të njerëzimit. Besimtarët në Kishë nuk mblidhen për vullnetin e tyre, apo me ndonjë fuqi njerëzore, por Shpirti i Shenjtë i drejton kah njëri-tjetri, i bashkon dhe i bind brendësisht për shëlbimin e tyre nëpër Jezu Krishtin. Për këtë arsye, Kisha nuk është vetëm organizatë, por edhe organizëm. Për Kishën Shën Pali thotë se është “Korpi i Krishtit”. Nuk thotë se ajo është e ngjashme me Korpin e Krishtit, prandaj ajo nuk është ngjashmëria e tij. Shën Pali nuk thotë se ajo është si Korpi i Krishtit, por që ajo është Korpi i Krishtit. Kjo domethënë se Jezu Krishti e përdor Kishën për t’u bërë i dukshëm, për t’i zbuluar veprat e tij në botë, që shëlbimi i tij të ketë mundësi të arrijë deri te çdo njeri i historisë. Kisha, shikuar historikisht, rritet nga Jezu Krishti, pa ndërprerje i dhurohet besimtarit deri në ditët tona, po ashtu pandërprerë iu dhurohet në shërbime, prej apostujve deri te ipeshkvijtë e sotshëm, por edhe në

shërbim të Pjetrit, prej Pjetrit nëpërmjet papës deri më sot.
Prandaj Kisha nuk është organizatë njerëzore, por është
Korpi i Krishtit, e cila e shfaq atë në mënyrë shpirtërore, të

71

gjallë edhe sot, dhe veprat e tij ia zbulojnë botës.
Besimtari, pra, nuk është i vetmuar në botë, ashtu sikundër
Kisha nuk është e lëshuar në duar të mençurisë njerëzore,
por atë e udhëheq Shpirti i Shenjtë dhe është e mbrojtur
nga i njëjti Shpirt. Kështu, Shpirti i Shenjtë i lidh vetjet e
Shenjtërueshmes Trini me Zotin në njëni dhe në trini, por
njëkohësisht nëpërmjet Kishës i lidh edhe njerëzit.
Nëpërmjet Jezu Krishtit dhe Shpirtit Shenjt i bashkon
njerëzit njëri me tjetrin, dhe nëpërmjet Kishës e lidh edhe
historinë e mbarë njerëzimit me Hyjin.

Për këtë arsye, Kisha ka fuqinë e
gjithëpushtetshme kundër luftës, shkatërrimeve, të keqes,
Djallit. Shpirti i Shenjtë është perspektiva e paskajshme
dhe shpresa e papërballueshme e besimtarëve dhe e
njerëzimit. Shpirti i Shenjtë është shenjë dhe realitet i
dashurisë së Zotit ndaj njeriut.

Provo të thellohesh në praninë e Shpirtit t'ë Shenjtë, i
cili është me ty dhe në botë.

72

73

**ZEMRA ËSHTË QENDRA E NJERIUT.
PREJ SAJ DALIN E MIRA DHE E
KEQJA. TA NDËRROJMË ZEMRËN
DHE I TËRË NJERIU ËSHTË I
SHËLBUAR.**

74

75

NUK KA MËKAT PRIVAT

Të përshëndes, lexues i dashur. E mira dhe e
bukura janë tërheqëse. Çka i pëlqen njeriut, atë dëshiron ta
ketë. E mira ka fuqinë tërheqëse, i lidh njerëzit dhe kështu
ata bëhen të mirë.

Mirëpo, edhe e keqja ka fuqi tërheqëse. Ajo mund
ta lëndojë, ta mbysë dhe ta asgjësojë tjetrin. E keqja në
duart e njeriut të papërgjegjshëm bëhet tërheqëse, sepse
jep përshtypjen e fuqisë. Ajo është fuqi shkatërruese,
vrastare, asgjësuese. Lakmia e së keqes qëndron po ashtu
edhe në faktin, se gati kurrë nuk paraqitet në mënyrë
negative, por pozitive. Ajo është disi e veshur me
ambalazhin tërheqës. Njeriu di të rrejë për t'u mbrojtur,
vjedh për të pasur atë çka anon, fyen për t'u liruar prej
armikut, përqesh të tjerët, për ta ndierë veten të aftë dhe
sundues, bën fëlligështi dhe kurvëri, sepse e tërheq
kënaqësia e pshore, është përtac, sepse ka frikë prej
mundimit, dëshiron të jetë pijanec, sepse i pëlqen alkooli,
mashtroes, sepse e tërheq paraja.

Kështu do të numëronim paskajshmërisht. Çdo e
keqe ka në vetvete ndonjë pjesë të vogël të së mirës. Për

atë të mirë, njeriu bën keq dhe vetëm më vonë e heton se si e mira ishte tejet e vogël. Vetëm atëherë njeriut i çelen sytë dhe e sheh se ka rënë në kurth. Çdo e keqe është si rrjeti që vendoset nën kërcyesin e cirkusit. E keqja depërton në njeriun nëpërmjet vrimës së vogël e pastaj e

76

helmon tërësinë. Hyn nëpërmjet një mendimi të keq, dhe e errëson tërë njeriun, apo nëpërmjet një ndjenje të keqe, dhe vendoset në ty. E keqja depërton nëpërmjet ndonjë fjale, vendimi të gabuar, shikimi të keq dhe të bën të dobët, të paaftë, të robëruar. “Kush mëkaton është i robëruar prej mëkatit” thotë Jezusi. Njerëzit fillojnë të shajnë, dhe pastaj varen prej sharjes, fillojnë të pinë, dhe bëhen alkoolistë, përgojnë një herë, e pastaj më s’mund të ndalen. Njerëzit fillojnë të vjedhin, dhe kështu përfundojnë në burg. Një krim tërheq pas vetes qindra krime tjera, një shikim i keq të bën të paaftë për ta shikuar tjetrin në sy. Mjafton një vepër e keqe dhe fillon të rrëshqasësh në ferr.

E keqja rrezaton prej njeriut në njeri. Ajo krijon sasinë e territ, mjegullës, urrejtjes dhe sëmundjes. Ku fillon e keqja lind frika. Njeriu i keq ndërpret komunikimin me njerëz dhe me këtë krijon hapësirën e frikës dhe të shqetësimit. Është i hapur ndaj së keqes dhe nëpërmjet tij hyn e keqja në mbarë familjen dhe rrethin, si dhe sëmundja, negativja dhe mëkati. Sikurse drita i hap rrezet e veta në të gjitha anët dhe i ndriçon gjërat, kështu e keqja e asgjëson dritën dhe e zgjeron terrin nëpër gjëra dhe njerëz. Kush vepron keq, jo vetëm e fyen Zotin, por i dëmton edhe të tjerët rreth vetes, edhe vetë natyrën. Njeriu që vepron keq, e mashtron veten, dhe shi me këtë e fyen Zotin dhe njerëzit. Hyji ia ka dhënë trupin dhe shpirtin, ndërsa njeriu i rrënon dhuratat e tij. Me këtë veprim, njëkohësisht e paftëson veten për ta ndihmuar njeriun. Prania e së keqes në njeriun shkakton shqetësime, frikë dhe pasiguri të njerëzit.

Pra, nuk ka mëkat privat. Çdo mëkat, i bërë edhe në fshehtësinë dhe vetminë më të madhe, dëmton të gjithë

77

njerëzit. Në një lundër kanë udhëtuar shumë njerëz. Të gjithë ishin të hareshëm. Një udhëtar papritmas e gjeti një vrimë nën ulësen e tij. E hoqi dërrasën nën karrigen e tij dhe desh ta bënte një vrimë në mesin e lundrës. Të gjithë udhëtarët kundërshtuan dhe bërtitën: “Çka po bën!” Udhëtari egoist u përgjigj: “Asgjë. A nuk kam të drejtë ta bëj një vrimë nën ulësen time?”

“I marrë”, bërtitën të gjithë, “ a nuk po e sheh se për shkakun tënd të gjithë do të fundosemi në det.”

Le të të udhëzojë Zoti atyre udhëve, në të cilat do ta ndezësh dritën.

GJURMAT E ZOTIT NDËR NE

I dashuri lexues, bota është si gjurmët e pranisë së

Zotit. Lulet e buhishme tregojnë për të, ujët që rrjedh sikur na e ofron atë rrjedhë, dielli i fuqishëm sikur na flet për forcën e tij, trupi i përsosur i njeriut na tregon për laboratorët shpirtërorë të Hyjit, sipërfaqja kristale e liqenit i tregon gjurmët e tij në ngjyra të panumërta, përsosmëria e ligjeve të natyrës si me gisht na tregon Ligjdhënësin, ndërgjegjja e njeriut, e cila nuk lejon të mashtrohet njeriu, është Fjala e tij dhe ligji i thadruar në qenien tonë. Zoti gjithnjë është i pranishëm dhe i arritshëm. Nuk është mrekulli se prej kur ekzistojnë njerëzit, në ta ka religjion, besim.

Mirëpo, në botë ka aq terr, aq sa ata që e mohojnë Zotin, mund të kenë ndonjë arsye për këtë. Vuajtja, e keqja, frikët, katastrofat, mundimi i të pafajshmëve, jeta e shfrenuar e të pasurve dhe tiranëve, urrejtja, errësira, moskuptimi, pasiguria, sëmundjet dhe ligështitë i sjellin

78

shumë njerëz deri te mendimi se nuk ka Hyj. Ata harrojnë se nëse mjegullat e mbulojnë shtëpinë, kjo nuk domethënë se nuk ka dritë. Nëse ka padrejtësi, nuk domethënë se nuk ka drejtësi të amshuar. Më në fund, e keqja është vetëm mungesa e të mirës, thotë filozofia. E keqja, sipas kësaj, edhe më fuqimisht tregon të mirën. Pasi që ka diçka, atëherë duhet të ketë edhe ekzistencë absolute. Sepse, nëse ka ekzistuar asgjëja absolute, atëherë do të ekzistonte ajo edhe tash. Prej asgjëje nuk mund të formohet diçka. Nëse ekziston diçka, dhe rreth kësaj e keqja, asgjëja relative, atëherë domethënë se ekziston e mira absolute në të cilën mund të mbështetet asgjëja relative. Mund ta fikim qiriun dhe të na duket se jemi në asgjënë absolute. Mirëpo, ai qiri është vetëm fija e dritës së pashkatërrueshme. Dritë nuk do të kishte, po të mos kishte diku tjetër zjarr.

Shi për gjurmët e Zotit ndër ne është zhvilluar shkenca e posaçme e teodicesë, e cila na tregon se ka Zot. Ajo është lëndë filozofike, e cila në bazë të ekzistencës, të qenieve relative, të dëshirës për të mirën dhe të gjurmëve të Zotit të gjallë rreth nesh, tregon se ka Hyj, sepse pa të gjithçka do të ishte e pakuptimtë. Sepse gjithësia diku duhet të jetë. Nëse mbështetet në krijesën tjetër, dhe ajo është e kufizuar, nuk mund pafundësisht të ndërlihet me qenie të kufizuara. Duhet doemos të vijë deri te qenia, e cila nuk është e krijuar, por është gjithmonë, dhe shi për këtë nuk mund të mos ekzistojë më. Fetari ka arsye të mjaftueshme për të besuar në Zotin. Ateisti është njeri, i cili mendon se ka mjaft arsye për t'u bindur se nuk ka Zot. Një dijetar ateist kalonte nëpër shkretëtirë në përcjellje të disa udhëheqësve arabë. Duke parë se si udhëheqësit e tij e shtronin në tokë një plaf për t'u falur në perëndim të diellit, e pyeti njërin prej tyre:

79

“Çka po bëni?”. “Po lutemi” u përgjigj ai. “Po luteni, kujt po i luteni?”, pyeti dijetari. “Zotit” u përgjigj arabi.

Dijetari buzëqeshi. Pastaj tha më zë serioz: “A e ke parë ndonjëherë Zotin?” “Jo” u përgjigj arabi. “A e ke prekur me dorë, a e ke dëgjuar me veshë?” “Jo” u përgjigj arabi. “Atëherë je i marrë që beson në Zotin të cilin nuk e ke parë, nuk e ke dëgjuar, nuk e ke prekur”. Arabi në atë moment nuk diti si t’i përgjigjej. Të nesërmit në mëngjes, duke dalë nga shatori, dijetari tha: “Këndeje me siguri ka kaluar deveja”. Një ndriçim e përshkoi fytyrën e udhëheqësit. E pyeti dijetarin: “A e keni parë Ju devën?”. “Jo”, u përgjigj. “A i keni dëgjuar hapat e saj?”. “Jo”. Atëherë arabi tha: “Ju jeni njeri i marrë kur besoni se këtu ka kaluar deveja, të cilën nuk e keni parë, as dëgjuar, as prekur!”. “Jo”, kundërshtoi dijetari, “sepse qartas shihen gjurmët e saj në zallë”.

Në atë moment dielli ngrihej në horizont në ndriçimin e të gjitha ngjyrave. Me gjest kremtor arabi tregoi qiellin e ndriçuar nga dielli dhe përfundoi: “Shikoni gjurmët e Krijuesit! Ta dini, pra, se ka Zot dhe ai na do!”. Nevojitet urtia e thjeshtë dhe e thellë për të arritur te Zoti.

Zoti ta dhuroftë atë!

TË JESH NXËNËSI I JEZUSIT

Me pagëzim i krishteri është shortuar në Kishë. Ai bëhet anëtar i Kishës, kjo domethënë qeliza e trupit të Krishtit. Jezu Krishti nëpërmjet tij vepron. Ai dëshiron të aftësojë çdo besimtar të Kishës që nëpërmjet tij të tregohen veprat e tij. Ai thotë: “Me këtë lavdërohet Ati im,

80
që njerëzit t’i shohin veprat tuaja të mira dhe ta lavdërojnë Atin qiellor”. Sepse me këtë lavdërohet Hyji, thotë ai, nëse ju do të jeni nxënësi e Jezusit. Të jesh nxënësi i Jezusit në kontekstin biblik domethënë të jesh i aftë të pranosh gjithçka ka vetë Jezusi. Marrëdhënia mësuesi dhe nxënësi në Lindje dhe në Shkrimin e Shenjtë nuk domethënë vetëm lidhja intelektuale, pranimi i informatave që nxënësi i asimilon, por në vend të parë domethënë pranimi i jetës dhe i fuqisë që e ka mësuesi. Mu për këtë Jezuesi thotë: “Si Ati më ka dashur mua, ashtu edhe unë ju kam dashur juve. Rrini në dashurinë time”. Ose : “ Sikurse unë jetoj nëpër Atin, po ashtu edhe kush beson në mua, do të jetojë nëpër mua. Kush e ha Korpin tim, mbetet në mua dhe unë në të dhe un do ta ringjall ditën e fundit. Sikurse Ati më ka dërguar mua, edhe unë ju dërgoj juve”. Me fjalë tjera, Jezusi na mëson se gjithçka ka marrë prej Atit na dhuron neve. Nëse veprat e tija tregohen në mesin tonë, nëse me dashurinë e tij e duam njëri-tjetrin, bota do ta dijë se jemi nxënësit e tij, thotë ai.

Prandaj Jezusi do të zbulohet nëpërmjet çdo besimtari. Çdo i krishterë është një qelizë në trupin e Kishës. Shi për këtë çdo i krishterë e ka një detyrë. Sikurse në trup të gjithë nuk mund të jenë sy, as veshë, as gojë, as këmbë, as dorë, kështu është edhe në Kishë. Çdokush e ka

dhuratën e Shpirtit Shenjt për shëlbimin dhe rolin e tij. I krishteri aftësohet për këtë nëpërmjet uratës dhe sakramenteve. Kështu shërbimi hierarkik në Kishë, ipeshkvi apo meshtari, mund të jetë vetëm me shtrirjen e duarve të ipeshkvit apo me Rendin e Meshtarisë. Urata e besimtarëve për njëri-tjetrin i hap ata për fuqinë dhe forcën e Zotit në shërbim të Kishës. Një gjymtyrë e Kishës duke u lutur për gjymtyrën tjetër, krijon bashkimin dhe

81

aftëson njëri-tjetrin për të qenë të gjithë të mbushur me Shpirtin Shenj, kjo domethënë të gjallëruar me shpirtin e Kishës për shëlbimin e botës.

Me uratën për dhuntitë dhe virtytet e Shpirtit

Shenjt edhe ti mund të ndryshohesh, të jesh më i shenjtë dhe vërtet i gjallë, anëtar dhe dëshmitar i Kishës. Shpirti i Shenjtë dëshiron t'i gjallërojë të gjithë, sepse nëpërmjet kësaj lavdërohet Hyji, që çdo anëtar i Kishës të jetë i shenjtë. Për këtë edhe ti si anëtar i Kishës mund t'i pranosh dhuratat dhe aftësitë e Shpirtit të Shenjtë, sidomos ato dhunti për të cilat ke nevojë në jetën e përditshme, në punën tënde, në thirrjen tënde, në familjen tënde dhe kudo në botë. Ti duhet t'ia mundësosh Zotit dhe t'i pranosh këto dhurata.

Kështu zbulojmë se i krishteri nuk është kryesisht njeri i cili fuqitë e veta i harxhon për një botë më të mirë, por ai i cili hapet për pranimin e fuqisë hyjnore për flakjen e padrejtësive, rrënimëve, përndjekjeve, urisë dhe mosmarrëveshjeve. Besimtari mund të jetë aq i fortë dhe mund të bëjë vepra të cilat i bënte Jezusi, si na qorton ai. Mjafton që sot të fillosh dhe të vazhdosh të lutesh çdo ditë së paku njëzet minuta, që hiri i Shpirtit Shenjt të ndërrojë dhe të aftësojë për zbatimin e mrekullueshëm të punës dhe të thirrjes tënde.. Qëndro në uratë dhe shpejtë do ta hetosh që je ndryshe, më i mirë, më i fortë, më i shëndoshë, më i aftë për dashuri dhe falje.

Shpirti i Shenjtë do të udhëzojë në jetën e re.

82

NË SHOQËRI ME KRIJUESIN

“Dituria e pakët dhe mençuria e mangët sjellin ateizmin” thotë një shkrimtar. “Shumë dituri dhe mençuri e bëjnë njeriun besimtar”. Vërtet, shumë urti e bëjnë njeriun fetar, por shumë inteligjencë pa hirin e Zotit e bën atë automat, makinë, por nuk ia zbulon autorin e këtyre aparateve. Urtia është mençuria e zemrës, është aftësia për hulumtimin e natyrës. Inteligjenca mund të jetë teknike, kjo domethënë zbulon ligjet e natyrës dhe ato i zbaton, pa pyetur kush e ka thadruar këtë teknikë në natyrë dhe ia ka mundësuar njeriut zbulimin dhe krijimin e veprave të reja. Tani mund të kuptojmë anomalinë që njeriu i pashkolluar, por me urti, e zbulon afërsinë e Zotit dhe komunikon me të, ndërsa tjetri me shkollim të gjithanshëm nuk e bën asnjë hap më tepër përpos njohurive teknike dhe zbatimit

të dijës. Njeriu i tillë është si ai që e zbulon bukurinë e fëmijës, por kurrë nuk pyet për prindërit e tij, zbulon veprimin e rrezeve të diellit, por nuk gjurmon burimin e tyre, zbulon ndikimin e mjegullave, të shiut, të ujit, por nuk pyet fare prej cilave re ujiten bimët. Është si njeriu, i cili vazhdimisht ha nga sofrë e jetës, por kurrë nuk i ka thënë “faleminderit” atij që e ka përgatitur dhe shtruar sofrën.

Natyra është e tejdukshme. Kjo domethënë se çdo lule e natyrës na zbulon buzëqeshjen e Hyjit, çdo shpend, bari apo mal na zbulon Zotin në lojën e tij tejet të bukur; ngrënia dhe pirja mundësojnë jetën e gjallesave në tokë, zbulojnë edhe atë i cili ka shtruar sofrën për të gjithë ne. Njeriu duhet tmerrësisht të largohet prej vetvetes për të qenë ateist i singertë. Ose duhet të jetë tejet i lënduar në shpirt, aq sa nuk mund ta pranojë ekzistencën e Zotit; ose,

83
si kanë thënë disa përfaqësues të filozofisë ekzistencialiste, Zotin duhet ta anësojmë, edhe po të ekzistonte, vetëm që njeriu të jetë i lirë. Të tjerët, kundër tyre kanë pohuar, nëse Zoti nuk do të ekzistonte, do të duhej ta shpiknim ose trillonim që njeriu thjesht të mund të ekzistojë dhe të mendojë. Mes këtyre dy nevojave që Zoti të anësohet apo të shpiket nga asgjëja, ai ekziston i tejetlartë, i përsosur, në praninë e çdo gjëje, në thellësinë e çdo jete, i tejpranishëm në tërë natyrën. Ky Hyj i ka dhënë mrekullitë e natyrës, si baratamli ta ketë sistemin e parashutës që çdo farë të ketë bisht... Bimëve tjera iu ka dhënë parashuta të ngjashme, por me elektricitet. Kur fara e tillë kalon mbi tokën e ujitur, parashuta mbyllet dhe kështu fara bie në tokë. Rrodhes ia ka dhënë tiparin që farat e saj të therin lëkurën e deleve, të dhive dhe të kafshëve tjera, dhe kështu të barten në largësi. Disa algave të detit iu ka dhënë një lloj strajce të mbushur me gas që i bart edhe me mijëra kilometra në largësi. Disa bimëve të tjera, si pemëve, i ka caktuar që njeriu të hajë rreth farave, ndërsa farat t’i hedhin në vende tjera ku do të mbijnë. Kush kujdeset për farishta dhe shumëzimin e tyre dhe mundësinë e jetës në mënyrë kaq të përsosur? Rreth nesh është Dikush që nuk mund ta kapim me sy, me veshë, me prekjen e shqisave tona trupore, por mendja jonë e zbulon, shpirti ynë gati e heton dhe dëshiron të shoqërohet me të. Duke e lutur Hyjin në gjithësi rreth nesh, njeriu ka dëshirë të komunikojë me të, të flasë me të, t’i lutet atij për ta mbrojtur, për ta aftësuar për vepra të reja, të mëdha dhe të fuqishme, t’ia dëftojë kuptimin e jetës dhe rrugën që do ta udhëheqë kah qëllimi që Zoti ia ka caktuar atij.

84

Njeriu dhe natyra gjenden në rrjetin e mrekullueshëm të inteligjencës dhe të dashurisë së Hyjit. Jo, ne nuk jemi të vetmuar dhe të tretur në gjithësi,

me ne është Zoti, i cili na prin përdore dhe na tregon çdo hollësi të livadhit të lulëzuar, të diellit, të shiut të begatshëm dhe të qenieve njerëzore të mrekullueshme. Të gjitha këto janë hapësira, në të cilat takohemi me Hyjin.

Provo sot ta zbulosh dhe ta kërkohsh.

LIGJI I PLOTËSISË SË JETËS

OKa shumë të përndjekur në mesin tonë, si dora e shtrirë e Zotit e cila dëshiron t'na dhurojë diçka, si do të mund të qindfishonim diçka.

Njeriu është qenia më e çmuar e tokës. Ai është përngjasimi i Hyjit në tokë. Zoti më së shumti ka investuar në njeriun, sepse ia ka dhuruar shpirtin e pavdekshëm të jetës, e ka trajtuar veçmas dhe është angazhuar në veçanti në krijimin e tij. Për këtë ta duash njeriun është ta duash të dashurin e Hyjit.

Zoti nuk ka nevojë për asgjë. T'i dhurosh njeriut, domethënë të investosh në veprën e Hyjit, për të marrë të qindfishtë. Ky është ligji i plotësisë së jetës.

Dashuria është ligji i parë dh më i rëndësishëm.

Ajo është fati i njeriut. Kur e duam njeriun, kur jetojmë për atë dhe kur jemi të gatshëm ta flijojmë edhe jetën për të, sigurisht jemi të shëlbuar. Sepse çdo ditë të mirë që ia dhurojmë Zotit, ai e shpërblen njëqindfish. Për këtë sjellim përfundimin, se jeta ka kuptim vetëm nëse jetojmë për njeriun. Të bësh keq s'ka kuptim në jetë, sepse e keqja na vret. T'i bësh keq njeriut është bumerangu që na vret, si

85

guri të cilin e gjuajmë në lartësi, na kthehet dhe na vret ne.

Ta duash njeriun domethënë të jetosh në qiell. Çka i mohon vetes këtu, do ta kesh në amshim. Çka ke dhuruar, atë do ta gëzosh. Prandaj edhe gjesti më i vogël i mirësisë ndaj çfarëdo njeriu, kurrë nuk humbet, por është investim që nuk tretet kurrë. Vetëm duke ushqyer të tjerët, ne do ta ngijmë vetveten.

Një anekdotë tregon se si një njeri i mençur kishte dashur të shkonte në amshim për të hetuar dallimin mes mbretërisë së të mirëve dhe të këqijve. Së pari vizitoi ferrin. Hyri në sallonin e zbukuruar me tavolina të bukura, në të cilat gjendeshin ushqimet më të zgjedhura dhe më të shijshme. Në tavolina ishin të dënuarit, tejet të dobët, të shkretë, të molisur. Kjo gjë e befaso. Duke shikuar pak më mirë hetoi se çdo i dënuar kishte një lugë të gjatë dhe në çdo mënyrë mendohej ta fuste ushqimin e shijshëm në gojën e vet, por pa sukses. Të gjithë ishin të uritur, bërtitnin dhe nëmnin gjithnjë. Pasi e lëshoi sallonin e ferrit, arriti te salloni i të mirëve në qiell. Për mrekulli pa se edhe aty ishte gati e njëjta tavolinë, me ushqime të njëjta dhe me lugë të gjata nëpër pjata. Mirëpo, aty të gjithë ishin me disponim të mirë, me pamje të bukur. Pyeste me vete se ku ishte fshehtësia e këtij dallimi. Ishte tejet e thjeshtë. Çdo i lumtur nuk mendon si ta ushqente vetveten, por me lugën e gjatë i ushqente të tjerët rreth apo

para vetes.

Duke ruajtur për vetveten, shkatërrojmë pronësinë tonë. Të varfrit, të përndjekurit, nevojtarët janë ata që dëshirojnë ty të të pasurojnë. Vetë Hyji i ka dërguar, sepse do të ketë dhembje për ty, dhe të të lirojë nga kujdesi për pasuri, nga brejtja e ndërgjegjes për shkak të egoizmit, nga varfëria e zemrës në të cilën vdes.

86

Njeriu përbëhet prej shpirtit dhe trupit. Në të vepron ligji i dyfishtë: ligji i trupit dhe i shpirtit. Ligjet e trupit dhe të natyrës i mësojmë në shkollë dhe mendojmë për to, gjithnjë i kemi parasysht. Mirëpo ligjet e shpirtit nuk shihen, prandaj na duket si mos të ishin fare. Ato i harrojmë dhe nuk iu përmbahemi. Ose mendojmë se ka vetëm ligje materiale. Për këto ligje vërtet ia vlen të kursejmë, sepse sa më shumë kursejmë, aq më tepër kemi. Mirëpo, për ligjet e shpirtit vlen e kundërta: sa më tepër japim – më shumë kemi. Për ligjet materiale vlen: nëse e ruajmë jetën tonë, më gjatë do të jetojmë. Për ligjet e shpirtit vlen kjo gjë: nëse do ta japim jetën tonë, do të jetojmë në amshim.

Duhet të jemi tejet të urtë që vërtet të jetojmë. Çka ke dhuruar, do ta gjesh. Çka ke ruajtur vetëm për veten tënde, ke humbur. Të jetosh për të tjerët, të jesh njeri për të tjerët, ja thelbi i krishterimit. Por në këtë gjë është edhe qenia e çdo jete, përparimi shoqëror, edhe i shoqërisë së të pasurve.

Le ta bekojë Zoti jetën tënde për të tjerët.

SI ËSHTË ZOTI

Si është vërtet Zoti? Disa thonë se nuk ka Zot, të tjerët se ka doemos. Kush ka të drejtë? Për ta njohur ekzistencën e dikujt, duhet të njohim së paku ndonjë cilësi të tij. Nuk mund ta di çka është arra, nëse nuk e kam hetuar dallimin mes arrës dhe pemëve të tjera, si gjethet, degët dhe frytet. Nuk mund ta di se ka qiell, nëse kurrë nuk e kam hetuar kaltërinë plotë me yje. Së pari duhet

87

ditur çfarë është diçka, për ta njohur ekzistencën në përgjithësi.

Si është Zoti? Filozofia thotë se ai është absolut, qenie e përjetshme, një, i bukur, i vërtetë dhe të gjitha këto në përmasa absolute. Me këtë dimë diçka për Zotin. Mirëpo njeriut të cilit filozofia nuk i thotë asgjë, nuk mund nëpërmjet saj ta njohë Hyjin, sepse nuk i njeh cilësitë e saj. Por Zotin mund ta njohë çdo njeri nëpërmjet asaj çka ka krijuar, mu sikur artistin e njohim nëpërmjet veprave të tij, ndërtuesin nëpërmjet ndërtimeve, mjeshtrin nëpërmjet mjeshhtërisë. Apo edhe sikur prindërit i njohim nëpërmjet fëmijëve të tyre.

Nëse e vështrojmë kështu, atëherë duhet të themi se Zoti është i ndjeshëm si lulja, i fuqishëm si luani, i madh dhe i fortë si malet e shkëmbinjve, i shpejtë si

vetëtima dhe rrufeja, apo si fryma e furishme, i butë si zogu apo veja, kudo si ajri rreth nesh, i ndritshëm si drita e diellit, i mirë si shpirti i nënës. Ai na përfshin me butësi dhe na jep pushim, është si përroi që rrjedh dhe lumi që shkon drejt detit, si druri në mal, si cicërima e zogut, vaji i fëmijës, thirrja e nënës, kënga e djaloshit të dashuruar në livadh, si përshëndetja e përzemërt në mëngjesin e ngrohtë, si ngrohtësia në mbrëmje të dëborës, si babai që të mban përdore, si nëna që të lindi, është arsyeja që i njeh të gjitha, fantazia që formohet në ty, gjithkund i pranishëm dhe askund nuk mund ta ndalësh.

Megjithatë, Hyji nuk është si natyra. Ai nuk është dikush mes nesh, dhe prapëseprapë mbi të gjithë ne dhe nën të gjithë ne. Hyji është ashtu si jemi ne dhe si është natyra, por në kuptimin më eminent, të ndryshëm, absolutisht të pakufizuar. Ne dhe natyra jemi vetëm pasqyrimi i bukurisë, mençurisë, fantazisë, vullnetit, ngrohtësisë,

88

dashurisë, forcës dhe fuqisë së tij.

Duke shikuar njeriun dhe pemët, lulet, barin, përroskat dhe kodrat, ne shohim diçka nga Zoti dhe kështu e njohim si është ai. Mirëpo, prapëseprapë ai është krejtësisht ndryshe, i pashpjegueshëm, i papushtueshëm. Ai është afër, aq afër dhe në mënyrë të përsosur, më afër se zemra jote, dhe prapë tejet larg, sikur kurrë mos të mund të arrish tek ai.

Mirëpo Hyjin do ta njohësh edhe nëpërmjet zërit të ndërgjegjes, por edhe nëpërmjet ndjenjës së brendshme të fesë, nëpër Fjalën të cilën na ka folur dhe nëpërmjet Jezusit nga Nazareti, nëpër cilin erdhi tek ne dhe hyri në natyrën tonë. Për të na flasin dëshirat e thella dhe të thadruara, atë e fton paaftësia jonë, për të tregon bukuria e përjetimeve tona. Atë e njohin vuajtjet tona, e ftojnë pakuptimësitë e errëta tonat, e lindin heshtjet tona. Për të ka etje shpirti ynë, e kërkon mendja jonë, për të këlthet trupi ynë. Nuk do të kishim mundësi të flisnim për të, po mos ta kishim njohur disi. Ai është më i njohuri ndër ne, mu për këtë fetari e adhuron, ndërsa i pafeu mundohet ta mohojë.

Nëse vërtet ekziston diçka, atëherë pa dyshim ekziston Zoti. Takimi me të duhet të jetë fantastik.

Dhashtë Zoti që të të ndodhë ty kjo një herë.

89

**TI JE THESAR, SEPSE ASKUSH NË
HISTORINË E NJERËZIMIT NUK KA
QENË SI TI.
DHE VETËM PËR KËTË TI MUND T'IA
DHUROSH BOTËS, ATDHEUT, VETVETES
ATË ÇKA HYJI E KA THADRUAR
BRENDA TEJE.**

90

91

LOJA E PAQES

Në njeri kalimtar, duke ecur nëpër qytet, hasi në një grup fëmijësh, të cilët luanin luftën. Dëgjohej zhurma e luftës; disa sulmonin, të tjerët me dru, me gurë, me shati apo me kaci; disa fshiheshin nëpër qoshe, pas drunjve, disa me pistoleta të drurit kërcënonin të tjerët, bërtitnin, imitonin gjuajtjet e luftës, të tjerët shtriheshin për toke si të vrarë apo të plagosur, kërkonin ndihmë, ndërprerjen e luftimeve. Kalimtari ishte i tronditur. Fill i kishte ftuar fëmijët që ta ndërpresin lojën e tillë. Fëmijët e pyeten: “Zotëri, çka të luajmë tjetër?”.

Ai u përgjigj: “Luani paqen”. Fëmijët me entuziazëm e kishin pranuar propozimin e tij. Dhe filluan të merreshin vesh si ta luanin paqen. U shpërndan nëpër grupime të vogla, bisedonin dhe shikon njëri-tjetrin, bënin disa gjeste dhe në fund erdhën te kalimtari më këtë pyetje: “Zotëri, si ta luajmë paqen?”.

Paqja krijohet aty ku tjetrin e pranojmë ashtu si është, ku fillojmë t’i admirojmë të tjerët, t’i duam ata dhe atë çka ne kemi dhe jemi. Paqja krijohet atje ku jemi të gatshëm t’i pranojmë cilësitë e të afërmit tonë, por edhe t’i rrisim veprimet tona në bashkëveprim me të tjerët.

Paqja është fryti i drejtësisë. Drejtësia është në nderimin e të tjerëve dhe në vlerësimin tonë, që t’ua japim të tjerëve atë çka u takon dhe mos të marrim atë çka nuk kemi të drejtë.

Paqja është detyrë që kurrë nuk përfundon. Njeriu është i lënduar me mëkat, kjo domethënë me padëgjuesë, me padrejtësi e urrejtje, që të tjerëve t’ua sjellë shpinën duke mos e nderuar as vetveten. Njeriu është i lënduar thellë me luftë dhe shi për këtë ka nevojë për mjekimin e

92

paqes. Paqja po ashtu është dhurata e Zotit për njeriun, për t’i mjekuar plagët e thella siç është plaga e ndërprerjes së jetës me Hyjin, e shkëputjes së lidhjeve me të, i rrënimin të i urave mes Zotit dhe njeriut, si dhe plaga e shkëputjes së të gjitha lidhjeve me të afërmin tonë. Paqja është rivendosja e lidhjeve me të gjithë, me Zotin, me njerëzit, me natyrën dhe me vetveten.

Lufta rrënon, paqja ndërton. Lufta vret, paqja gjallëron. Lufta fik dritën, paqja e ndez, lufta errëson diellin, paqja pastron ajrin që dielli të ngroh edhe më tepër. Lufta rrënon të mbjellat e fushave tona, barin dhe livadhet tona, malet tona, shtëpitë dhe njerëzit, qytetet, veprat e artit, të mirat materiale dhe fetare. Paqja ndërton, mundëson lulëzimin e artit, kulturës, qytetërimit, fisnikëron njeriun.

Lufta është rrëshqitje në humnerë. Paqja është ngritja e mundimshme dhe e vazhdueshme drejt kulmit të njerëzimit.

Për këtë paqja është detyrë në të gjitha situatat e jetës, si në atë publike, ashtu edhe private. Paqja është

zemra jote, janë mendimet tua, është fantazia jote, janë vendimet tua. Paqja është puna jote, ushqimi dhe pija jote, veshmbathja jote, banesa jote, ecja jote nëpër këtë botë, kalimi i udhës, udhëtimi me tramvaj dhe autobus, vajtja dhe kthimi nga puna, martesë dhe familja jote, lindja dhe vdekja jote. Paqja është gjithnjë dhe kudo detyrë, kërkesë, dëshirë, klithje.

Do të ishte mirë që fëmijë tanë menjëherë t'i mësojmë me lojën e paqes. Loja e paqes domethënë aftësi për falje, përqaftimi, shtrirja e dorës dhe thënia: "Po, çdo gjë është në rregull!". Loja e paqes domethënë t'i jepet përparësi tjetrit, janë pranimi, gëzimi dhe përkrahja e

93

suksesit të tij. Loja e paqes domethënë bashkimi i njerëzve, ndërtimi i urave mes tyre, qyteteve, popujve, kontinenteve. Loja e paqes domethënë ndërtimi i kulturës, artit, dashurisë ndaj prindërve, dritës, suksesit, largimi i territ dhe mendimeve të këqija.

Të gjithë ne kemi nevojë ta fillojmë lojën e paqes që ta ndërtojmë së bashku.

Le të na begatojë Zoti me paqen e tij.

MIQËSIA ME TË MATANËSHMIN

Jemi mësuar ta shqyrtojmë fenë e krishterë në një drejtim dhe vetëm horizontalisht. Mendojmë se të jesh fetar domethënë të mundohemi me fuqitë tona të jemi të mirë, t'i përmirësojmë gabimet, mos të mëkatojmë, të jemi të ndershëm dhe të presim pas vdekjes shpërblimin për veprat tona. Feja e tillë është gjithnjë vetëm veprim njerëzor. Në një anë, fenë e tillë e krijojmë ne, ndërsa në anën tjetër ajo tërësisht është e drejtuar vetëm në ne dhe në fuqitë njerëzore. Kështu feja bëhet "ateiste", e ndarë prej Zotit, e shkëputur nga fuqia e tij, praktikisht fillon ta bindin njeriun se nuk ka disa nevojë për Hyjin, dhe për një fe të ngjashme përfundimisht edhe nuk ka më nevojë. Feja dhe religjioni i duhen njeriut si krijesat e tij, si diçka për të cilën kanë nevojë njerëzit e dobët, si ndonjë ngushëllim me pak vlerë. Kështu lindi edhe motoja që njerëzit e kanë shpikur Zotin, dhe përpos atij po ashtu edhe fenë.

Një fe e tillë vërtet duket si mashtrim. Ajo flet për Zotin, por praktikisht jeton sikurse mos të kishte Hyj. Në këtë mënyrë ajo bëhet mohimi i vetvetes. Për një fe të ngjashme mjafton të jesh racionalist, njeri që mendon, dhe

94

me këtë e demaskon mashtrimin e fesë dhe kështu hapen dyert e botës së ateizmit.

Mirëpo Zoti ekziston, si ekzistojmë edhe ne. Ai është themeli i çdo ekzistence. Shi për këtë atë e tregon dhe e ndriçon realiteti rreth nesh. Zoti është qenia absolute, primare, burimi i çdo qenie, qenia pa fillim dhe mbarim. Ky Hyj historikisht është zbuluar në Jezusin e Nazaretit. Në botën rreth nesh, në organizmin tonë, në natyrë ai na zbulohet si Hyj që krijon dhe mban botën, që vepron dhe e

frymëzon jetën dhe të gjitha rreth nesh. Prandaj ai është Hyji që vepron, e jo që qëndron pasiv, që lëshohet në vullnetin e njeriut. Në Jezusin e Nazaretit zbulojmë Zotin që bën mrekulli, që shëron sëmundjet, që i dëbon djajtë, që ngjall të vdekurit, që dëshmon fuqinë mbi natyrën. Këtë e bën jo vetëm në vetvete, por edhe në ata që i kanë besuar, që zbulojnë se Zoti i tillë është veprues, që edhe sot nëpërmjet shumë shenjtërve dhe shenjtëreshave bën mrekulli, si edhe nëpërmjet fytyrave të thella fetare: mrekullisht shëron njerëzit, ua fal mëkatet, i dëbon prej njerëzve fuqitë e këqija, dëshmon fuqinë mbi sëmundjet, mbi vdekjen dhe mbi katastrofat e natyrës. Hyji që na është zbuluar në Besëlidhjen e Vjetër, është ai i cili e udhëheq popullin e tij nëpër shkretëtirë në liri duke e sjellë në Tokën e Premtuar. Prandaj Hyji është veprues në historinë e popullit, është i këndejshtë, imanent, dhe jo vetëm i matanshtë dhe transcendent. Hyji i tillë punon për njeriun, e krijon dhe e mban atë, por edhe shoqërohet me të, dialogon dhe me të ka qëllime të mëdha. Prandaj Hyji që e zbulojmë në natyrë, në Bibël, në Besëlidhjen e Re, është Hyji që ka iniciativë, ai i pari vepron, është i gjithëpushtetshëm, planifikon dhe i plotëson planet, përcjell dhe shëlbën njeriun. Ai e aftëson njeriun që të jetë

95

më i fuqishëm se e keqja, e liron nga gabimet, nga dobësitë dhe nga paaftësitë e tij. Ai e frymëzon, ia mundëson zbulimin e mrekullueshëm të natyrës, të ndonjë aparati, ia krijon mundësinë për zbulimin dhe dhurimin e bukurive artistike, t'i mrekullohet Zotit, ta adhurojë, të komunikojë dhe t'i lutet atij. Iniciativa është gjithmonë e Zotit e jo e njeriut. Përfundimisht njeriu nuk e ka krijuar vetveten, por Hyji. Bota është e tij, sepse rrjedh prej tij, sikurse njeriu në Zotin e ka Atin e vet.

Prandaj marrëdhënia e vërtetë ndaj Hyjit është marrëdhënie e babait ndaj fëmijës dhe i fëmijës ndaj atit. Deri sa njeriu të jetë miku i Zotit, ai bëhet i aftë dhe i madh, i ndershëm dhe i ngjashëm me Atin e tij. I ndarë prej Zotit dhe i mbyllur në vetvete, njeriu bëhet johuman, i robëruar nga natyra dhe fuqitë e saj, skllav i frikësimeve, pa qëllim dhe kuptim. Njeriu vetvetiu nuk mund t'i largojë vdekjen, mëkatet, vuajtjet dhe katastrofat. Për këtë ka nevojë për Zotin.

S'ka fuqi morale apo tjetër gjë në njeriun, e cila do të mund ta lironte nga ndjenja e fajit apo e sëmundjes dhe vdekjes. Këtë mund ta bëjë vetëm Zoti. Këtë e bën Zoti për njeriun. Për këtë arsye marrëdhënia e vërtetë e njeriut besimtar ndaj Zotit, është marrëdhënie në të cilën njeriu pranon fuqinë hyjnore për tejkalimin e vështirësive jetësore. Thelbi i fesë është kjo lidhje me Zotin, marrëdhënie me të Gjithëpushtetshmin, miqësia e njeriut me të Matanshmin.

Prandaj njeriu nuk mbetet në imanentë, por kalon në

transcendencë. Prej tij nuk kërkohet që të gjitha t'i bënte vetvetiu, sepse në shoqëri me Hyjin ai mundet gjithçka. Zoti është bamirësi i njeriut. "Çdo e mirë vjen prej së Larti" thotë Shkrimi i Shenjtë. Zoti e do njeriun dhe shi

96

për këtë dëshiron t'i dhurojë gjithçka është e mundshme. Qenia e fesë qëndron në faktin që njeriu me fuqinë e Zotit bëhet i ngjashëm me të.

Zoti të afroftë pranë vetes!

VETËM NJERIU I HARMONIZUAR ËSHTË I LUMTUR

Njeriu është i lumtur kur i plotësohen të gjitha dëshirat dhe kur të gjitha aftësitë e tij mund të veprojnë lirisht. Nëse njeriu është i verbër, i shurdhër, nëse i mungon shqisa e të nuhaturit, nëse nuk është i aftë për të menduar, është i cunguar. Nëse njeriu nuk përjeton dashuri dhe mirëbesim, themi se është i kufizuar.

Vetëm njeriu i harmonizuar është i lumtur. Ai e ka shkallën e aftësive për të njohur, si dhe atë të dëshirave për t'i plotësuar ato. Me anë të syve njeriu shikon hapësirat përreth vetes, me veshë dëgjon zërat e muzikës, me të nuhatur zbulon erërat tejet të bukura, me prekje përjeton butësinë apo ashpërsinë e gjërave rreth tij. Me ndjenja mund të hetojë gëzimin dhe pikëllimin, ka ndjenjën e ngushëllimit, të dhembjes dhe të kënaqësive; me fantazi mund ta parafytyrojë t'i kaluarën dhe bukuritë e jetës; me kujtim mund ta radhisë hap pas hapi mozaikun e jetës së tij dhe kështu më i sigurt shkon drejt ardhmërisë; me vullnet mund të përcaktohet për vlerat e jetës; me ndërgjegje hulumton dallimin mes të mirës dhe të keqes; me arsye vëzhgon mendimet, kurse mendimet e veta ua tregon të tjerëve; me institucione drejtpërdrejt njih parimet themelore, si atë të njohurisë, të kundërthënies, të ekzistencës. Me shpirt apo me gjeniun e fesë, hulumton

97

afërsinë e Hyjit dhe ndërlidhet me të.

Nëse njeriu fillon përdorimin e vetëm një aftësie për njohuri, në dëm të disa të tjerave, atëherë është i cunguar. Nëse mendon se me arsye mund të njohë gjithçka, apo me fjalë tjera nëse mendon se me arsye mund të vendosin, të fantazojnë, të ketë përkujtime, të mbizotërojë me ndërgjegje dhe të komunikojë me Zotin, atëherë kjo nuk është e vërtetë. Njeriu i tillë është kapluar nga mashtrimi.

A ka Zot apo nuk ka, nuk vendosin aftësitë tona të shqisave, as ato të psikes, por aftësitë shpirtërore. Aftësitë e shpirtit janë dashuria, feja, shpresa, ndërgjegjja si marrëdhënia e drejtpërdrejtë me Hyjin. Për këtë arsye, është qesharake të thuhet se nuk ka Zot, sepse sytë nuk e shohin. Një herë një i ri erdhi te prifti dhe i tha kështu: "Derisa unë mos ta shoh Zotin, do ta mohoj ekzistencën e tij". Prifti iu përgjigj: "Unë me të njëjtën arsye mohoj

mendjen tënde”. Veprimtaritë e besimtarit ndodhin në nivelin e shpirtit dhe të aftësive shpirtërore. Sikurse i tërë sistemi shkencor ndodh në nivelin e mendjes dhe të shqisave, ashtu edhe bota e fesë dhe e religjiozitetit ndodhin në nivelin e shpirtit.

Një anekdotë thotë se si një ditë syri kishte thënë: Po shoh pas këtyre rrafshinave në mjegullën e kaltër një kodrinë tejet të bukur. A s’është vërtet e mrekullueshme? Veshi kishte dëgjuar dhe pas pak kohe kishte thënë: Ku është kodrina, nuk dëgjoj kurrfarë kodrine? Në këtë dora tha: Kot mundohem ta preki, nuk e shoh se gjendet aty kurrfarë bregu. Pastaj hunda kishte pasë thënë: Nuk ndiej erë. Këtu nuk ka kurrfarë bregu.

Syri ishte kthyer në anën tjetër, thotë anekdota. Shqisat tjera kishin diskutuar njëra me tjetrën për këtë

98
mashttrim dhe kishin ardhur deri te ky përfundim: “Syri diçka nuk është në rregull”.

Si artisti në pikturë sheh diçka që të tjerët nuk e shohin, si njeriu i cili nuk ka damar muzikor, nuk heton bukurinë e muzikës, simfonisë, të sonanteve të klavirit, ashtu është edhe me fe.

A je ti vërtet i harmonizuar apo i njësuar? A i je nënshtruar paragjykimeve njerëzore, mendimeve të tyre, apo beson në sigurinë e njohurive tua? Ajo çka ti njeh është më e rëndësishmja. Ti duhet ta kesh rrugën tënde, e vendimet tua, qëllimin dhe kuptimin tënd.

Le të të bekojë Zoti në këtë!

TI JE ARGUMENT QË KA ZOT

Gjeniu i njerëzimit gjendet në vorbull të mendimeve të tij, krijimtaria dhe jeta gjithnjë kanë luftuar me pyetjet mbi Zotin. Sepse Hyji është aq imanent, aq afër, sa njeriu nuk mund ta mohojë, por prapë disi edhe aq larg, i pakapshëm, sa që njeriu gjendet i menduar dhe i rezignuar, i dorëzuar, a ka mundësi fare të arrijë tek Ai. Megjithatë, një gjë është e sigurt, ka Zot, dhe ai gjithmonë do të jetë fati i njeriut, ashtu si kërkimi i njeriut ndaj Zotit që nuk përfundon kurrë. Biri i shkrimtarit të madh, Toltojti, tregon për çastet e fundit të babait të tij Lav Tolstojit: “Temperatura e babait tim Lav Tolstojit ishte ngritur në 39,8 shkallë. Kollitej dhe villote gjak prej gojës. Në ora 15 ma diktoi këtë porosi: “Zoti është pafundësisht gjithçka. Njeriu është vetëm zbatimi i kufizuar i Zotit”. I shkrova këto fjalë dhe pritja çka do të më diktonte më tutje babai im. Ai në heshtje më shikoi dhe atëherë ngadalë më

99
tha: “Asgjë tjetër”.

Zoti është përfundimisht gjithçka. Zakonisht e parafytyrojmë si dikë të ngjashëm me ne, por pak më të fortë, ndonjë herë me mjekër apo me muskuj më të fortë, me fytyrë plot me hidhërim, vendosmëri, mirësi dhe butësi. Ne atë e shikojmë si dikë përballë nesh, përballë

botës. Mirëpo, Lav Tolstoji kishte njohur se Zoti është si qenie pafundësisht gjithçka. Nuk ka vend ku nuk është, thotë një student. Ai është në krimbin nën gurin në fund të detit të thellë, si dhe në yllin e papashëm diku në thellësinë e gjithësisë. Ai me superioritet udhëheq me hollësitë e organizmit të njeriut, si dhe me të gjitha kafshët dhe bimët, urdhëron me mjegulla dhe me rrufetë, rregullon ngritjen dhe zbritjen e temperaturës, kujdeset për dëborë dhe për pranverë, për verë dhe për frytet e tokës, për njeriun. Hyji i përfshin të gjitha, çdo gjë është në dorën e tij, sundon, kudo është i pranishëm. Prania e tij është vepruese. Pra, ai nuk është dikush përballë nesh, dikush mes shumë të tjerëve, dikush që duhet të luftojë për sundimin e natyrës, mes njerëzve, mes pushtetmbajtësve, gjeneralëve të ushtrisë, mes bishave dhe fuqive të ndryshme djallëzore. Jo, Ai mbisundon qetë mbi të gjitha, sepse, si thotë Ivo Andriqi, ai është “zemra e qetë e të gjitha atomeve”. Shën Pali thotë: “Në Të jetojmë, lëvizemi dhe jemi”. Ai është në shikimin tënd, në fluturimin e dallëndyshes, në kërcimin e sportistit, në frymëzimin e poetit dhe artistit, në gurgullimin e ujërave, në rrënjë të barit, në qendrën e çdo luleje, në syrin e fëmijës, në butësinë e nënës dhe në ashpërsinë e gurit.

Për këtë arsye nuk duhet ta kërkosh, sepse ai qysh moti është këtu, afër teje. Ai ty gjithmonë të kërkon, që t’ia hapësh derën, që të vetëdijesohesh, që ta prekësh me

100
zemrën tënde. Pa atë nuk të ndodh asgjë, por ai mund të të ndihmojë në çdo moment, të të sigurojë prej krizës, prej ngushticave, të të shërojë prej sëmundjes tënde. Zotin nuk mund ta përjashtojmë, ai nuk ka ku të largohet, sepse gjithnjë është këtu. Para tij mund ta mbyllësh zemrën tënde, por ai edhe më tutje udhëheq funksionimin e organeve tua, të frikës dhe të shpirtit tënd. Po të mos ishte Zoti, as ti nuk do të ishe. Ti je argumenti më i fuqishëm se ka Zot. Dhe mu përse ka Zot, çdo gjë do të përfundojë mirë: lufta nuk ka ardhmëri, keqbërësi nuk do ta shijojë fitimin e vet, dhe kushdo e ka flijuar jetën për liri, për paqe, për drejtësi, do të shijojë atë çka ka kërkuar dhe për çka ka flijuar jetën.

Që ka Zot, e vërteta më tërheqëse është jeta. Zoti është përfundimisht ajo çka kërkon dhe dëshiron çdo qelizë e qenies tënde. Shën Augustini thotë: “E shqetësuar është zemra ime deri sa mos ta gjejë qetësinë në ty”.

Atëherë kur e di ku shkon dhe ku është lumturia jote, nisu sot pas asaj.

Zoti le të të udhëheqë përdore atje!

KUR ZOTI E MBYLL DRITAREN, E HAP DERËN

Të përshëndes, i nderuari lexues. Duket se mes njerëzve ekziston një tollovi e madhe për sa i përket Zotit dhe drejtësisë në botë. Posa të pyesë dikush, i cili mendon

se është i drejtë, e sulmon Zotin se kinse qenka i padrejtë,
kur njeriut të drejtë ia ka lejuar tundimin. Njerëzit
101

nëpërmjet flijimeve mundohen t'i pëlqejnë Hyjit, si me
anë të dhënies së lëmoshës në kishë, apo bashkësive
fetare, duke pritur me të drejtë që Ai t'i mbrojë në jetë dhe
t'iu dhurojë jetë të gjatë. Me fjalë të tjera, Hyjin e
trajtojmë si të ishte njëri në mesin tonë, vetëm se më i
fortë, dhe prandaj duhet të mbrohemi nga hidhërimi i tij,
ose duhet ta shfrytëzojmë fuqinë e tij për të na mbrojtur.
Disi e kemi atë qëndrim ndaj Hyjit, sikurse jeta qenka
pronë jona, ndërsa Zoti disi sikur e rrezikuaka jetën tonë.
Harrojmë se Zoti e ka krijuar natyrën, tërë botën.

Pra, e mbarë shoqëria njerëzore dhe çdo hollësi e jetës
tënde, si dhe e historisë, varet prej Zotit, por edhe i përket
atij. Edhe veprat që i ke krijuar ti, i përkasin Zotit, sepse ai
ta ka dhënë frymëzimin dhe aftësinë për krijimtari.

Shtëpinë që e ke ndërtuar, e ke bërë me aftësitë që t'i ka
dhuruar Zoti, si dhe materiali dhe mendja janë prej dorës
së tij. Fëmijët që i ke lindur nuk të përkasin ty, sepse ai t'i
ka dhuruar, disi t'i ka huazuar, që të rriten te ti.

Pra, edhe jeta jote nuk të përket ty. Shën Pali do të
thotë se njeriu është si ena e argjilit, ndërsa Zoti si
vorbëtari, i cili ka të drejtë ta formojë njeriun si do ai. Zoti
nuk ka nevojë ta pyesë njeriun a guxon ta trajtojë kështu
apo ashtu. Njeriu nuk e ka "paguar" Zotin dhe nuk e ka
"porositur" veten, që të kishte të drejtë të kërkonte që ta
trajtonte sipas dëshirës së tij. Çka i ke dhuruar Hyjit, që ai
do të duhej të ta kthente, pyet Shën Pali.

Mirëpo, Zoti nuk është ndonjë fat i verbët, i cili do
të luante me jetën e njeriut. Ai është Dashuria, butësia,
drejtësia e përsosur dhe mirësia e pasosur, dhe çka do që
vepron me njeriun, vepron me njet të mirë dhe me
mendimet më të bukura. Kur merr, kthen qindfish. Kur e
mbyll dritaren, hap me mijëra dyer të reja. Ai është si
102

babai, i cili prej dorës së fëmijës ia merr bombën për t'ia
dhënë bonbonierën, që i merr një lodër, për t'ia dhënë
dhjetë më të mira dhe më interesante. Ai ia çel njeriut
plagën si dentisti që mjekon dhëmbin, por ai edhe e mbyll
plagën. Ai lejon që të qajmë, por edhe qan së bashku me
ne. Ai ka lejuar që të binim në mëkat, por edhe ka ardhur,
e ka marrë mbi vete fajin tonë, e ka bartur në kryq dhe aty
e ka shkatërruar atë me vdekjen e tij. Ai është
përsosmërisht i mirë, i butë, i drejtë. Atij i përket çdo njeri
dhe çdo hollësi e jetës tonë.

Të shtunën pasdite rabini jepte mësim në sinagogë,
ndërsa në shtëpi po i vdisnin dy fëmijë. Nëna e pikëlluar i
vuri në shtrat dhe butësisht i mbuloi me pëlhurë. Në
mbrëmje rabini erdhi në shtëpi. Pyetja e parë ishte: "Grua,
ku janë Joatani dhe Mirjam e vogël, nuk po i shoh duke
luajtur?" . Gruaja iu përgjigj: "Së pari, burri im dua të

pyes diçka. Pak më parë erdhi tek unë një njeri i panjohur dhe më besoi mua ta ruajë një gjë që kishte një çmim tejet të lartë. A duhet t'ia kthej apo jo?”. “Sigurisht dhe menjëherë” u përgjigj rabini. “Çdo trashëgimi, sidomos ajo me vlerë të madhe, duhet t'i kthehet pronarit sa më parë”. Gruaja vazhdoi: “Shi sot, pa të pyetur ty fare, e kam kthyer dhuratën e çmuar”. Pastaj e mori burrin për dore, e përcolli në dhomë, ngadalë e hoqi pëlhurën duke thënë: “A nuk më ke thënë se thesari që na është besuar në ruajtje duhet të kthehet, kur i zoti do ta kërkonte? Sot Zoti ka kaluar këndej për t'i marrë fëmijët e tij. Tani Joatani dhe Mirjam janë në vend të sigurt”.

Rabini duke qarë, por edhe me plot fe, klithi: “Zoti na i ka dhënë, Zoti na i ka marrë. Le të jetë i bekuar emri i Hyjit. Le të jetë i bekuar emri i Hyjit, i cili i do fëmijët tanë më shumë se ne”.

103

Asnjë njeri, edhe më i afërmi, nuk të përket ty. Hyji shpesh na merr ndonjë njeri për të na përkujtuar këtë të vërtetë. Ai dëshiron të na lidhë për vete, sepse vetëm Atë kurrë nuk mund ta humbim. Njerëzit e lidhur me Zotin, që prej tij pranojnë gjithçka, me lehtësi mund të lirohen prej çdo gjëje, por edhe të krijojnë dhe mbajnë miq të ri. Njerëzit e kapur me Zotin janë më të lirët. Nëse e kuptojmë se e tërë natyra është e Zotit, që shoqëria dhe Kisha janë të Zotit, që çdo gjë që na ndodh është nën udhëheqjen e tij, edhe ne jemi të tij, dhe çdo gjë që na ka dhuruar, çka jemi dhe çka kemi, i përket atij, atëherë nuk do ta sulmojmë, por do ta bekojmë për gjithë atë që vepron duke e ditur se çdo gjë çka bën, e kryen me drejtësi dhe mirësi. Atëherë do të gëzohemi me të. Ja, kjo është feja dhe kjo domethënë të jesh besimtar.

Le të të prijë Zoti në lirinë e fesë!

TAKIMI ME ZOTIN

Si lutesh ashtu beson. Urata është hapësira në të cilën shoqërohesh me Zotin, në të cilën Ai zbret te ti, hapësira në të cilën lidh miqësi me Hyjin, ku rritet besimi ndaj tij.

Prandaj ka rëndësi a lutesh dhe si lutesh. Duhet të vendosemi çdo ditë për uratë. Nëse uratën e përditshme ia le rasti, me mundim të madh do të lutesh. Sepse çdo gjë do të vlijë rreth teje për të të penguar në uratë. Vendimi për uratë, domethënë gjetja e kohës, vendit dhe situatës së përshtatshme brenda ditës. Nëse uratën e le për mbrëmje, mezi do të lutesh, sepse do të jesh i lodhur dhe kështu mund të vendosësh ta lësh për ndonjë ditë tjetër. Ditën

104

tjetër do të veprosh në të njëjtën mënyrë dhe kështu do të arrijë vdekja duke e dëbuar uratën, besëlidhjen me të. Nuk ka uratë pa guxim dhe trimëri. Nevojitet trimëria për ndërprerje të çdo gjëje, t'i kthehesh Zotit, i cili të sheh para se ta fillosh bisedimin me të. Vetvetiu kjo është

krejtësisht e thjeshtë, por për shumë njerëz kaq e largët dhe e vështirë. Sa shpejt njerëzit thonë se nuk mund të luten, që urata nuk iu shkon përdore, që nuk mund të përqendrohen, me muaj nuk luten dhe presin rishtas fillimin e uratës. Nëse uratën e shqyrton vetëm si recitimin e formulave të caktuara të lutjes, atëherë vërtet është vështirë të lutesh. Mirëpo, në atë moment kur urata fillon të jetë takimi yt me Hyjin, kur fillimisht thellohesh në praninë e tij para teje, kur e heton se Hyji të buzëqeshet dhe zemra jote kërcen nga hareja, se gjendet para tij dhe flet me të, kur fillon të bisedosh me të dhe ta dëgjosh se ai e shqipton emrin tënd, atëherë urata fillon të jetë gëzim, lehtësim dhe bëhet jeta jote. Urata e tillë nuk braktiset lehtë, ajo të tërheq, të përfshin, të plotëson, të bën më të fortë dhe më të madh, të aftëson për rritjen e dhuratave tua.

Nëpërmjet uratës te ti depërton Mbretëria e Hyjit.

Ajo është fuqia, e cila mund t'i mposhtë mëkatën, vdekjen, të keqen, Djallin, vuajtjen dhe çdo gjë të keqe. “Mbretëria e Hyjit është në mesin tuaj” thotë Jezusi. Në të hyjnë ata që besojnë. Ata që kanë besim në mirësi, drejtësi, paqe, liri, me një fjalë besojnë në Zotin. Njerëzit e tillë nuk lejojnë sundimin e së keqes, që të depërtojë pasiguria, mosbesimi, grindja dhe defetizmi. Ata gjithnjë dhe rishtas luten, depërtojnë në praninë e Zotit dhe i lejojnë atij të jetë i pranishëm në jetën e tyre.

Një pianist ka thënë: “Nëse një ditë nuk ushtroj,
105

unë atë e hetoj. Nëse nuk ushtroj dy ditë, këtë e hetojnë miqtë e mi. Nëse nuk ushtroj tri ditë, këtë e heton edhe publiku”. Miku i tij iu përgjigj: “Ngjashëm është me mua lidhur me uratën. Nëse një ditë nuk lutem, këtë e heton Zoti. Nëse nuk lutem dy ditë, e hetoj unë. Nëse nuk lutem tri ditë, këtë e heton rrethi im”.

Mos lejo të kesh ndonjë arsyetim që të mos lutesh.

Çdo gjë tjetër mund të mungojë gjatë ditës tënde, urata kurrë. Vetëm kështu do ta dëshmosh se vërtet beson në Hyjin, e jo më në njerëz. Kështu vërtet hyn në jetë, e pas teje do të vijnë edhe tjerët, sepse e shohin se me ty është Zoti.

Një benediktin para se të hynte në dhomën ku e pritnin mysafirët, një minutë lutej para derës. Kur e pyetën pse e bënte këtë, ai tha: “Këtë e bëj para çdo pune dhe takimi. E bëj që çdo gjë të jetë mirë”.

Provo prej ditës së sotme gjatë një muaji çdo ditë të lutesh me qëndresë së paku gjysmë ore. Provo së pari të jesh para syve të Zotit, të mbetesh në uratë derisa në ndërëgjegjen tënde mos ta hetosh shikimin, ndriçimin, simpatinë dhe dashurinë e tij. Rrëfeja jetën tënde, tregoja nevojat tua, shprehja gëzimet, hidhërimet, pikëllimet, shqetësimet dhe vështirësitë. Pastaj nise falënderimin edhe për çdo imtësi të ditës dhe të jetës. Do ta hetosh së shpejti

si jeta jote kthehet për 180 shkallë kah e mira, shëndeti, siguria. E rëndësishme është t'ia fillosh dhe këtë menjëherë.

Të përcjellte Zoti në punën tënde të madhe të uratës!

106

URATA E TRASHËGUAR

Thuhet se urata është përjetimi më intim i njeriut. Në uratë zbulohen dhe tregohen thellësitë e shpirtit të njeriut. Njeriu turpërohet në lutje, ka vështirësi të lutet tërësisht, sidomos nëse duhet ta shprehë vetveten në mënyrë spontane para Hyjit. Për këtë arsye ka formula uratash, rubrika të ndryshme me të cilat mund të lutemi së bashku me të tjerët, pa e prekur brendinë tonë dhe pa e zbuluar intimitetin. Pra, është mirë që t'i dimë uratat përmendësh, të cilat i recitojmë së bashku me të tjerët, për t'u lutur bashkërisht në kishë, në shtëpi apo kudo gjetiu. Lutjet e tilla janë si shtyllat që e mbajnë ndërtesën fetare dhe jetën tënde. Nëse për shembull çdo mëngjes gjatë kohës së Pashkëve e thua “Mbretëria e qiellit”, ndërsa prej Trinisë Shenjte deri te Pashkët “Engjëlli i Tenzot”, do të hetosh si në jetën tënde i ke vendosur tri shtyllat që e bartin ndërtesën e punës dhe të jetës tënde ditore. Nëse mësohesh para çdo shujte të lutesh “Ati ynë”, dhe pas ngrënies së paku “Lavdi Atit”, do të hetosh se ushqimi, qëndrimi në sofër, në shtëpi dhe në shoqëri të mbush me bekim. Nëse mësohesh të lutesh me zë në kishë me njerëz “Ati ynë”, do të përjetosh si mbarë bota jehon me këtë uratë, ti lirohesh nga frika dhe terri, ndizen dritat, si të ishe shndërruar në njëqind njerëz të tjerë që luten me ty dhe ti me ta, e kjo të bën të fortë. Ti bëhesh kisha në Kishë. Në ty jehon zëri vëllazëror i njerëzve, i të vuajturve, i atyre që gëzohen. Apo nëse mësohesh ta bësh shenjën e kryqit para çdo veprimi dhe të thuash së paku: “Ndihamo Zot”, tashmë ke hyrë në hapësirat e Hyjit dhe të fuqive që ta garantojnë suksesin në punën tënde. Kur e dërgon ndonjë letër, thuaj : “O Zot, le të shkojë bekimi yt mbi këtë letër” dhe do të

107

hetosh si mrekullisht do t'i udhëheqësh njerëzit kah e mira, kah sukcesi, kah drejtësia dhe paqja. Nëse para çdo udhëtimit do të mësosh ndonjë uratë të bukur, posa të ulesh në automjet, e bën shenjën e kryqit dhe e thua ndonjë uratë, do të përjetosh shpëtim të mrekullueshëm nga rreziqet. Nëse gjen kohë çdo ditë të lutesh me familjen tënde “Rruzaren e Zojës”, do të hyjsh në ngjarjen e shëlbimit të Jezu Krishtit.

Urata përmendësh, përpos që të ndihmon që kesh mundësi të lutesh së bashku me të tjerët, ta përkujtojnë se në çdo rrethanë mund t'i drejtohesh Zotit. Edhe diçka, derisa urata spontane ka nevojë për frymëzim e disponim dhe për njerëz para të cilëve mund ta shprehësh vetveten, urata tradicionale ta mundëson që gjithmonë të lutesh mirë,

sidomos nëse pjesët e zgjedhura të lutjes i përgjigjen gjendjes tënde shpirtërore.

Me fjalë tjera, urata si “Ati ynë”, “Të falemi Mari”, “Lavdi Atit...”, “Të falemi, Mbretëresha”, “Ruzarja”, “Nën mbrojtjen tënde”, “Puna e pendimit” dhe tjera të ngjashme janë si bukë që nuk ke nevojë ta pjekësh në furrë, por e blen prej të tjerëve, si automjeti të cilin nuk ke nevojë ta përmirësosh ti, por e merr prej të tjerëve dhe e vozit, si rrobat që nuk ke nevojë t’i qepësh, por i blen të gatshme, si libri që e lexon dhe e përdor për zhvillimin e mendimeve dhe ndjenjave. Mirëpo, domethënie të posaçme kanë lutjet të cilat na i ka dhuruar Zoti nëpërmjet zbulimit. Uratë të tilla janë Psalmet, “Ati ynë”, “Të falemi Mari”.

Është e rëndësishme që rubrikën e uratës së pari ta kuptosh mirë. Vetëm atëherë ajo bëhet enë në të cilën ti i dhurohesh Hyjit dhe nëpërmjet saj pranon fuqinë dhe hirin e tij.

108

Shqyrto: cilat uratë i di përmendësh? Përkujto po ashtu si i ke lutur deri më sot, shpejt, pa i kuptuar, duke shqiptuar fjalë të pakuptimta, para dikujt që nuk ekziston? Ndërroje uratën tënde, kthehu, thuaje lutjen në zemrën tënde dhe zemrën në lutje.

Fillo me “Ati ynë”. Kujtoje se Jezusi i pari i ka thënë këto fjalë dhe tani ti së bashku me të i përserit. Kjo është urata jote dhe e Jezusit. Mendo më tutje se miliarda të krishterë gjatë XX shekujve të historisë së Kishës e kanë lutur këtë uratë. Tani ti hyn në pasurinë e këtyre njerëzve. Do ta hetosh si do ta lutesh “Ati ynë” ashtu që më kurrë nuk mund të ndalesh.

Zoti të forcoftë në këtë uratë!

FITORJA E KRYQIT

Kryqi është shenja dhe simboli qendror i krishterimit. Për këtë arsye besimtarët e kanë nëpër shtëpia, në çdo kishë dhe lter, e bartin në qafë, në rruzare në xhep, e varin në automjete, e vendosin nëpër udhëkryqe, nëpër fusha, në vende ku dëshirojnë të ruhen prej së keqes. Kryqi është shenja e fitores dhe shëlbimit; kryqi është druri i jetës së re, të cilën Jezusi e sollti me mundimin dhe ngjalljen e tij. Në kryq është i varur Shëlbuesi i botës dhe shi për këtë kryqi është për të krishterët gjë e shenjtë.

Kryqi është shenja e fitores. Biri i Hyjit ishte i varur në kryq dhe e ka mundur vuajtjen e kryqit. Ai qe ngritur në kryq dhe e mundi Djallin mu me kryq. Ai hyri në vdekjen tonë dhe me vdekjen tonë është asgjësuar vdekja duke iu

109

hequr asaj fuqia, moskuptimi dhe frika. Për këtë arsye kryqit i frikohen terri dhe keqbërësit; Djalli dhe fuqitë djallëzore kanë frikë prej kryqit. Kryqi është fitorja dhe krenaria e njerëzimit.

Me shenjën e kryqit perandori Konstantin i mundi armiqtë e tij në urën e Milvinit. Thuhet se para kësaj beteje në ëndërr e kishte parë shenjën e kryqit dhe mbi të këtë shkrim: “In hoc signo vinces” (Në këtë shenjë do të fitosh). Edhe pse ishte pagan, besoi në vegimin që pati dhe vërtet ngadhënjeu.

Kryqi nuk është shenja e turpit, nuk është nënçmimi, por gjithëpushtetësia e Hyjit, e cila hyri në dhembje, vuajtje, plagë, sëmundje, ligështi, borxhe, në të gjitha fajet, bredhjet, dëshpërimet, frikët dhe shqetësimet, dhe i rrënoi të gjitha. Mu për këtë arsye kryqi nuk është shenja e vuajtjes, por e fitores. Ai te Dravidët e lashtë të Indisë ishte shenja e fitores dhe e mirëqenies. Edhe në Besëlidhjen e Vjetër shenja TAU ishte shenjë e fitores. Mirëpo për të krishterët është shenjë e pranisë së Hyjit në dhembjet dhe brengat tona, por edhe rrugëdalje nga ato. Gjatë një ore të mësimit të fesë, një fëmijë pyeti përse familjet e krishtera në banesa kanë kryqin. : “A nuk do të ishte më mirë ta kishin shenjën e ringjalljes?”, pyeti ai. Një fëmijë tjetër iu përgjigj kështu: “Isha i vogël dhe gjyshi im ishte me mua në shëtitje. Ishte dimër i ftohtë, me plot akull. U gëzova që me gjyshin tim po shkoja te liqeni i afërt, i cili ishte ngrirë dhe kështu kishte mjaft akull për rrëshqitje. Gjyshi më përcillte duke buzëqeshur, edhe pse udhëtimi për të ishte mjaft i mundimshëm. Ishte tejet i sëmurë nga zemra. Kur iu afruam liqenit, unë menjëherë vrapova në akull. Gjyshi më qortoi se ishte e rrezikshme, sepse akulli ende nuk ishte aq i fortë. Derisa gjyshi im

110
rrinte në breg të liqenit, unë tashmë isha në akull të tij. Gjyshi më thirri: “Eja mbrapa!”. Ishte vonë. Bërtita, u fundosa nëpër akullin e thyer, por disi arrita të kapesha për një copë të madhe të akullit. Duke u dridhur, gjyshi ma shtriu shkopin e tij. E kapa me tërë fuqinë time dhe provova të dilja. Gjyshit iu desh ta përdorte tërë fuqinë e tij për të më nxjerrë nga ky rrezik. Pati sukses. Menjëherë u nisem për në shtëpi. Gjyshi më bartte në krah. Ecnim sa kishim mundësi me shpejtësi. Për gjyshin tim kjo provë ishte tejet e mundimshme, emocionuese, shqetësuese. Pas pak kohe, pati infarkt dhe vdiq. Të gjithë ishim shumë të pikëlluar, sidomos unë. Faresi tërë atë çka kishte pasur gjyshi, e nxori prej shtëpisë dhe ua dhuroi të tjerëve. Kur e morën shkopin, unë bërtita dhe thashë: “Jo, shkopin nuk guxon ta treni, ai më përket mua. Me atë gjyshi ma ka shpëtuar jetën, duke e humbur jetën e vet. Sa të jetoj, ky shkop do të jetë shenja e dashurisë së gjyshit ndaj meje”. Të gjithë e kishin kuptuar domethënien e kryqit nëpër shtëpia të krishtera. Një tjetër tha: “Tash po e kuptoj çka domethënë kryqi në shtëpi dhe përse të krishterët e bartin atë. Me kryq Jezusi ty të ka nxjerrë nga mundimi, nga moskuptimi, ndërsa ai ka hyrë në dhembjen tënde, ka hyrë brenda pakuptimësisë dhe vdekjes. Por të dy së shpejti do

të takoheni dhe do të jetoni së bashku duke u gëzuar me drurin e kryqit, nga i cili na erdhi shëlbimi”.

Le të të mbrojë kryqi dhe le të jetë shikimi në të shenja e fitores, me të cilën Krishti na ka shëlbuar.

111

ZEMRA E FORTË

Me qëndresë mund të shpëtohet jeta e njeriut. Ajo e liron njeriun edhe nga vargonjtë më të rëndë. Kush ka duresë, sigurisht fiton. Fjala e urtë popullore thotë: “Guximi është i mirë, por duresa edhe më e mirë”.

Kush e ka zemrën e fortë, është i qëndrueshëm. Njeriu e ka zemrën e fortë, nëse mund dita-ditës të bartë grushte, të cilin njerëzit për anash mundohen ta shkatërrojnë, ta fyejnë nga ana psikike dhe shpirtërisht, t’ia bëjnë luftën të pamundshme; atë mund ta shtrydhnin, t’ia marrin të gjitha, por ai gjithnjë beson në fitore. Njeriu me zemër të fortë është i pathyeshëm. Ai i përngjan Jobit, i cili në gërmadhat e shtëpisë së rrënuar, në varrezat e fëmijëve të tij, në shëndetin e humbur, afër vdekjes, pasi i kishte humbur të gjitha, trimërisht thotë: “Zoti ka dhënë, Zoti ka marrë. Qoftë bekuar emri i tij”. Njeriu me zemër të fortë e ka shpirtin jobian. Atë askush nuk mund ta thyejë. As gruaja e Jobit nuk e theu fuqinë e tij, edhe pse i thoshte: “Ende, edhe pas kaq të këqijave, i beson Hyjit tënd? Nëme dhe vdis!”.

Por Jobi iu përgjigj: “Marrëzisht flet, grua. Nëse pranojmë prej Hyjit të mirat, përse mos t’i pranojmë edhe të këqijat?”.

Gjatë Luftës së Dytë Botërore ushtria naziste kishte pushtuar një fshat francez. Oficeri i tyre kishte hyrë në një shtëpi hebraike dhe kishte urdhëruar t’ia jepte tërë shtëpinë dhe që t’i shërbente atij, sepse e kishin humbur luftën ai, familja dhe populli i tij i Francës. Hebreu nuk kishte thënë as po as jo, por kishte vepruar sipas urdhrit të oficerit gjerman. Ia kishte pastruar dhomën, teshat, ia kishte përgatitur ushqimet më të mira. Oficeri nazist kishte

112
fituar shumë peshë trupore nga ushqimi i shijshëm dhe jeta komode, sa që kishte vdekur. Hebreu në heshtje e kishte varrosur, të gjitha gjërat e tij i kishte hedhur jashtë shtëpisë, pastaj e kishte ajrosur mirë atë dhe së fundi kishte dalë jashtë dhe me ofshamë të thellë të shpirtit kishte thënë “Jo”.

Ja, kjo është zemra e fortë. Hebreu i barti të gjitha. Në fillim dukej se kishte humbur, se kishte pranuar bashkëpunimin me armikun. Mirëpo, ai në vetvete gjithnjë e përsëriste një “Jo” të vendosur dhe në heshtje ndaj armikut. Pasi me dinakëri ishte liruar prej tij, së fundi edhe me zë kishte mundur të thoshte “Jo”. E mundi me fuqinë e zemrës.

Në çdo shqetësim, luftë dhe fatkeqësi të jetës, kemi nevojë për fuqi. Për këtë sidomos kanë nevojë të

përndjekurit dhe nevojtarët. Për të ka nevojë ushtari në hendek, sportisti, burrshtetasi, të sëmuret, punëtorët. Djalli është i fortë, por Hyji është edhe më i fortë. E keqja është e fortë, por e mira është edhe më e fortë. Ka rëndësi qysh në fillim të çdo gjëje negative t'i thuhet "jo" qetë dhe vendosmërisht për të luftuar dhe për ta mundur çdo tundim, frikë, mungesë të vullnetit, mëkatet, armiqtë, kritikën dhe mallkimet.

Sot janë të çmueshëm në mesin tonë njerëzit me zemër të fortë. Ne duhet t'i nxjerrim nëpërmjet uratës, sepse zemra e fortë është dhurata e Zotit. "Mundemi gjithçka me fuqinë e atij që më forcon" thotë shën Pali. "Zoti është fuqia ime, kështjella ime, mbrojtja ime, strehimi im" thotë Shkrimi i Shenjtë.

Ishin zemërfortë Abrahami dhe Davidi, profetët, dhe, së fundi, më i madhi ndër të gjithë njerëzit, Jezu Krishti. Pas tij fuqinë e të fortëve e kanë dëshmuar martirët.

113

Shpresa është e pathyeshme, ajo është përmbajtja e zemrës së fortë.

E keqja, si duket, mund t'i shkelë të gjitha, por jo edhe shpresën. Shpresa është atje ku nuk ka më asgjë. Shpresë domethënë të shpresojmë kundër çdo shprese. Kur mungon edhe fuqia e fundit e ekzistencës, atëherë vjen shpresa, sepse ajo është vetë Zoti. "Kush do të qëndrojë deri në fund, ai do të shëlbobet" thotë Jezusi. "Për këtë rrini zgjuar" na qorton ai. Të rrimë të zgjuar domethënë ta nderim dritën e shpresës në zemër, sepse ndërsa ajo ende është e nderur sadopak, zemrën e ke të fortë, sepse e keqja nuk mund të depërtojë atje ku ka dritë. E keqja është errësira. Por ti je dritë, si edhe Ati yt, Hyji.

Ai të forcoftë!

DASHURIA ËSHTË E GJITHËFUQISHME

Ndihesh i paaftë para tjetrit? Njeriu është i lirë dhe si të tillë nuk mund ta detyrosh të jetë as i mirë as i keq, që të çelet dhe të flasë për vetveten, apo të mbyllet në heshtje. Njeriu është jashtëzakonisht i madh mu me lirinë e tij. Në këtë liri mund t'i thotë "jo" edhe vetë Hyjit të gjithëpushtetshëm. Por po ashtu ka mundësi t'i thotë "po" Zotit dhe njeriut, drejtësisë dhe lirisë, të mirës dhe kështu ta zbatojë jetën në amshimin e paskajshëm. Prandaj liria është fuqia e patregueshme dhe e madhe e njeriut.

Para lirisë së njeriut ti je i fuqishëm, vetëm nëse depërton në dobësinë e dashurisë. Para tjetrit mund të jesh vetëm i përvuajtur. Mund disi të gjuhëzohesh para tij dhe të lutesh që të flasë për vetveten. Në të nuk mund të depërtojë më fuqi, ta detyrosh që të flasë për brendinë e tij,

114

të dalë prej saj dhe të të pranojë ty, nëse ai këtë nuk e do. Nuk ka fuqi fizike, psikike dhe shpirtërore, e cila do ta detyronte njeriun që të jetë i sinqertë dhe të bëhet miku yt. Edhe atëherë kur është i detyruar për diçka të tillë, nuk do

të thotë se e flet të vërtetën, sepse nuk flet më ai, por shtrëngimi. Prandaj prapë nuk ke hyrë në lirinë e tij. Vetëm dashuria mund t'i ndihmojë njeriut që të afrohet, të flasë, të bëhet miku yt.

Për këtë arsye, Zoti e pati vetëm një rrugë që të na shpërblente dhe të na afrohej neve, të na ftone prapë të hyjmë në jetë, në bashkësi me te, e kjo është rruga e dashurisë. Kjo rrugë i ka kushtuar Atij me vdekje, me kryq, me vuajtje. Ndryshe njeriu nuk do të mund të shëlbohej, por vetëm me dashuri, edhe atëherë kur ajo kushton pamasë. Me tjetrin mund të jesh vetëm nëse e do. Për këtë Jezusi thotë: “Ta duani njëri-tjetrin sikurse unë ju desha juve. Nuk ka dashuri më të madhe se kjo, që dikush ta japë jetën e vet për miqtë e tij”.

Nëse pra dashuria është e vetmja mënyrë që tjetri të na afrohet, të dalë prej vetes, të bëhet i mirë, të ndërrohet, atëherë dashuria është mënyra si ta nxjerrim njeriun nga bredhjet e tij jetësore. Kjo domethënë se nuk ka pedagogji, metoda, qortime apo bindje, të cilat do të kishin mundësi ta përmirësonin tjetrin. Nuk ka as dënim, asgjë, bile as kërcënimi me vdekje, që do ta lironte njeriun nga e keqja. Vetëm dashuria e prek lirinë e njeriut, sepse vetëm ajo është hapësira në të cilën njeriu mund t'i përgjigjet ftesës së tjetrit. Gjithçka ka kufizim dhe rrënon lirinë e njeriut, ia pamundëson atij që të flasë si njeri dhe të realizohet, të bëhet i mirë. Pasi vetëm dashuria e ruan lirinë e njeriut, ajo është e vetmja hapësirë në të cilën njeriu dhe shoqëria mund të bëhen të mirë.

115

Kjo është një njohuri e mrekullueshme. Kjo domethënë se nuk duhet të dëshpërohemi në asnjë njeri. Ti vetëm duhet ta duash dhe ai do të fillojë të ndërrohet. Nevojitet vetëm mirëkuptimi, të ulesh afër tij dhe t'ia lejosh që të flasë, të jetë ashtu si është, të hapet ty dhe të lejojë që ti të depërtosh në hapësirat e lirisë së tij.

Nëse dëshiron ndërrimin e tjetrit, ai prapë do të mbyllet para teje. Sepse me dëshirën e ndërrimit ti ia kufizon atij lirinë. Mirëpo nëse ke fuqi t'ia lejosh që të jetë ashtu si është, ia mundëson që edhe ai të pranojë ty, kështu mund të ndërrohet dhe të shëlbohet. Me fuqi nuk mund të shëlbohet askush. Vetëm dashuria para njeriut është e gjithëfuqishme, vetëm atë njeriu nuk mund ta dëbojë, sepse vetëm dashuria është hapësira ku mund të zhvillohet liria e tij. Vetëm në dashuri njeriu është plotësisht njeri. Dashuria është Hyji. Për këtë Hyji mund ta ndërrojë njeriun. Ke nevojë për Hyjin nëse dëshiron ta ndërrosh këdo.

Hyji të përshkoftë me lirinë e dashurisë!

ME AGJËRIM DHE URATË KUNDËR LUFTËS

Duhet të dimë t'i lexojmë shenjat e kohës. Shenja janë ngjarjet rreth nesh. Në çdo ngjarje diçka shkruan, ka ndonjë porosi, fton, ndriçon rrugët tua. Ngjarjet janë

shenja me të cilat shkruan Hyji. Ky është të folurit e Shpirtit të Shenjtë për ne.

Profetët nuk janë kryesisht njerëz që i paraflasin ngjarjet e ardhshme, por ata që e aktualizojnë Fjalën e Hyjit, që qortojnë atë çka Hyji kërkon prej nesh në këtë çast.

116

Lufta që u plandos në Kroaci e gjetiu, si edhe në Kosovë, është zëri i Hyjit që na dërgohet. Duhet të dimë ta lexojmë. Lufta padyshim është e keqja e gjithanshme. Në të gjithmonë fshihet padrejtësia. Ajo mbyty njeriun.

Mirëpo, njeriu nuk ka pushet mbi jetën njerëzore, nuk guxon ta mbyty njeriun. Vetëm Zoti ka pushtet mbi njeriun, mbi jetën e tij. Njeriu ka pushtet mbi mbarë natyrën, por jo edhe mbi vetveten. Njeriu sundon me gjithçka, duhet t'i nënshtrohet vetëm Hyjit. Lufta pikërisht e shkel këtë ligj të Zotit, e vë njeriun në vend të Hyjit, dhe kështu ai lartësohet në krenarinë e tij të errët.

Lufta e paaftëson njeriun për jetë. Lufta rrënon shtëpia dhe fshatra, e dëbon njeriun prej rrethit në të cilin e ka vendosur Hyji, i mashtron njerëzit që të fillojnë të vjedhin, të vrasin, të plaçkitin dhe të rrejnjë. Në luftë paraqiten profiterët (përfituesit), të cilët në llogari të gjakut dhe të jetës njerëzore, grumbullojnë thesare dhe para. Në luftë pësojnë të pafajshmit, të paaftët, të dobëtit. Gjaku i tyre klith para Hyjit. Për këtë në luftë është i pranishëm gjaku i tyre që kërkon hakmarrje nga qielli. Në luftë ndodh padrejtësia. Të padrejtët shpesh përparojnë rrejshëm. Lufta e urren njeriun, qenien më të çmuar të tokës. Për këtë arsye, lufta është e zeza më e madhe. Kush e fillon luftën, duhet të jetë i vetëdijshëm që bën padrejtësi kundër Hyjit, kundër njeriut, kundër vetvetes. Kush e fillon luftën e padrejtë, bëhet i errët në vete, i nënshtrohet të keqes, fuqive të errëta, qenieve djallëzore. Kështu njeriu vihet në anën e ferrit dhe e shet shpirtin, jetën, atdheun e vet.

Për këtë arsye, lufta është shenjë e tmerrshme dhe na flet neve. Është e qartë se lufta nuk është vetëm kundër njeriut, por edhe kundër Hyjit. Po ashtu, është e qartë se

117

lufta i tejkalon fuqitë njerëzore dhe njeriu vetvetiu atë s'ka fuqi ta ndalë. Edhe atëherë kur e ndalon vrasjen materiale, nuk mund ta shkatërrojë urrejtjen e keqbërësve të luftës.

Kjo domethënë se lufta është situatë që na fton t'i drejtohem Hyjit për ndihmë. Vetëm në dorën e tij mund të jetë shpëtimi i njeriut nga lufta. Hyji i ndalon luftërat, vetëm ai mundet, që, në mënyrë të denjë dhe të drejtë, t'i dënojë kriminelët, mund t'i shpëtojë të varfrit, të paaftët, të sulmuarit dhe të dëbuarit nga vatrata familjare. Që të kemi mundësi të arrijmë te Hyji, na nevojitet kthimi i zemrës. Duhet ta fillojmë uratën, agjërimin, pendesën, kthimin kah Zoti. Nevojitet që Ai të jetë në vendin e parë,

t'i dëgjojmë dhe t'i pranojmë fjalët e tij, të lutemi për faljen e mëkateve tona, t'i falim të tjerët, dhe kështu të liruar nga të gjithë vargonjtë e së keqes, të shkojmë në takim të Hyji dhe që Hyji të ketë mundësi të takohet me ne.

Nëse je i vetëdijshëm se vetëm Hyji mund të na shpëtojë nga lufta, atëherë duhet të fillosh uratën, pendesën, klithjen drejtuar atij. Moskuptimi i shenjave të kohës, mospranimi i të folurit e Hyjit për kthim, që ai mund të na ndihmojë neve, domethënë të bëhesh përgjegjës për fatkeqësitë dhe rrënimet e luftës. Nëse ndalimi i luftës varet prej uratës dhe agjërimit, atëherë besimtari, i cili e dëbon uratën dhe agjërimin, merr mbi vete përgjegjësi të madhe. Vendimtare kundër luftës është ana shpirtërore. Jezusi ka thënë: “Kjo lloj fuqie djallëzore mund të dëbohet vetëm me agjërim dhe me uratë”.

Katastrofa e luftës të fton që të luftosh kundër saj.

118

ME ZEMËR SHIHET MË LARG

“Me zemër shihet më larg”, thotë princi i vogël. Me mend mund të shihen gjërat e vdekura, por me zemër përjetohet njeriu. Mendja dhe zemra janë dy mënyra të njohurisë. Mendja njih për së jashtmi, zemra brendinë. Mendja e krijon shkencën në natyrë, si për shembull matematikën, fizikën, kiminë, zemra e krijon religjionin, artin, pikëllimin, mirësinë, humanitetin. Me mend nuk mund të njohim dhe të kuptojmë gjithçka. Duhet ta përdorim edhe zemrën. Terapeuti i njohur botëror Jung, shpesh e citonte një indian, i cili i kishte treguar përshtypjet e tij mbi të bardhët. “Shiko si duken tmerrshëm të bardhët. Buzët e holla, fytyra plot me rrudha, e shtrembëruar dhe e mjerë. Sytë i kanë të lodhur, gjithnjë kërkojnë diçka, por çka kërkojnë? Nuk kanë paqe dhe nuk dinë çka të bëjnë me vetveten. Nuk dinë çka duan. Ne nuk i kuptojmë”. Jungu pastaj e ka pyetur përse mendonte se të bardhët ishin kaq të shqetësuar. Indiani iu kishte përgjigjur: “Ata mendojnë me kokë, ti na ke thënë këtë. Këtë ne nuk e kuptojmë”.

“Mirë, me çka ju mendoni dhe shqyrtoni” deshi ta dinte psikoterapeuti. “Ne mendojmë me këtë” tha indiani duke treguar zemrën. Jungu e kishte ulur kokën dhe gjatëgjatë kishte menduar për këtë porosi.

Të mendosh me zemër domethënë të mendosh për njeriun, për mirësi. Të mendosh me kokë domethënë të mendosh për shkencë, energji, fuqi.

“Njerëzit në Perëndim jetojnë në mënyrë sipërfaqësore” thotë një hindus. “Ata e shohin vetëm dukjen e gjërave. Ata e përpunojnë vetëm pjesën sipërfaqësore të realitetit, ndërrojnë vetëm formën e

119

lëndëve dhe mendojnë se kjo është jeta. Mirëpo, në fund

ata do ta korrin dëshpërimin” përfundon hindusi.
Njeriu duhet ta shohë brendinë e gjërave, të depërtojë deri te zemra e njeriut dhe e tokës. Nëse njeriu nuk e përjeton se si bima merr frymë dhe nuk përjeton se si guri e ka kohën e papashme të jetës, si mbarë rruzullimi frymon me një prani – nuk mund të jetë njeri. Sepse njeriu i tillë nuk do ta çmojë intimitetin e trupit dhe të shpirtit të njeriut, nuk do të hetojë intimen e lules, të zogut dhe të kafshës. Sepse intimiteti është atje ku është jeta. Dietrich Bonhofferi ka thënë se ai në një film ka parë daljen e farës nga farishta, nga embrioni. Ka thënë se kjo e ka tmerruar. Ka hetuar se njeriu ka hyrë në intimitetin e bimës, se ky kishte mund të depërtojë edhe në intimitetin e njeriut dhe ta shkatërrojë atë. Nëse njerëzit fillojnë të mendojnë vetëm me kokë, do të zhduket jeta, do ta mbysin intimitetin dhe do ta pamundësojnë butësinë dhe ngrohtësinë. Nëse njerëzit mendojnë se gjithçka mund të shpjegohet, atëherë do të hyjmë në “hapësira të ngushta” të jetës dhe kështu do ta mbyllim veten në burgun e vdekjes, të padrejtësisë, urrejtjes, paligjësisë, robërisë dhe sëmundjes.

Duhet të fillojmë të mendojmë me zemër dhe të hyjmë në thellësitë e njeriut, duke e ruajtur intimitetin e tij, që jetës t’i krijohet mundësia për të pasur mjaft ngrohtësi për zhvillimin e gjithanshëm dhe të plotë të njeriut.

Le të flasë zemra jote!

120

121

***DUHET TË FILLOJMË TË MENDOJMË ME
ZEMËR DHE TË HYJMË NË THELLËSITË E
NJERIUT, DUKE E RUAJTUR INTIMITETIN
E TIJ, QË JETA TË KETË MUNDËSI TË
KETË MJAFT NGROHTËSI PËR
ZHVILLIMIN E GJITHANSHËM DHE TË
PLOTË TË NJERIUT.***

122